UCHWAŁA NR XX/161/16
RADY GMINY I MIASTA ODOLANÓW

z dnia 5 września 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2016-2020

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446) i art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.), Rada Gminy i Miasta Odolanów uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2016-2020, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Odolanów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr XX/161/16

Rady Gminy i Miasta Odolanów

z dnia 5 września 2016 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY I MIASTA ODOLANÓW NA LATA 2016-2020

2016

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII 5

1. PODSTAWY PRAWNE 5

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE 6

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE 15

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE 15

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA 17

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE 17

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY 22

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE 30

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA 32

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI 39

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE 44

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI 53

10. PRZESTĘPCZOŚĆ 54

11. POMOC SPOŁECZNA 55

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE 71

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ... 76

14. ANALIZA SWOT 91

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY 99

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ 103

IV. PROGRAMY I PROJEKTY 115

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII 116

SPIS TABEL I WYKRESÓW 121

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Odolanowie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2016-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka".

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 645),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 34 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 546),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 833 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2016-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,

- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Odolanów na lata 2012-2025.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*" ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*" służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*" zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*" ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt *„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”* służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu *„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”* jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt *„Europejski program walki z ubóstwem”* zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*, *Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do

administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020" i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy

w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,** dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 zawiera 9 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Rynek pracy i osi priorytetowej 7. Włączenie społeczne.

W ramach osi priorytetowej 6. wyznaczono priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych, poszukujących pracy i biernych zawodowo, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwiększenia liczby nowopowstałych, trwałych przedsiębiorstw, wzrostu zatrudnialności wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3., podniesienia kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora małych i średnich przedsiębiorstw i ich pracowników, w tym przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne, restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz zwiększenia szans na rynku pracy osób zagrożonych utratą zatrudnienia lub zwolnionych z przyczyn zakładu pracy oraz osób zagrożonych dezaktywizacją zawodową z powodu wieku lub stanu zdrowia.

Z kolei w ramach osi priorytetowej 7. przewidziano do realizacji priorytety inwestycyjne służące zwiększeniu szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zwiększeniu liczby tych osób korzystających z usług społecznych i zdrowotnych oraz zwiększeniu zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej oraz dostępności usług dla tych przedsiębiorstw.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii sformułowano misję i wizję oraz wyznaczono 5 priorytetów strategicznych: 1. Wielkopolska równych szans i możliwości, 2. Zdrowi Wielkopolanie, 3. Bezpieczna Wielkopolska (Bezpieczeństwo publiczne i socjalne), 4. Wielkopolska obywatelska, 5. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytet 1. obejmuje problematykę wyrównywania szans mieszkańców Wielkopolski w kontekście dostępu do rożnych wymiarów funkcjonowania społecznego w ramach oferty polityki kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, dostępności edukacji i nauki, usług medycznych, narzędzi aktywnego rynku pracy, a także usług i świadczeń socjalnych. Uznano, iż istotne znaczenie ma wyrównywanie różnic w rozwoju społecznym województwa, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne, ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących jej rozwojowi oraz eliminowanie i redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W priorytecie 2. zaakcentowano potrzebę kreowania i realizacji wojewódzkiej polityki zdrowotnej uwzględniającej profilaktykę i promocję zdrowia, położono nacisk na konieczność rozwijania otoczenia instytucjonalnego, gospodarczego i środowiska społecznego służącego wdrażaniu koncepcji „Zdrowa społeczność – zdrowi obywatele", a także podejmowania działań na rzecz konsolidowania systemu informacji medycznej oraz poszerzania zakresu problemowego analiz epidemiologicznych i socjomedycznych.

W ramach priorytetu 3. uwzględniono działania służące zapewnieniu mieszkańcom Wielkopolski bezpieczeństwa socjalnego, osobistego i publicznego oraz przerywaniu „pętli ubóstwa" i dziedziczenia biedy, podkreślono potrzebę rozwijania przedsięwzięć na rzecz poprawy spójności regionu, podejmowania działań profilaktycznych w kontekście zwalczania

zjawisk patologii społecznej i przestępczości oraz położono nacisk na budowę obywatelskiej sieci bezpiecznych społeczności w kontekście stabilizowania i wzmacniania poczucia bezpieczeństwa obywateli.

W priorytecie 4. zaakcentowano potrzebę podejmowania działań służących aktywizowaniu zasobów ludzkich i potencjału społecznego na rzecz rozwoju jednostek, grup i społeczności, w tym także osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym w działania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie działania wpisujące się w wyznaczone w strategii priorytety uwzględniają specyficznych adresatów, za których uznano: osoby starsze i niepełnosprawne, dzieci i młodzież, kategorie wysokiego ryzyka socjalnego, a także wszystkich mieszkańców Wielkopolski przy uwzględnieniu ich uczestnictwa w różnych wymiarach życia społecznego (kultura, sport i turystyka, edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy, służba zdrowia).

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2014-2020 stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w sferze społecznej. W oparciu o diagnozę stanu powiatu oraz wyniki konsultacji społecznych formułuje on misję w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, cele strategiczne i operacyjne oraz zadania i projekty realizacyjne.

Wyznaczone w dokumencie zadania zakładają: zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osób młodych zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie, zawodowo i zdrowotnie, świadczenie zindywidualizowanego wsparcia dla osób młodych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz poprawę ich sytuacji, wspieranie rodzin naturalnych w społeczności lokalnej, podwyższenie standardów lokalowych i wyposażenia oraz likwidację barier architektonicznych instytucji pomocy społecznej i rynku pracy, zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych, w tym w szczególności osób prawnych, zapewnienie wysokiej dostępności usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy celem ich dostosowania do aktualnych potrzeb, poprawę warunków lokalowych Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży.

Podkreślono również potrzebę objęcia osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy, m.in.

w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie, wykorzystania usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie umiejętności uniwersalnych niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej (poprzez poradnictwo zawodowe), podejmowania działań niestandardowych, stanowiących wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej, adaptacji pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Zwrócono także uwagę na konieczność poprawy sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami poprzez kompleksowe wsparcie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom, rozwijania partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych oraz trzeciego sektora, integrowania osób niepełnosprawnych ze środowiskiem, spopularyzowania i wdrożenia zasad aktywnego i zdrowego starzenia się, zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej oraz zapobiegania zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności we wczesnym dzieciństwie.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Odolanów na lata 2012-2025 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o analizę pozycji strategicznej gminy oraz identyfikację jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją, sformułowano misję i wizję rozwoju gminy oraz wyznaczono cel główny rozwoju („Wszechstronny i zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Odolanów”) oraz, w ramach 4 kierunków rozwoju (1. Rozwój gospodarczy, 2. Rozwój infrastruktury społecznej i mieszkalnictwa, 3. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej oraz ochrona środowiska, 4. Rozwój turystyki i rekreacji), cele strategiczne operacyjne i zadania.

Do zadań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: tworzenie terenów pod inwestycje i uwzględnianie ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, rozwijanie internetowej strony dla przedsiębiorców na stronie Gminy i Miasta Odolanów, promowanie oraz uzbrojenie drogowe i techniczne terenów przeznaczonych pod inwestycje, skracanie czasu załatwiania spraw formalno-prawnych związanych z działalnością gospodarczą, opracowanie systemu zachęt dla rozwoju przedsiębiorczości, doskonalenie systemów informacji i promocji dla przedsiębiorstw oraz stworzenie zadaniowego zespołu dla obsługi inwestora.

Za istotne uznano również doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny, zwiększenie oferty szkolnictwa ponadgimnazjalnego, osiągnięcie wysokiej zdawalności egzaminów zewnętrznych przez uczniów, stwarzanie warunków do aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i wykluczonych, prowadzenie doradztwa zawodowego, podnoszenie standardów terenów rekreacyjnych, uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uzbrojenie terenów pod budownictwo wielorodzinne, rozszerzenie usług spędzania wolnego czasu, modernizowanie budynków świetlic i miejsc spotkań dla mieszkańców, rozpoczęcie budowy lokali chronionych w gminie, zapewnienie lokali socjalnych osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej, podniesienie konkurencyjności usług medycznych, powstanie gabinetów specjalistycznych, poszerzenie bazy lokalowej przeznaczonej na usługi medyczne, stworzenie oferty z nowymi kierunkami kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, zwiększenie liczby nowych miejsc pracy w przemyśle i usługach, przekwalifikowanie zawodowe osób bezrobotnych, zwiększenie rangi prac społecznych, rozwijanie specjalistycznych placówek pomocy społecznej świadczących różnorodne usługi socjalne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej, rozwijanie wolontariatu, zróżnicowanie form aktywności mieszkańców gminy, budowę ciągów pieszo-rowerowych, tworzenie i modernizowanie szlaków turystycznych, promowanie turystyki rekreacyjnej z wykorzystaniem lokalnej bazy sportowo-rekreacyjnej, organizowanie imprez sportowo-kulturalnych, budowę i modernizowanie obiektów i terenów pełniących funkcje sportowe, rekreacyjne i kulturowe, a także placów zabaw, wzbogacenie oferty rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej, promowanie i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, remontowanie i modernizowanie obiektów zabytkowych oraz rozwijanie bazy noclegowej i gastronomicznej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Odolanów jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Od północy graniczy z gminą Ostrów Wielkopolski, od wschodu z gminą Przygodzie, od południa z gminą Sośnie (wszystkie z powiatu ostrowskiego), a od zachodu z gminami Sulmierzyce (z powiatu krotoszyńskiego) i Milicz (z powiatu milickiego).

Gmina zajmuje powierzchnię 136,03 km^2, a w jej skład wchodzi miasto Odolanów i 16 wsi sołeckich: Baby, Boników, Garki, Gliśnica, Gorzyce Małe, Huta, Kaczory, Nabyszyce, Nadstawki, Raczyce, Świeca I i Świeca II, Tarchały Małe, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzbno. Miejscowościami bez statusu sołectwa są: Biadaszki, Boników, Grochowiska, Kuroch, Lipiny, Papiernia, Trzcieliny i Wisławka.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina położona jest na Nizinie Środkowo-polskiej, w obrębie Kotliny Milickiej oraz Wysoczyzny Kaliskiej. Krajobraz jest raczej łagodny z dużym obszarem leśnym – największe kompleksy leśne znajdują się w Biadaszkach i w Świecy. Przez teren gminy przepływa rzeka Barycz wraz z dopływami: Złotnicą, Kurochem, Olszówką i Wiesiołkiem.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują cały teren gminy. Należą do nich: Park Krajobrazowy Dolina Baryczy, Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska, Obszar Chronionego Krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie i Baszków Rochy, Dąbrowy Krotoszyńskie, 2 parki miejskie Odolanowa, 1 dworski park krajobrazowy (Baby) oraz 2 duże obszary leśne (Gliśnica, Świeca).

Historia Odolanowa sięga prawdopodobnie XII wieku. Przypuszcza się, że już wtedy istniał gród, a w XIV wieku zamek. Uznaną datą powstania Odolanowa jest rok 1403, z którego pochodzi dokument wystawiony przez króla Władysława Jagiełłę uwalniający miasto od podatków celnych i kontrybucji. Przez wieki Odolanów był niewielkim miastem i rozwijał się dość powoli, ale konsekwentnie, m.in. dzięki kopalniom ałunu.

Ożywienie gospodarcze nastąpiło w połowie XVIII wieku. Wówczas wzrosła liczba mieszkańców (do 800 w 1789 roku), wybudowano dwa kościoły katolickie i zbór ewangelicki.

Na przełomie XVIII i XIX wieku kilkakrotnie okolice miasta były miejscami bitew i potyczek. Mieszkańcy aktywnie uczestniczyli w Wiośnie Ludów, brali udział w walkach powstań styczniowego i wielkopolskiego. W 1793 roku w wyniku II rozbioru Polski Odolanów znalazł się pod zaborem pruskim. Mimo prowadzonej polityki germanizacyjnej, powiat odolanowski zachował polski charakter. Po roku 1890 mieszkało tutaj ponad 90% ludności polskiej, co klasyfikowało go w czołówce najbardziej polskich powiatów w całej ówczesnej Rzeszy Niemieckiej. W XIX wieku określił się charakter miasta jako rolniczo-przemysłowy i nastąpił jego dynamiczny rozwój. Powstały wówczas m.in. ratusz, synagoga, dom kultury, szkoły, wybudowano wał przeciwpowodziowy i powołano straż ogniową. W mieście działała poczta konna, a od 1909 roku istniała już linia kolejowa. Niestety zniszczenia wojenne zahamowały rozwój miasta na całe dwudziestolecie międzywojenne, przez co w 1932 roku Odolanów przestał być siedzibą powiatu. Czas okupacji w latach 1939-1945 to postępująca stagnacja w rozwoju miasta. Istotne zmiany nastąpiły dopiero na przełomie lat 60 i 70-tych XX wieku z chwilą odkrycia złóż gazu ziemnego i wybudowania Zakładu Odazotowania Gazy Ziemnego. Wówczas pojawiły się nowe inwestycje i przybyło mieszkańców.

Po zmianach ustrojowych, w 1989 roku ożywiło się życie gospodarcze, otwarto nowe zakłady produkcyjne i usługowe, rozwinęła się spółdzielczość wiejska, budownictwo indywidualne, zaczęły powstały nowe osiedla mieszkaniowe. Ulice zostały zmodernizowane, w mieście i na wsiach wybudowano wodociągi i gazociągi. W wioskach powstały remizy strażackie i świetlice, w większości wsi poprawiła się baza szkolna, w mieście przybyło zieleni. Obecnie Odolanów posiada swój sztandar, hejnał i flagę. Ma też swojego patrona – Św. Marcina. Najważniejsze wydarzenia w gminie opisywane są w bezpłatnym miesięczniku mieszkańców Gminy i Miasta Odolanów noszącym nazwę „Dzwonek Odolanowski".

Na terenie gminy Odolanów zachowało się kilka zabytkowych obiektów, głównie sakralnych. Należą do nich: kościół farny pw. Św. Marcina wybudowany w latach 1790-1796, kościół pw. Św. Barbary z 1784 roku oraz dawny kościół ewangelicki z końca XVII wieku. Warto również zobaczyć neogotycki ratusz z 1898 roku z wieżą zegarową, zespół kamienic z XIX wieku, jedno- lub dwukondygnacyjnych z dwuspadowymi dachami oraz budynki poczty z 1906 roku i Muzeum Regionalnego z 1909 roku.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Gmina i Miasto Odolanów charakteryzuje się korzystnym zewnętrznym układem komunikacyjnym. Leży na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 444 Ostrzeszów – Krotoszyn i nr 445 Ostrów – Odolanów. Przez jej obszar przebiega również linia kolejowa Ostrów – Odolanów – Oleśnica – Wrocław ze stacją w Odolanowie. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz dróg gminnych (o długości 76 km).

Miasto leży w odległości 10 km od Ostrowa Wielkopolskiego, 25 km od Krotoszyna, 40 km od Kalisza, 85 km od Wrocławia i 130 km od stolicy województwa – Poznania.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą: Polskie Koleje Państwowe, Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej, Miejski Zakład Komunikacji S.A. w Ostrowie Wielkopolskim i prywatni przewoźnicy na trasie Raczyce – Ostrów Wielkopolski przez Odolanów. Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji mają mieszkańcy Odolanowa i Tarchał Wielkich, natomiast trudności doświadczają mieszkańcy pozostałych sołectw i wsi niesołeckich. Szczególną niedogodność stanowi brak wewnętrznej komunikacji pomiędzy miejscowościami w gminie, a także brak informacji o przewozach, niepunktualność przewoźników prywatnych, wreszcie bardzo mała częstotliwość obsługi linii komunikacyjnej, np. 2 razy dziennie. Ponadto pomiędzy miejscowościami: Nabyszyce – Odolanów, Wierzbno – Odolanów, Huta – Odolanów nie ma komunikacji publicznej.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2014 liczba ludności Gminy i Miasta Odolanów zwiększała się z roku na rok (z 14.318 w 2012 r. do 14.432 w 2014 r.). Przyrost mieszkańców był większy na obszarze wiejskim gminy (o 69 osób) niż w mieście (o 45 osób), na co wpływ mogły mieć znaczne walory krajobrazowe tych pierwszych. Na koniec kolejnych lat udział kobiet i mężczyzn w ogóle ludności był na podobnym poziomie z nieznaczną przewagą kobiet (50% w 2012 r., 50,1% w 2013 r. i 50,3% w 2014 r.).

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014

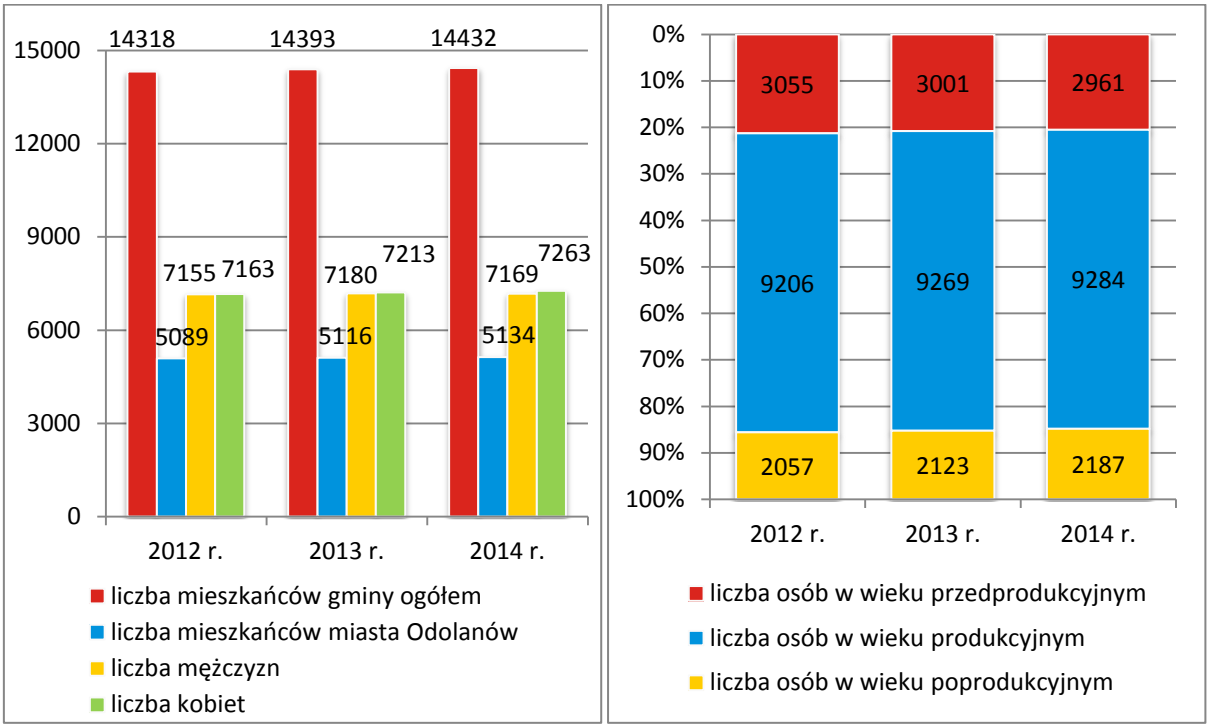

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wzrost liczby ludności gminy był efektem dodatniego w analizowanym okresie przyrostu naturalnego (74 w 2012 r., 54 w 2013 r., 56 w 2014 r.), który przewyższał niekorzystne w latach 2012-2013 saldo migracji (-23 w 2012 r., -22 w 2013 r.), odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym.

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren kierowali się zarówno do innych, zapewnie większych jednostek miejskich, np. Ostrowa Wielkopolskiego czy Poznania, jak i na inne obszary wiejskie, przy czym grono osób, które decydowały się na ten ostatni kierunek migracji, było z roku na rok mniejsze.

Inne jednostki miejskie oraz inne obszary wiejskie były również wcześniejszym miejscem zamieszania dla zdecydowanej większości osób, które postanowiły się osiedlić w gminie. O ile jednak w latach 2012-2013 dominowały wśród nich osoby przybyłe z innych obszarów wiejskich, o tyle w 2014 roku zarysowała się przewaga tych, dla których poprzednim miejscem pobytu były inne miasta. Dużo mniejsze znaczenie miał ruch migracyjny odbywający się za granicę i zza granicy, przy czym większą i stale rosnącą grupę stanowili ci, którzy zdecydowali się opuścić kraj.

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i migracyjnego ludności gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014

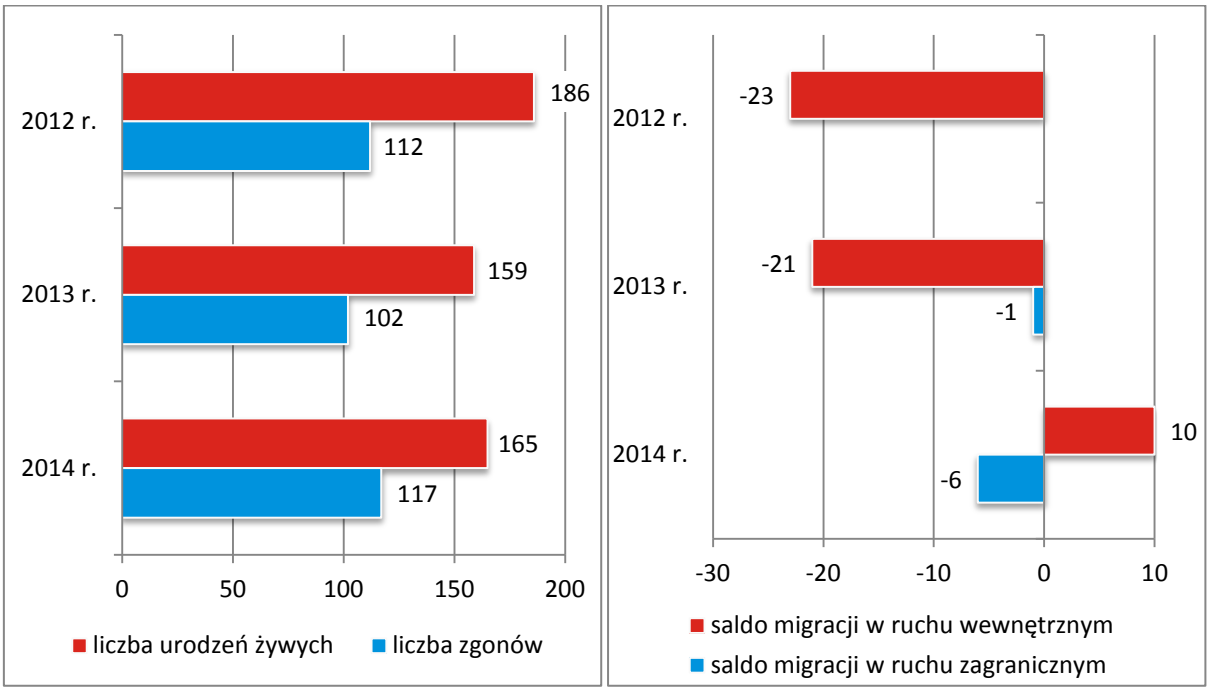

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji

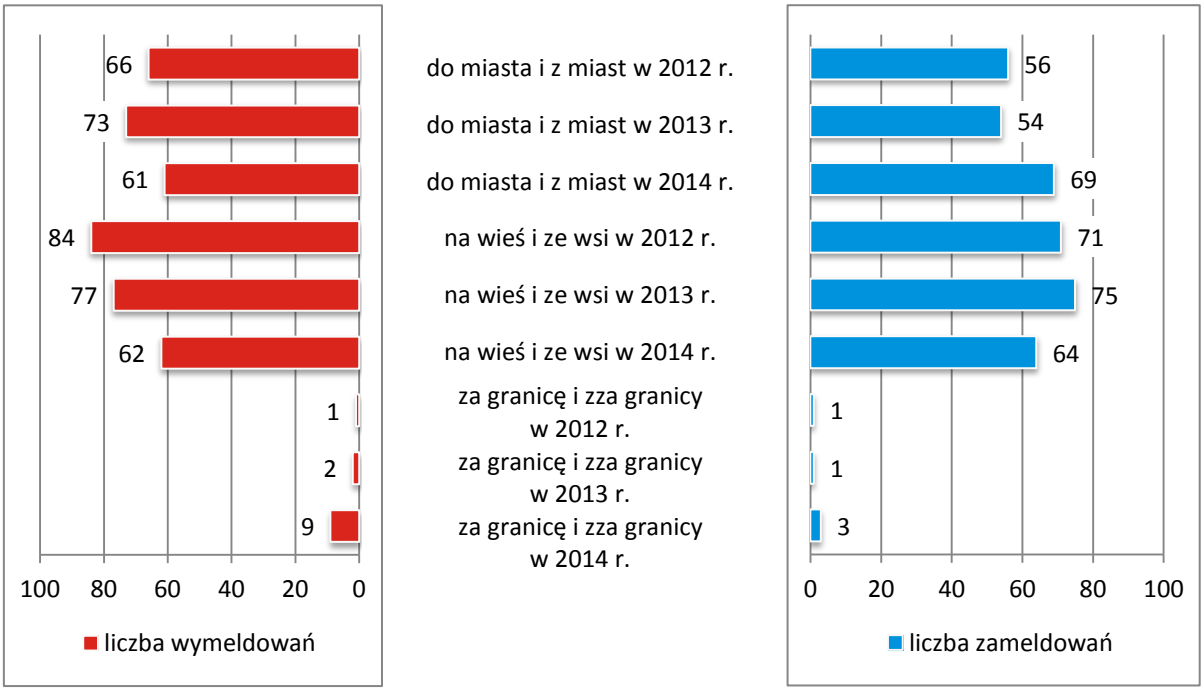

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Podsumowując zachodzące w gminie zmiany demograficzne, należy podkreślić pozytywny trend wzrostu liczby mieszkańców gminy. Ich struktura wiekowa nie jest jednak korzystna. W analizowanym okresie systematycznie zmniejszał się udział dzieci i młodzieży w ogóle mieszkańców gminy, zwiększał się natomiast odsetek osób starszych. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba mieszkań w Gminie i Mieście Odolanów zwiększała się z roku na rok (z 3.677 w 2012 r. do 3.744 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów wynika, że liczba mieszkań będących w zasobach gminy ulegała wahaniom (23 w 2012 r., 14 w 2013 r., 24 w 2014 r.). Co warto podkreślić, w 2014 roku znacznie wzrosła liczba mieszkań socjalnych w gminie (z 3 w 2012 i 2013 r. do 10 w 2014 r.).

W 2012 roku złożono 3 wnioski na mieszkanie komunalne z zasobów gminy, rok później żadnego, a w 2014 roku 6 wniosków. W związku z oddanej do użytku nowych lokali socjalnych, w 2014 roku spadła liczba osób oczekujących na tego typu mieszkanie (13 w 2012 r., 15 w 2013 r., 6 w 2014 r.). Jednocześnie żaden mieszkaniec gminy nie posiadał w analizowanym okresie wyroku eksmisyjnego bez wskazania lokalu socjalnego.

W latach 2012-2014 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 31 w 2012 r. do 42 w 2014 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 179 i 4.489 m^2 w 2012 roku, 199 i 5.187 m^2 w 2013 roku oraz 216 i 5.422 m^2 w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie było 8 mieszkań poszerzających zasoby komunalne w 2014 roku (7 z nich stanowiły lokale socjalne).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

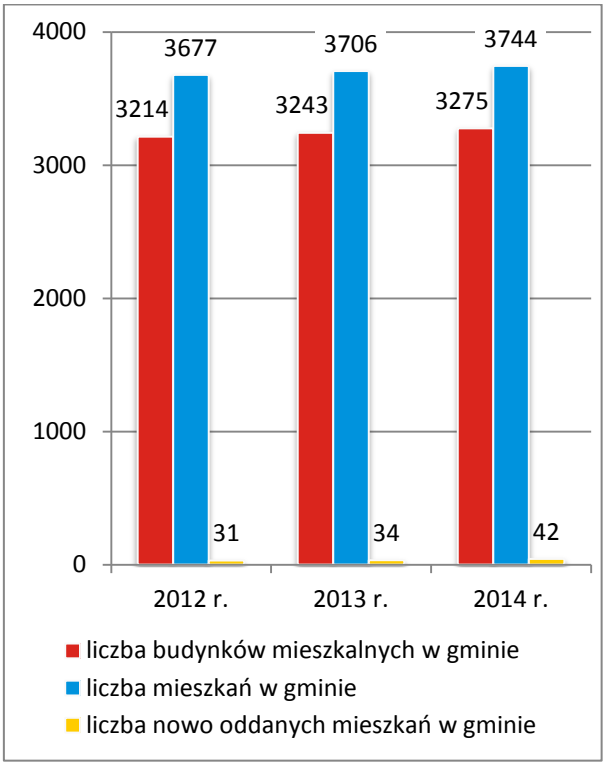

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014

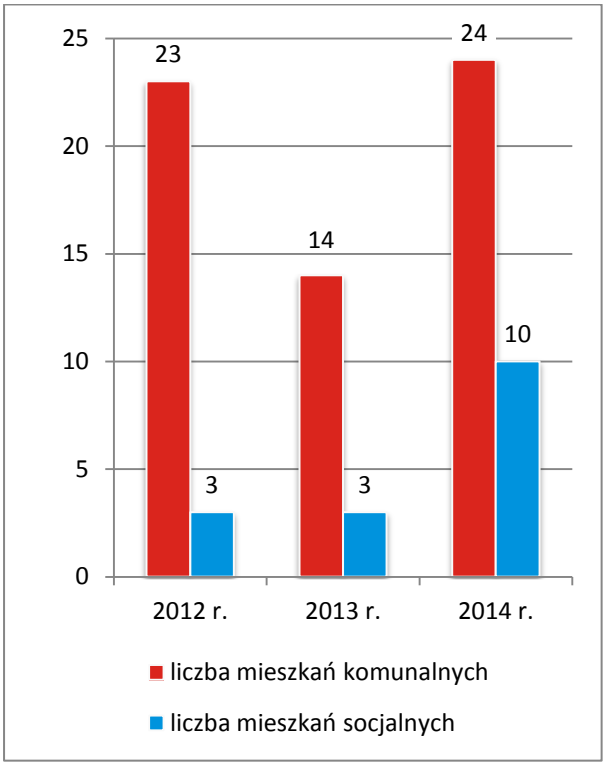

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2014 roku zdecydowana większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, centralnego ogrzewania i gazu sieciowego. W mieście do sieci wodociągowej podłączonych było 99,7% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 97,4 i 95,2% mieszkań, a do centralnego ogrzewania i sieci gazowej dostęp miało odpowiednio 82,5 i 77,3% mieszkań. Sytuacja na obszarze wiejskim gminy w przypadku wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania wyglądała podobnie, natomiast w przypadku dostępności instalacji gazowej gorzej. Do sieci wodociągowej podłączonych było 95,5% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 91,9 i 87,5% mieszkań, a do centralnego ogrzewania i sieci gazowej dostęp miało odpowiednio 71,5 i 53,7% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	15	17	23
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	63	79	89
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	12.922	16.070	18.074

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie i Główny Urząd Statystyczny.

W latach 2012-2014 liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, zwiększała się z roku na rok (z 15 w 2012 r. do 23 w 2014 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków (z 63 w 2012 r. do 89 w 2014 r.) oraz wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 12.922 zł w 2012 r. do 18.074 w 2014 r.).

Warto dodać, iż w 2014 roku 2 gospodarstwa domowe w gminie otrzymały dodatki energetyczne na łączną kwotę 385 zł. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Odolanów jest gminą o charakterze przemysłowo-rolniczym, przy czym funkcje rolnicze z uwagi na słabą jakość gleb mają coraz mniejsze znaczenie. Użytki rolne zajmują 72,5% powierzchni gminy, w tym 43% grunty orne, a 26,7% łąki i pastwiska (duży udział tych ostatnich wynika z położenia gminy wśród łąk nad Kurochem i Baryczą). Lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 21,7% powierzchni gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku

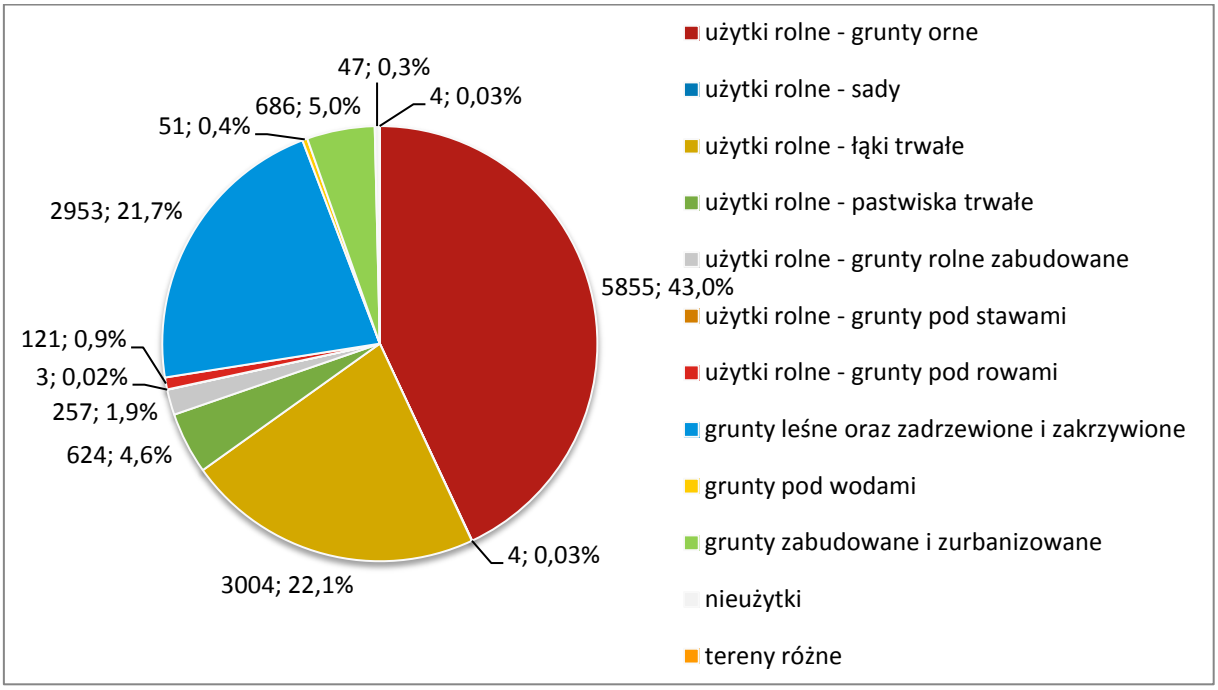

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie gminy dominują gleby bielicowe, co powoduje, że ponad 70% gleb rolniczych zaliczonych jest do klasy bonitacyjnej V i niższych. Są one głównie wykorzystywane pod uprawę roślin zbożowych.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 1.600 gospodarstw rolnych, w tym 1.430 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród nich było 431 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 638 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 276 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 130 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 125 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 1.258 gospodarstw rolnych spośród 1.273 trudniących się uprawą) i ziemniaki (319). Uprawiano także uprawy przemysłowe (27 gospodarstw), rzepak i rzepik (24), warzywa gruntowe (6) i buraki cukrowe (4). Podstawowe kierunki produkcji zwierzęcej stanowiły natomiast hodowle trzody chlewnej (hodowlą trzody chlewnej zajmowały się 502 gospodarstwa rolne spośród 779 utrzymujących zwierzęta gospodarskie; pogłowie trzody chlewnej liczyło 13.332 sztuki) i bydła (445 gospodarstw; 4.992 sztuki). Zajmowano się również hodowlą koni (56 gospodarstw; 168 sztuk) i drobiu (287.726 sztuk w 464 gospodarstwach). W większości

gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie (464) hodowano również drób (jego pogłowie liczyło łącznie 287.726 sztuk).

W celu zwiększenia i doskonalenia produkcji rolnej, w gminie działają kółka rolnicze, m.in. w Odolanowie, Tarchałach Wielkich, Nabyszycach i Gorzycach Małych. Mimo ogólnie trudnej sytuacji w sektorze rolniczym na jej terenie, indywidualni rolnicy mogą pochwalić się sukcesami. W 2014 roku, jeden z rolników ze wsi Tarchały Wielkie, który gospodarując na 84 ha prowadził produkcję trzody chlewnej, brojlerów kurzych i gęsi, znalazł się w gronie laureatów XIV edycji konkursu Wielkopolski Rolnik Roku organizowanego przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

Najważniejszą gałąź gospodarki gminy stanowi wydobycie gazu ziemnego (Tarchały Wielkie, Garki) i jego przeróbka (Odolanów). Na jej terenie działają duże firmy, m.in. palarnia kawy „Woseba", odolanowski oddział PGNiG, produkujący hel, znany wcześniej jako Zakład Odazotowania Gazu „Krio", Wiązary Burkietowicz, Przedsiębiorstwo „Dombud", producent mebli łazienkowych „Deftrans", wytwarzająca opakowania firma „Dinopol" oraz produkująca rury PCV spółka „Skoplast".

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 965 w 2012 r. do 1.056 w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (944 w 2012 r., 992 w 2013 r., 1.030 w 2014 r.). W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba podmiotów gospodarczych trudniących się rolnictwem i łowiectwem (z 75 w 2012 r. do 58 w 2014 r.) oraz działalnością finansową i ubezpieczeniową (z 22 w 2012 r. do 19 w 2014 r.), wzrosła natomiast liczba podmiotów zajmujących się handlem hurtowym i detalicznym oraz usługami w zakresie napraw (z 247 w 2012 r. do 273 w 2014 r.), budownictwem (z 182 w 2012 r. do 201 w 2014 r.), transportem i gospodarką magazynową (z 45 w 2012 r. do 60 w 2014 r.), prowadzących działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierającą (z 28 w 2012 r. do 39 w 2014 r.), działalność profesjonalną, naukową i techniczną (z 29 w 2012 r. do 39 w 2014 r.), w obszarze opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (z 38 w 2012 r. do 42 w 2014 r.), edukacji (z 33 w 2012 r. do 36 w 2014 r.) oraz trudniących się przetwórstwem przemysłowym (ze 127 w 2012 r. do 130 w 2014 r.).

W 2014 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej w gminie były handel hurtowy i detaliczny oraz usługi w zakresie napraw (273 podmioty), budownictwo (201) i przetwórstwo przemysłowe (130).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014

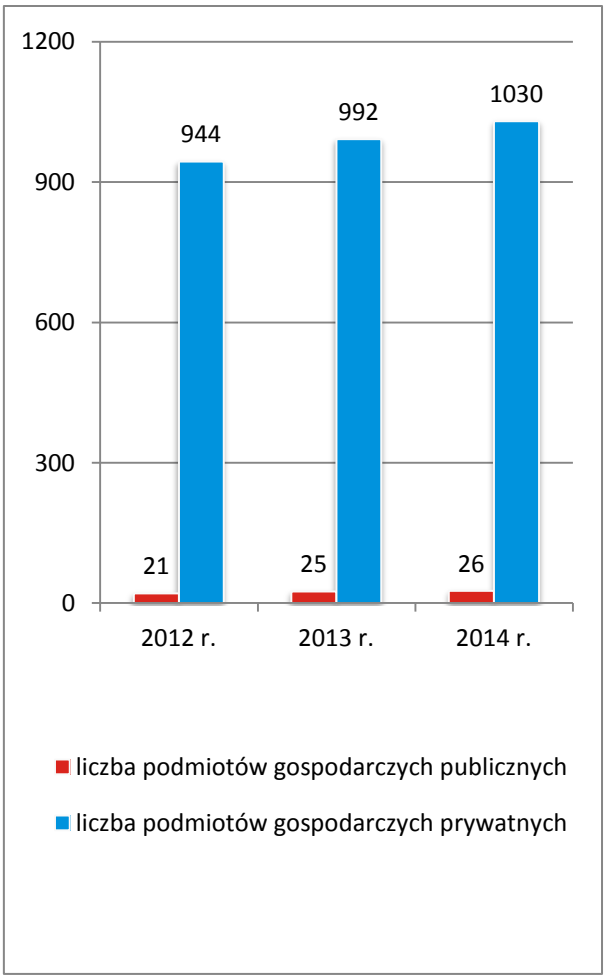

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku

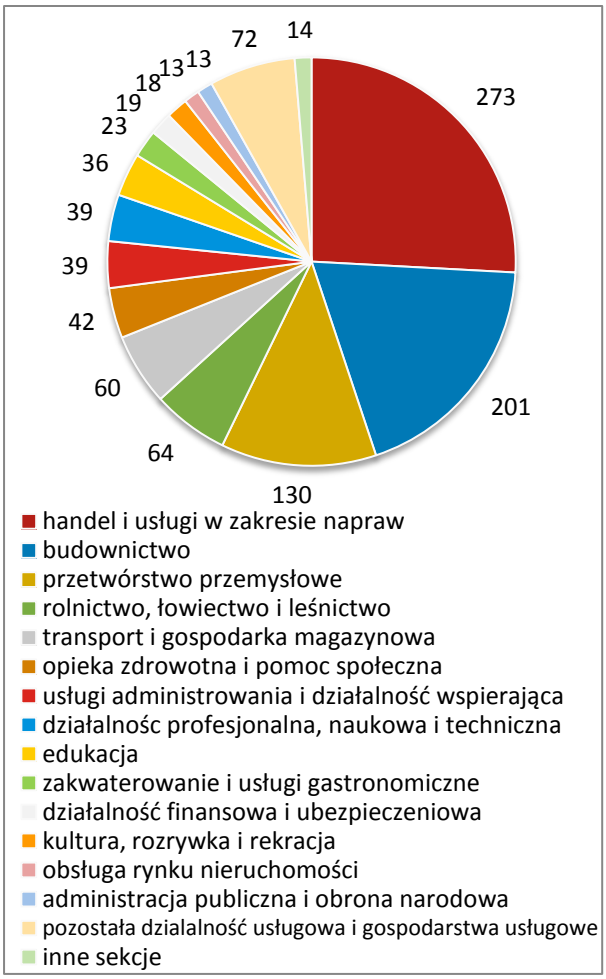

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców Gminy i Miasta Odolanów była znacznie wyższa niż w latach 2012-2013 (2.141 w 2012 r., 2.175 w 2013 r., 2.307 w 2014 r.). Mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują one osób pracujących w jednostkach budżetowych

działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, osób pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę zasługuje niski w tym gronie udział kobiet (35,4% w 2012 r., 35% w 2013 r., 39% w 2014).

Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim wynika, że w analizowanym okresie zmniejszała się stale liczba osób bezrobotnych w gminie (z 730 w 2012 r. do 527 w 2014 r.) Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (54% w 2012 r. oraz po 54,1% w 2013 r. i 2014 roku.

W analizowanym okresie udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym systematycznie zmniejszał się. W 2012 roku wyniósł on 7,9%, rok później 7,5%, a w 2014 roku spadł do poziomu 5,7%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*

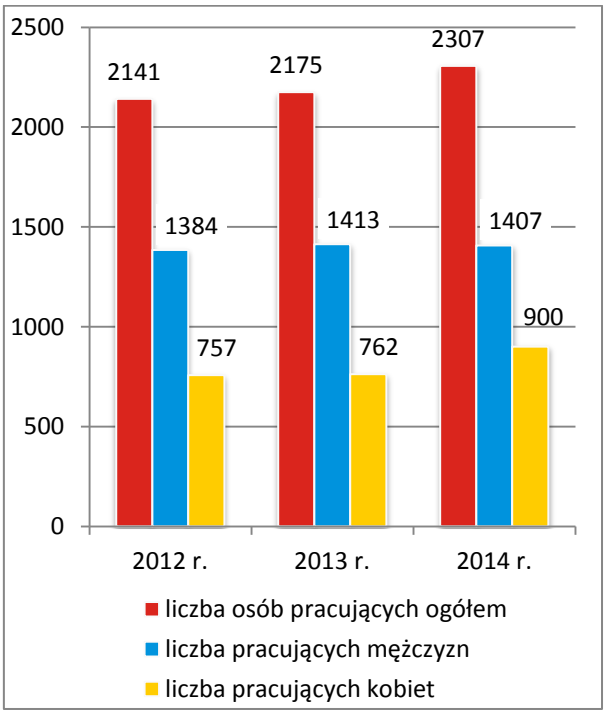

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014

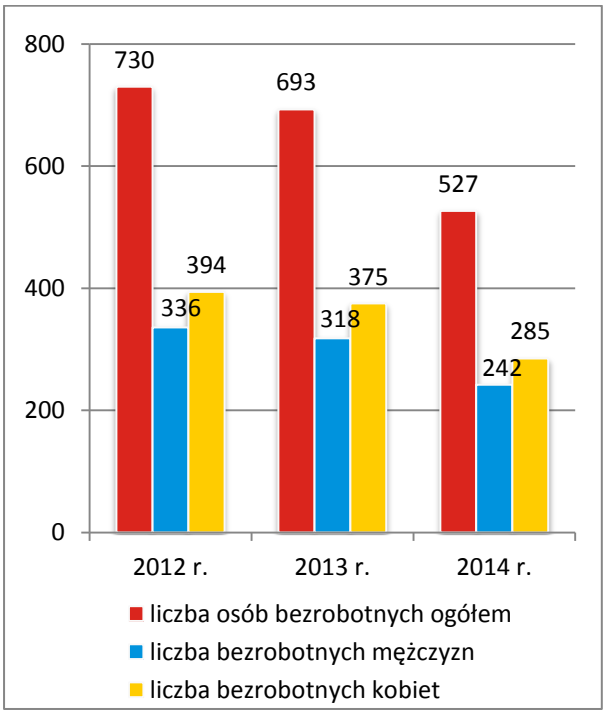

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim.

Znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 roku mógł być efektem zarówno podjęcia zatrudnienia przez dużą część osób dotychczas pozostających bez pracy, jak i wprowadzenia profilowania tych ostatnich w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej.

W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim była wyższa niż w województwie wielkopolskim, lecz niższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)

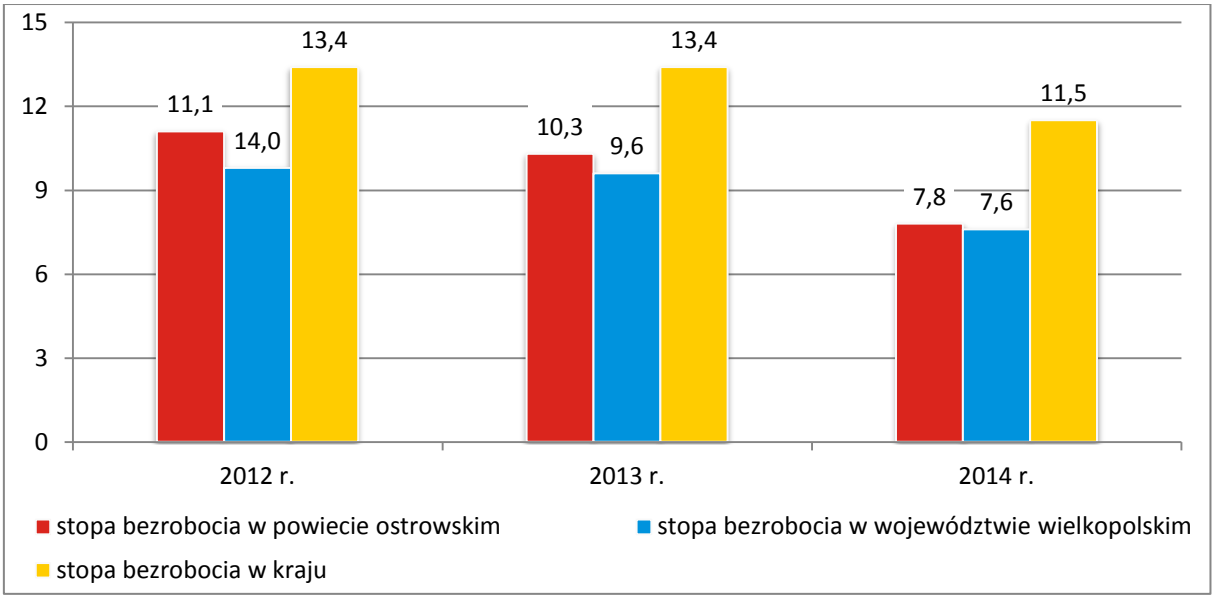

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 18-24 lata (142 osoby) i 25-34 lata (131), osoby pozostające bez zatrudnienia krótko od 1 do 3 miesięcy (123 osoby), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (137 osób) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (237 osób).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 18-44 lata i 25-34 lata (po 64,1%), osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (68,6%) oraz od 12 do 24 miesięcy (66,3%), ze stażem pracy do roku (74%) oraz bez stażu pracy (72%), a także osób z wykształceniem wyższym (78,3%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

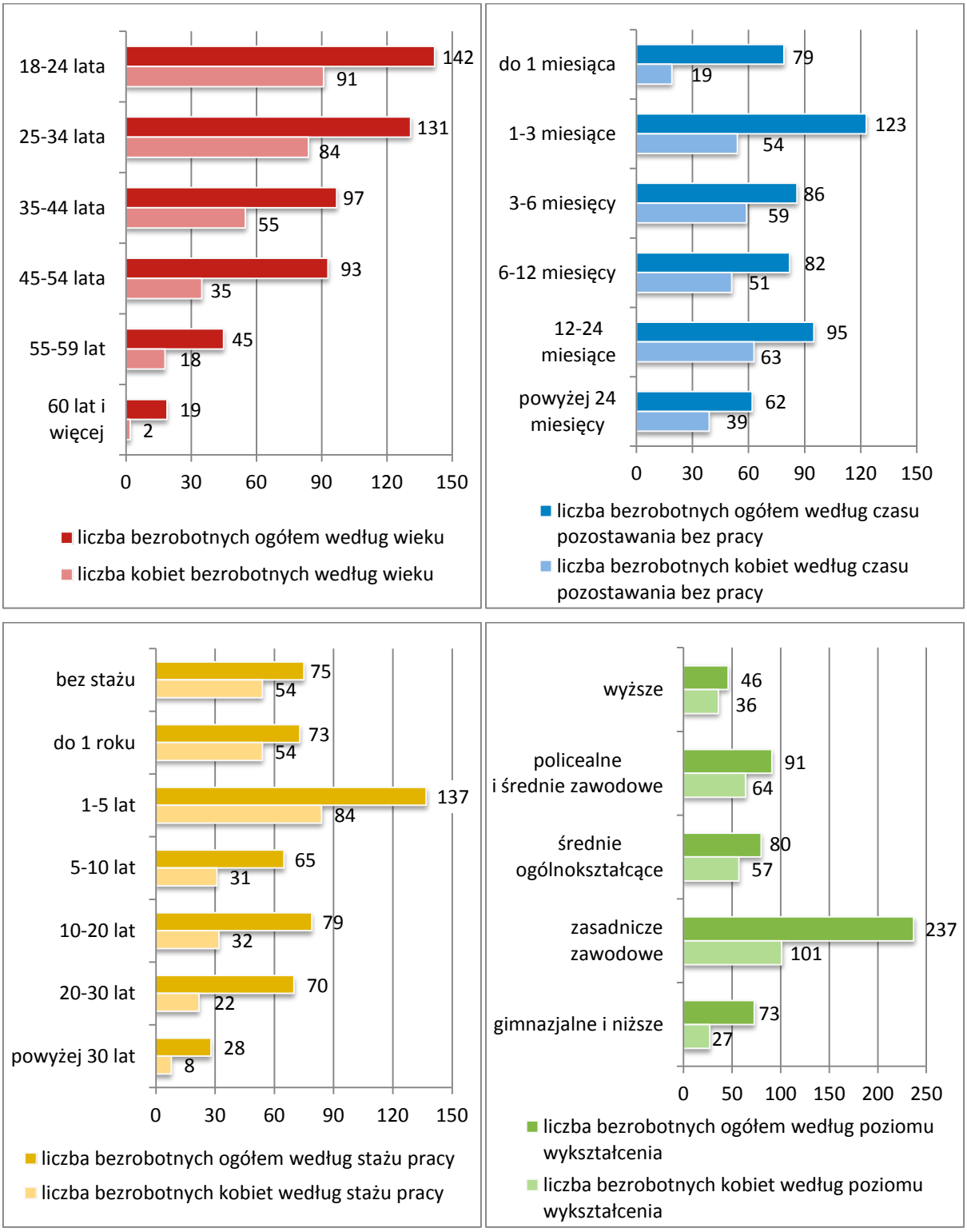

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim.

Gmina i Miasto Odolanów to obszar rozwijający się, o korzystnych warunkach dla rozwoju, zwłaszcza przemysłu i budownictwa. Wykorzystuje przy tym potencjał zgromadzonych na swoim terenie zasobów naturalnych; wydobywa się tutaj gaz ziemny, na skalę światową odzyskuje i skrapla wysokiej jakości ciekły hel wykorzystywany m.in. w medycynie i przemyśle. W gminie podejmowanych jest szereg działań sprzyjających inwestorom, m.in. są im oferowane ulgi podatkowe i udogodnienia lokalizacyjne.

Gmina charakteryzuje się dużą przedsiębiorczością mieszkańców, a w ostatnich latach zwiększała się na jej terenie liczba osób pracujących i spada liczba osób pozostających bez zatrudnienia. Mimo to nie sposób nie zauważyć, że bezrobocie jest jedną z głównych przyczyn udzielania pomocy społecznej w gminie.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy podkreślić, iż wykazuje ona dychotomię, bowiem przy dużej aktywności prestiżowych firm (np. PGNiG) i dość wysokiej przedsiębiorczości mieszkańców gminy występują również istotne problemy z aktywnością zawodową ludności. Warto w tym miejscu podkreślić, że na jej terenie działa Centrum Integracji Społecznej – placówka zajmująca się aktywizacją zawodową i przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, co w konsekwencji może przełożyć się na polepszenie sytuacji osób bezrobotnych.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia należy zwrócić uwagę na potrzebę dalszego rozwoju przedsiębiorczości gminy, a także usprawnienie procesu ich aktywizacji, m.in. poprzez popularyzację kształcenia ustawicznego, organizację szkoleń i kursów współfinansowanych ze środków unijnych, staży, prac interwencyjnych czy robót publicznych.

Wartym rozważenia jest także udzielanie wsparcia gospodarstwom zajmującym się produkcją rolniczą, np. w celu ich wyprofilowania, ewentualnie udzielenie im pomocy w stworzeniu grup producenckich. Istotne znaczenie dla rynku pracy może mieć także rozwinięcie potencjału, jaki tkwi, dzięki posiadanym przez gminę walorom krajobrazowo-przyrodniczym, w turystyce.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2014/2015 w Gminie i Mieście Odolanów funkcjonowało 1 przedszkole, 6 szkół podstawowych posiadających 5 placówek filialnych, 4 gimnazja oraz 2 szkoły ponadgimnazjalne. Na terenie gminy nie było natomiast żłobka, co powodowało iż nie były zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015

<table>
<tr><th>lp.</th><th colspan="2">nazwa placówki</th><th>adres placówki</th></tr>
<tr><td>1.</td><td colspan="2">Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Odolanowie</td><td>Plac Kościuszki 4, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td rowspan="3">2.</td><td colspan="2">Zespół Szkół w Odolanowie</td><td rowspan="3">Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td rowspan="2">w tym:</td><td>Szkoła Podstawowa</td></tr>
<tr><td>Gimnazjum im. Jana Pawła II</td></tr>
<tr><td>3.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Hucie z oddziałem przedszkolnym</td><td>Huta 63a, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>4.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Nabyszycach z oddziałem przedszkolnym</td><td>Nabyszyce 12, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>5.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Nabyszycach – Szkoła Filialna w Wierzbnie z oddziałem przedszkolnym</td><td>Wierzbno, ul. Szkolna 4, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>6.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Nabyszycach – Szkoła Filialna w Gliśnicy z oddziałem przedszkolnym</td><td>Gliśnica, ul. Odolanowska 25, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>7.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Uciechowie z oddziałem przedszkolnym</td><td>Uciechów, ul. Odolanowska 38, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>8.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Uciechowie – Szkoła Filialna w Raczycach z oddziałem przedszkolnym</td><td>Raczyce, ul. Odolanowska 82, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>9.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Tarchałach Wielkich z oddziałem przedszkolnym</td><td>Tarchały Wielkie ul. Szkolna 69, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>10.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Tarchałach Wielkich – Szkoła Filialna w Gorzycach Małych z oddziałem przedszkolnym</td><td>Gorzyce Małe 43, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>11.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Garkach z oddziałem przedszkolnym</td><td>Boników 5, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>12.</td><td colspan="2">Szkoła Podstawowa w Garkach – Szkoła Filialna w Świecy z oddziałem przedszkolnym</td><td>Świeca, ul. Szkolna 5, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td>13.</td><td colspan="2">Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Odolanowie</td><td>ul. Krotoszyńska 121, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td rowspan="3">14.</td><td colspan="2">Zespół Szkół Ogólnokształcących w Odolanowie</td><td rowspan="3">ul. Krotoszyńska 121, 63-430 Odolanów</td></tr>
<tr><td rowspan="2">w tym:</td><td>Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Jagiełły</td></tr>
<tr><td>Liceum dla dorosłych</td></tr>
</table>

15.	Gimnazjum w Świecy	Świeca, ul. Szkolna 5, 63-430 Odolanów
16.	Gimnazjum w Raczycach	Raczyce, ul. Odolanowska 80, 63-430 Odolanów
17.	Gimnazjum w Wierzbnie	Wierzbno, ul. Szkolna 4, 63-430 Odolanów

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

W analizowanym roku szkolnym do przedszkola uczęszczało 223 dzieci, do szkół podstawowych 942 uczniów (liczba ta uwzględnia dzieci z oddziałów przedszkolnych), w gimnazjach naukę pobierało 466 uczniów, a w szkołach ponadgimnazjalnych 346 uczniów. Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji wyglądało następująco: w przedszkolu – 16 nauczycieli, w szkołach podstawowych – 129 nauczycieli, w gimnazjach – 80 nauczycieli, a w szkołach ponadgimnazjalnych – 33 nauczycieli.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk oraz organizują zajęcia pozalekcyjne. Wśród tych ostatnich dominują koła zainteresowań –przedmiotowe, artystyczne i sportowe. Placówki oferują również zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Szkoły uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli. I tak np. Zespół Szkół w Odolanowie bierze udział w realizowanym przez Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy" programie edukacji regionalnej i przyrodniczej. W ramach pilotażowego projektu, który rozpoczął się 1 września 2014 roku, szkoła otrzymała sprzęt, pomoce naukowe, narzędzia edukacyjne i wyposażenie niezbędne do realizacji zadania, m.in.: mikroskopy, lupy, lornetki, lunety, zestawy badawcze, puzzle, mapy, pacynki i kolorowanki dla najmłodszych, legendy z Doliny Baryczy, karty do gry z gniazdami ptaków, domino i gry edukacyjne – Omnibus Doliny Baryczy, Memory, Rośliny i Zwierzęta Doliny Baryczy itp. W projekcie tym uczestniczy także Gimnazjum w Raczycach. Z kolei Gimnazjum w Wierzbnie realizuje m.in. projekt edukacji ekonomicznej pn. „Na Własne Konto", w ramach którego uczniowie uczestniczą w dodatkowych zajęciach z przedsiębiorczości i ekonomii, poznając podstawowe pojęcia i narzędzia ekonomiczne, które w założeniu umożliwią im

lepszy start w dorosłe życie. Nauczyciele ze Szkół Podstawowych w Garkach i Uciechowie uczestniczą natomiast w projekcie pn. „Czym mnie moja pani zaskoczy dzisiaj w szkole?”. Jego celem jest zwiększenie kompetencji kadr nauczycielskich w zakresie nowych metod nauczania z wykorzystaniem technologii informacyjnych, a także propagowanie idei cyfrowej szkoły.

Placówki oświatowe realizują również programy profilaktyczne mające na celu uwrażliwianie środowiska szkolnego i lokalnego na problemy związane z uzależnieniami, bezpieczeństwem, agresją i przemocą oraz promowanie zdrowego stylu życia. Dla przykładu wśród uczniów Gimnazjum w Świecy upowszechniane są filmy edukujące w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Z kolei Liceum Ogólnokształcące w Odolanowie należy do Klubu Szkół UNICEF zrzeszającego placówki zainteresowane propagowaniem wśród swoich uczniów idei niesienia pomocy najbardziej potrzebującym dzieciom na świecie.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w Gminie i Mieście Odolanów są Odolanowski Dom Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Odolanów.

Dom Kultury jest organizatorem życia kulturalnego w gminie, w szczególności zajmuje się organizacją imprez, a także prowadzi wszechstronną edukację artystyczną w zakresie zajęć plastycznych, teatralnych, wokalnych, nauki tańca i gry na instrumentach. Placówka świadczy usługi edukacyjne w zakresie nauki gry na fortepianie, gitarze klasycznej, skrzypcach, instrumentach perkusyjnych, keyboardzie, trąbce, saksofonie, gitarze elektrycznej i basowej. Ponadto prowadzi zajęcia z tańca nowoczesnego, baletu, plastyki, organizuje warsztaty teatralne, ceramiczne i wokalne. Z oferty ODK, który zatrudnia 8 pracowników, miesięcznie korzysta około 340 osób, a rocznie ok. 6 tysięcy osób.

Przy Domu Kultury działa Odolanowska Orkiestra Dęta, której najmłodszy członek ma 12 lat, a najstarszy 67 lat. Orkiestra ma bardzo bogaty repertuar, na który składają się pieśni religijne, patriotyczne oraz marsze żałobne i wojskowe. Nie brakuje również melodii rozrywkowych i biesiadnych wzbogaconych partiami wokalnymi.

Ważny kierunek działalności Domu Kultury zajmuje organizacja imprez rozrywkowych i kulturalnych dla mieszkańców gminy, przy czym wiele inicjatyw podejmowanych jest

we współpracy z innymi instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi. Sztandarową imprezą plenerową w gminie są, obchodzone w lipcu, doroczne Dni Odolanowa. W 2014 roku obchodzono je po raz 22. Na weekendową imprezę złożyły się m.in.: pokazy grup tanecznych dzieci i młodzieży z terenu gminy, Gminny Turniej Piłki Nożnej, ogólnopolski turniej szachowo-warcabowy, zawody wędkarskie oraz pokaz walk kickboxingu. W trakcie obchodów odbyła się także konferencja poświęcona ochronie środowiska z udziałem przedstawicieli miast partnerskich, urządzono jubileuszową wystawę ph. „30 lat współpracy Miast Partnerskich Heringen Heime – Odolanów" z wernisażem prac plastycznych Krzysztofa Ryfa, zaprezentowano przelot paralotni i pokaz działania grupy antyterrorystycznej, zorganizowano pokaz sztucznych ogni i zabawę pod gwiazdami. Obchody Dni Odolanowa w 2014 roku uświetniły takie gwiazdy estrady jak: Grupa Pod Budą, Patrycja Markowska, Golec uOrkiestra, a w kościele pw. Św. Marcina odprawiono mszę w intencji mieszkańców.

Wśród innych imprez organizowanych w gminie wymienić należy m.in.: Koncert Noworoczny z udziałem odolanowskich chórów i orkiestry dętej, Miejsko-Gminny Przegląd Dorobku Kulturalnego Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy i Miasta Odolanów, Gminny Dzień Dziecka, Gminny Dzień Seniora czy Mikołaj na Rynku.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Odolanów im. ks. Antoniego Ludwiczaka wraz z 2 filiami w Raczycach i Tarchałach Wielkich zajmuje się zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów na temat regionu. Placówka zatrudnia 4 pracowników i dysponuje zróżnicowanym, regularnie uzupełnianym księgozbiorem, który liczy ponad 40 tysięcy woluminów. W jej zbiorach znajduje się literatura beletrystyczna polska i obca, literatura popularnonaukowa i naukowa z różnych dziedzin wiedzy, a także różne czasopisma. Biblioteka dysponuje również pracownią komputerową z dostępem do sieci Internet. Rocznie z jej oferty korzysta ok. 2000 osób.

Obok działalności podstawowej Biblioteka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi. W 2014 roku takie spotkania odbyły się m.in. z Romanem Pankiewiczem – podróżnikiem i autorem książek, Krystyną Olszanowską – poetką i pedagogiem, Izabellą Klebańską – autorką książek, scenariuszy radiowych i telewizyjnych dla dzieci i młodzieży, dobranocek, bajek i piosenek, Arkadiuszem Niemirskim – autorem książek kryminalnych oraz kontynuacji serii Zbigniewa Nienackiego „Pan Samochodzik".

Placówka jest również organizatorem lekcji bibliotecznych o różnej tematyce, a także atrakcyjnych spotkań ph. „Noc w bibliotece", konkursów oraz wystaw, np. pt. „Czyn niepodległościowy Wielkopolan w XIX wieku". Biblioteka jest również lokalnym inspiratorem ogólnopolskich akcji, np. pn. „Narodowe czytanie" czy „Cała Polska czyta dzieciom".

Działalność kulturalno-oświatowa w gminie realizowana jest także za pośrednictwem świetlic wiejskich i osiedlowych w Gliśnicy, Nabyszycach, Nadstawkach, Raczycach, Tarchałach Wielkich, Tarchałach Małych, Hucie, Garkach, Wierzbnie, Odolanowie Górki, Uciechowie, Świecy I, Świecy II i Gorzycach Małych. Na terenie gminy w obszarze upowszechniania kultury i pielęgnowania lokalnych tradycji działa również Koło Gospodyń Wiejskich w Tarchałach Wielkich.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych i świetlic wiejskich w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne i świetlice wiejskie w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Odolanowski Dom Kultury w Odolanowie	ul. Bartosza 7, 63-430 Odolanów
2.	Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Odolanów im. Ks. Antoniego Ludwiczaka w Odolanowie	ul. Aleja Jana Pawła II, 63-430 Odolanów
3.	Oddział Dziecięcy w Odolanowie	ul. Aleja Jana Pawła II, 63-430 Odolanów
4.	Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Odolanów, Filia w Raczycach	Raczyce, ul. Odolanowska 40, 63-400 Odolanów
5.	Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Odolanów, Filia w Tarchałach Wielkich	Tarchały Wielkie, ul. Szkolna 36, 63-430 Odolanów
6.	Świetlica wiejska w Gliśnicy	Gliśnica, ul. Odolanowska 46, 63-430 Odolanów
7.	Świetlica wiejska w Nabyszycach	Nabyszyce, 63-430 Odolanów
8.	Świetlica wiejska w Nadstawkach	Nadstawki 19b, 63-430 Odolanów
9.	Świetlica wiejska z remizą w Raczycach	Raczyce, ul. Wiejska 14, 63-430 Odolanów
10.	Świetlica wiejska w Tarchałach Małych	Tarchały Małe, 63-430 Odolanów
11.	Świetlica wiejska w Tarchałach Wielkich	Tarchały Wielkie, ul. Strażacka 3, 63-430 Odolanów
12.	Świetlica wiejska w Hucie	Huta 47a, 63-430 Odolanów
13.	Świetlica wiejska w Garkach	Garki 7, 63-430 Odolanów
14.	Świetlica wiejska z remizą w Wierzbnie	Wierzbno, ul. Strażacka 1, 63-430 Odolanów
15.	Świetlica osiedlowa w Odolanowie Górki	Odolanów Górki, ul. Kaliska 58a, 63-430 Odolanów
16.	Świetlica wiejska w Uciechowie	Uciechów, ul. Sulmierzycka, 63-430 Odolanów

17.	Świetlica wiejska w Świecy I	Świeca I 9, 63-430 Odolanów
18.	Świetlica wiejska w Świecy II	Świeca II, ul. Szkolna 1, 63-430 Odolanów
19.	Świetlica wiejska w Gorzycach Małych	Gorzyce Małe 42, 63-430 Odolanów

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

Szczególną placówką w Odolanowie jest Muzeum Regionalne, które działa w ramach Odolanowskiego Domu Kultury. Na ekspozycję muzealną składają się pamiątki regionalne i historyczne (m.in. stała wystawa poświęcona powstaniu wielkopolskiemu), etnograficzne oraz sztuki (m.in. rzeźby autorstwa Pawła Brylińskiego). Ofertę kulturalną na terenie gminy uzupełniają seanse Profesjonalnego Kina Objazdowego Outdoor Cinema, a także zajęcia prowadzone w ramach utworzonego w październiku 2014 roku Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Odolanowie (stanowi on sekcję Odolanowskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Edukacyjnego „Jagiellończyk").

Działalnością w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku w gminie kieruje Urząd Gminy i Miasta Odolanów. Wspierają go w niej lokalne organizacje sportowe i placówki oświatowe. Na terenie gminy znajduje się wiele obiektów i urządzeń umożliwiających uprawianie sportu i rekreacji. Wykaz wybranych obiektów i urządzeń przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty i urządzenia sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa obiektu/urządzenia	adres obiektu/urządzenia
1.	Basen miejski, w tym: basen kąpielowy, boisko ogólne, boisko do koszykówki, boiska do piłki plażowej, plac zabaw	ul. Słoneczna, 63-430 Odolanów
2.	Stadion miejski	ul. Franciszka Sójki, 63-430 Odolanów
3.	Hala sportowa „Pilawa"	63-430 Odolanów
4.	Hala sportowa przy Zespole Szkół	63-430 Odolanów
5.	Boisko wielofunkcyjne przy Zespole Szkół	63-430 Odolanów
6.	Kompleks boisk „Orlik" przy Zespole Szkół Ogólnokształcących	63-430 Odolanów
7.	Korty tenisowe przy Zespole Szkół Ogólnokształcących	63-430 Odolanów
8.	Park, w tym m.in. Skate Park, park linowy Aventure i Maluch, linowy plac zabaw plac do gry boule, plac zabaw, pomost pływający, ścieżka pieszo-rowerowa, ścianka pamięci, urządzenia zabawowe, stolik do gry w szachy, kiosk – zaplecze socjalne	ul. 1 Maja, 63-430 Odolanów
9.	Park Natury, w tym m.in.: siłownia zewnętrzna, tor rowerowy i kopuła obserwatorium, plac zabaw, plac dla seniorów, ścieżka dydaktyczna, fontanna, karuzela	ul. Bartosza, 63-430 Odolanów

10.	Deptak spacerowy wraz z elementami małej architektury	ul. Franciszka Sójki, 63-430 Odolanów
11.	Plac zabaw	Osiedle Górka, 63-430 Odolanów
12.	Plac zabaw	ul. Sowińskiego, 63-430 Odolanów
13.	Plac zabaw	Osiedla 25-lecia PRL, 63-430 Odolanów
14.	Plac zabaw	ul. Wiatraczna, 63-430 Odolanów
15.	Plac zabaw – Gazownik	63-430 Odolanów
16.	Plac zabaw	ul. Gimnazjalna, 63-430 Odolanów
17.	Piłkochwyty	ul. Wiatraczna, 63-430 Odolanów
18.	Kort tenisowy	63-430 Odolanów
19.	Boisko do piłki plażowej	Boników, 63-430 Odolanów
20.	Plac zabaw przy OSP	
21.	Boisko z wiatą i placem zabaw przy boisku	Baby, 63-430 Odolanów
22.	Boisko sportowe przy Szkole Podstawowej	Garki, 63-430 Odolanów
23	Plac zabaw	
24.	Boisko trawiaste przy Szkole Podstawowej	Gliśnica, 63-430 Odolanów
25	Plac zabaw	
26	Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna	
27.	Plac zabaw przy Szkole Podstawowej	Gorzyce Małe, 63-430 Odolanów
28.	Piłkochwyty	
29.	Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna	
30.	Boiska trawiaste przy Szkole Podstawowej	Nabyszyce, 63-430 Odolanów
31.	Plac zabaw	
32.	Plac zabaw	Nadstawki, 63-430 Odolanów
33.	Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna	
34.	Boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum	Raczyce, 63-430 Odolanów
35.	Boisko trawiaste	
36.	Plac zabaw	
37.	Boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum	Świeca, 63-430 Odolanów
38.	Boisko trawiaste	
39.	Boisko do piłki plażowej	
40.	Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna	
41.	Kompleks boisk „Orlik” przy Szkole Podstawowej	Tarchały Wielkie, 63-430 Odolanów
42.	Plac zabaw	
43.	Plac zabaw z siłownią zewnętrzną przy OSP	

44.	Hala sportowa przy Gimnazjum	Wierzbno, 63-430 Odolanów
45.	Boisko trawiaste do mini piłki nożnej oraz siatkówki przy Gimnazjum	
46.	Plac zabaw przy Szkole Filialnej	
47.	Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna	
48.	Boisko trawiaste przy Szkole Podstawowej	Uciechów, 63-430 Odolanów
49.	Plac zabaw	
50.	Boisko trawiaste przy Szkole Podstawowej	Huta, 63-430 Odolanów
51.	Plac zabaw	

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

Na terenie gminy aktywnie działają związki, kluby i stowarzyszenia umożliwiające uprawianie sportu w różnych dziedzinach, m.in. lekkoatletykę, piłkę nożną, badminton. Poniższa tabela przedstawia działające w gminie organizacje sportowe.

Tabela 5. Organizacje sportowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa organizacji	adres organizacji
1.	Uczniowski Klub Sportowy „Kubusie” przy Przedszkolu w Odolanowie	Pl. Kościuszki 4, 63-430 Odolanów
2.	Uczniowski Klub Sportowy „Tarchalanka” przy Szkole Podstawowej w Tarchałach Wielkich	Tarchały Wielkie, ul. Szkolna 69, 63-430 Odolanów
3.	Uczniowski Klub Sportowy „Gumisie” przy Szkole Podstawowej w Gorzycach Małych	Gorzyce Małe 43, 63-430 Odolanów
4.	Uczniowski Klub Sportowy „Bartosz” przy Szkole Podstawowej w Odolanowie	Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów
5.	Uczniowski Klub Sportowy „Zryw” przy Szkole Podstawowej w Garkach	Boników 5, 63-430 Odolanów
6.	Uczniowski Klub Sportowy „Koliber” przy Szkole Podstawowej w Uciechowie	Uciechów, ul. Odolanowska 38, 63-430 Odolanów
7.	Uczniowski Klub Sportowy „Start” przy Szkole Podstawowej w Nabyszycach	Nabyszyce 12, 63-430 Odolanów
8.	Uczniowski Klub Sportowy „Smerfiki” przy Szkole Podstawowej Filialnej w Gliśnicy	Gliśnica, ul. Odolanowska 25, 63-430 Odolanów
9.	Uczniowski Klub Sportowy „Babeczki” przy Szkole Podstawowej w Gliśnicy	Gliśnica, ul. Odolanowska 25, 63-430 Odolanów
10.	Uczniowski Klub Sportowy „Baryczanka” przy Szkole Podstawowej w Raczycach	Raczyce, ul. Odolanowska 82, 63-430 Odolanów
11.	Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Hucie	Huta 63a, 63-430 Odolanów
12.	Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Wierzbnie	Wierzbno, ul. Szkolna 4, 63-430 Odolanów

13.	Uczniowski Klub Sportowy „Czampion” przy Szkole Podstawowej w Świecy	Świeca, ul. Szkolna 5, 63-430 Odolanów
14.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” przy Gimnazjum w Odolanowie	Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów
15.	Zapaśniczy Uczniowski Klub Sportowy „Bartosz” przy Gimnazjum w Odolanowie	Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów
16.	Uczniowski Klub Sportowy „Tramp” przy Gimnazjum w Odolanowie	Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów
17.	Uczniowski Klub Sportowy „Jagiellończyk” przy Liceum Ogólnokształcącym w Odolanowie	ul. Krotoszyńska 121, 63-430 Odolanów
18.	Uczniowski Klub Sportowy przy Zasadniczej Szkole Zawodowej i Liceum Ogólnokształcącym w Odolanowie	ul. Krotoszyńska 121, 63-430 Odolanów
19.	Uczniowski Klub Sportowy „Gwiezdne Tarchały” Tarchały Małe	Tarchały Małe, 63-430 Odolanów
20.	Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Trops” przy Gimnazjum w Odolanowie	Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów
21.	Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Gimnasjon-SCC” przy Gimnazjum w Wierzbnie	Wierzbno, ul. Szkolna 4, 63-430 Odolanów
22.	Szkolny Klub Olimpijczyka Wierzbno	Wierzbno, 63-430 Odolanów
23.	Miejski Ludowy Klub Sportowy „Odolanovia” Odolanów	ul. Bartosza 14, 63-430 Odolanów
24.	Ludowy Zespół Sportowy „Czarni” Wierzbno	Wierzbno, 63-430 Odolanów
25.	Ludowy Zespół Sportowy Gorzyce Małe	Gorzyce Małe, 63-430 Odolanów
26.	Ludowy Zespół Sportowy „Tarchalanka”	Tarchały Wielkie, 63-430 Odolanów
27.	Ludowy Zespół Sportowy Raczyce	Raczyce, 63-430 Odolanów
28.	Ludowy Zespół Sportowy „Orły” Huta	Huta, 63-430 Odolanów
29.	Ludowy Zespół Sportowy „FC” Uciechów	Uciechów, 63-430 Odolanów
30.	Ludowy Zespół Sportowy „Korona” Nadstawki	Nadstawki, 63-430 Odolanów
31.	Ludowy Zespół Sportowy „Bonikovia” Boników	Boników, 63-430 Odolanów
32.	Ludowy Zespół Sportowy „Iskra” Świeca	Świeca, 63-430 Odolanów
33.	Ludowy Zespół Sportowy „Fuks” Garki	Garki, 63-430 Odolanów
34.	Ludowy Zespół Sportowy Gliśnica	Gliśnica, 63-430 Odolanów
35.	Ludowy Zespół Sportowy Baby	Baby, 63-430 Odolanów
36.	Stowarzyszenie Sportów Walki „Center-Team” Odolanów	63-430 Odolanów
37.	Zarząd Miejsko-Gminny Szkolnego Związku Sportowego w Odolanowie	63-430 Odolanów
38.	Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Odolanowie	63-430 Odolanów

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

W gminie odbywa się wiele imprez sportowych organizowanych przez Urząd Gminy i Miasta Odolanów oraz działające na jej terenie organizacje. Najliczniejsze rzesze uczestników gromadzą m.in. takie imprezy sportowe, jak: Gminna Liga Piłki Siatkowej, Turniej Piłki Nożnej o Puchar Burmistrza Miasta i Gminy Odolanów, Ogólnopolski Turniej Warcabowy, Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Piłki Nożnej im. gen. Kazimierza Glabisza w Odolanowie, Turniej Piłki Nożnej Zakładów Pracy Gminy i Miasta Odolanów oraz Eliminacyjny Turniej Orlików w Odolanowie.

Gmina posiada znaczne walory turystyczne wynikające głównie z zasobów środowiska naturalnego. Na jej terenie istnieją obszary cenne przyrodniczo i unikatowe w skali europejskiej, a szczególne znaczenie dla Odolanowa ma przepływająca przez miasto rzeka Barycz. Mimo iż potencjał turystyczny gminy nie jest w pełni wykorzystany posiada ona dość dobre zaplecze rekreacyjne w postaci m.in. kąpieliska i wypożyczalni sprzętu wodnego. Na terenie gminy istnieją również szlaki: rowerowe, m.in. szlak „Dolina Baryczy", szlak dookoła powiatu ostrowskiego czy szlak na trasie Ostrów Wielkopolski – Garki, a także szlak konny i kajakowy.

Bazę turystyczną na terenie gminy stanowią m.in. takie obiekty, jak: Holiday Home Odolanów (63-430 Odolanów, rezerwacja online), Gościniec Restauracja Nadbaryczna w Odolanowie (ul. Sójki 25, 63-430 Odolanów) oraz Restauracja i Hotel Kardamon w Hucie (Huta-Harych 111e, 63-430 Odolanów), Restauracja i Hotel Kaczory Deluxe (ul. Raszkowska 14, 63-430 Kaczory), Schronisko młodzieżowe przy Gimnazjum im. Jana Pawła II w Odolanowie (ul. Al. Jana Pawła 1, 63-430 Odolanów), Ośrodek wypoczynkowo-szkoleniowy – Hotel „LBN" Huta (Huta 25-26, 63-430 Odolanów).

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2014 roku w Gminie i Mieście Odolanów funkcjonował 1 publiczny zakład opieki zdrowotnej, prowadzonych było 6 prywatnych praktyk lekarskich (w tym 4 praktyki stomatologiczne) oraz działały 4 apteki. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i prywatnych praktyk lekarskich w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Zakłady opieki zdrowotnej i prywatne praktyki lekarskie w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarza Rodzinnego w Odolanowie	ul. Gimnazjalna 6, 63-430 Odolanów
2.	Art-Medica w Odolanowie, Paweł Lewiński, lekarz stomatolog	ul. Gimnazjalna 6, 63-430 Odolanów
3.	Gabinet stomatologiczny w Odolanowie, Maria Krzyżostaniak	ul. Sójki 15, 63-430 Odolanów
4.	Prywatna praktyka lekarsko-dentystyczna w Odolanowie, Lechosław Jasik	ul. Kaliska 8, 63-430 Odolanów
5.	Lekarz stomatolog Renata Dorożalska	ul. Poniatowskiego 10, 63-430 Odolanów
6.	Indywidualna Praktyka Lekarska Sławomir Dorożalski	ul. Poniatowskiego 10, 63-430 Odolanów
7.	Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Odolanowie	ul. Gimnazjalna 6, Odolanów

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

W Zakładzie Opieki Zdrowotnej Przychodni Lekarza Rodzinnego w Odolanowie świadczone są usługi z zakresu medycyny rodzinnej, pediatrii, diagnostyki laboratoryjnej, radiologii i diagnostyki obrazowej, fizjoterapii, opieki pielęgniarskiej i szczepień. W jego ramach funkcjonują: gabinet lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pracownia diagnostyki laboratoryjnej, gabinet USG, gabinet zabiegowy, punkt szczepień oraz pracownia fizjoterapii (rehabilitacja medyczna, fizjoterapia).

Największym problemem w obszarze opieki zdrowotnej, z którym borykają się mieszkańcy gminy, jest niewystarczający dostęp tak do podstawowych, jak i specjalistycznych usług medycznych (w tym stomatologicznych). Wpływ na to ma m.in. funkcjonowanie na jej terenie tylko jednego zakładu opieki zdrowotnej.

Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim (ul. Limanowskiego 20/22, 63-400 Ostrów Wielkopolski). Szpital świadczy usługi zdrowotne w zakresie: chorób wewnętrznych, kardiologii, chirurgii ogólnej i onkologicznej, chirurgii dziecięcej, ortopedii, położnictwa i ginekologii, patologii noworodka, pediatrii, neurologii, laryngologii, intensywnej terapii, geriatrii, opieki paliatywnej, rehabilitacji dziecięcej i psychiatrii. W jego ramach funkcjonuje: 17 Oddziałów Szpitalnych (rehabilitacyjny dla dzieci, internistyczny, kardiologiczny, chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, chirurgii

i traumatologii dziecięcej, pediatryczny, neonatologiczny, ginekologiczno-położniczy, laryngologiczny, anestezjologii i intensywnej terapii, psychiatryczny ogólny, neurologiczny, szpitalny oddział ratunkowy, geriatryczny, medycyny paliatywnej oraz anestezjologii i intensywnej terapii dla dzieci), Blok Operacyjny, Pracownie Rentgenodiagnostyki, Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej, Zakład Rehabilitacji Leczniczej, Zakład Medycyny Pracy, Zakład Patomorfologii, Przychodnia Specjalistyczna z wielospecjalistycznymi poradniami (neurologiczną, neonatologiczną, chirurgii onkologicznej, chirurgii ogólnej, chirurgii naczyniowej, neurologiczną dla dzieci, położniczo-ginekologiczną, urologiczną, kardiologiczną dla dzieci, kardiologiczną, reumatologiczną oraz chirurgii i traumatologii dziecięcej) oraz Szkoła Rodzenia. Placówka dysponuje 476 łóżkami, 25 łóżkami dziennego pobytu i 33 łóżeczkami noworodkowymi.

Przy Szpitalu funkcjonuje lądowisko dla helikopterów, które przystosowane jest do przeprowadzania działań ratowniczych 24 godziny na dobę, przy różnych warunkach pogodowych. W 2012 roku w placówce utworzono Pododdział Leczenia Oparzeń u Dzieci, działający w ramach Oddziału Chirurgii i Traumatologii Dziecięcej. Jest to jeden z trzech ośrodków w Polsce leczących dzieci z ciężkimi i skrajnie ciężkimi oparzeniami. Ponadto utworzono całodobową Pracownię Hemodynamiki leczącą pacjentów z ostrymi zespołami wieńcowymi. Na bazie Oddziału Neurologii utworzono 16-łóżkowy Pododdział Udarowy leczący pacjentów ze świeżymi udarami mózgu według najnowszych standardów medycznych. Z kolei Oddział Neonatologiczny posiada III stopień referencyjności. Jest to drugi po Klinice Neonatologii w Poznaniu ośrodek leczący dzieci ze skrajnie niską masą urodzeniową ciała. Przy Oddziale działa specjalistyczna karetka transportowa typu „N", służąca do transportu noworodków wymagających intensywnej terapii do ośrodków wysokospecjalistycznych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej ulegała wahaniom. W 2012 roku wyniosła 58.804, rok później 37.956, a w 2014 roku 59.763. Jednocześnie zmieniała się liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2012 roku wyniosła 63.641, rok później 42.530, a w 2014 roku 64.772.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Odolanów mieszkało 1.697 osób niepełnosprawnych, w tym 844 mężczyzn i 853 kobiety. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (1.344 osoby, tj. 79,2%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 353 osób (20,8%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 12,4%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (967 osób, tj. 57%) i poprodukcyjnym (659 osób, tj. 38,8%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

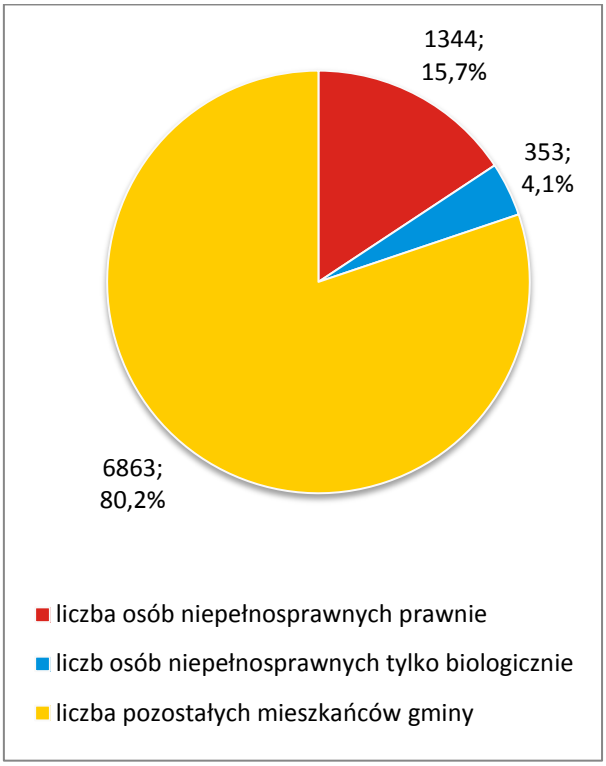

Wykres 19. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

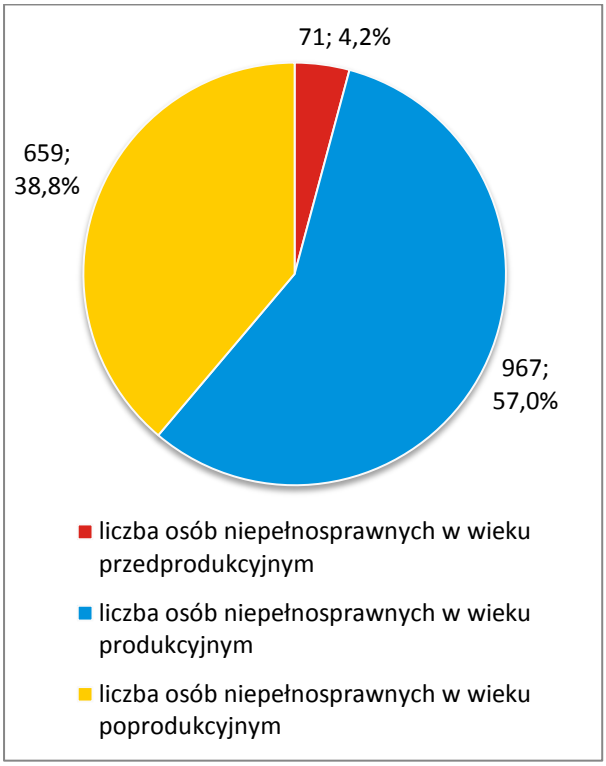

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 11,9% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 37,3%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (754 osoby, tj. 45,6%) i zasadniczym zawodowym (572 osoby, tj. 34,6%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (1.353 osoby, tj. 79,7%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

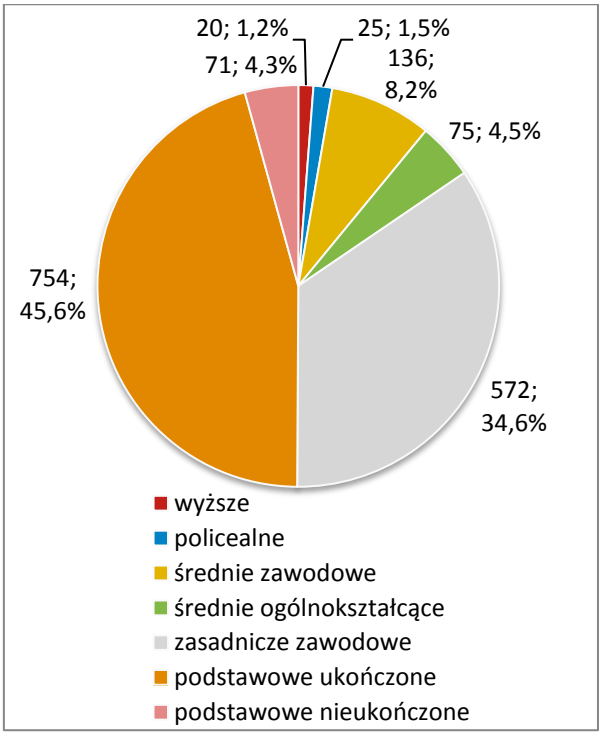

Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

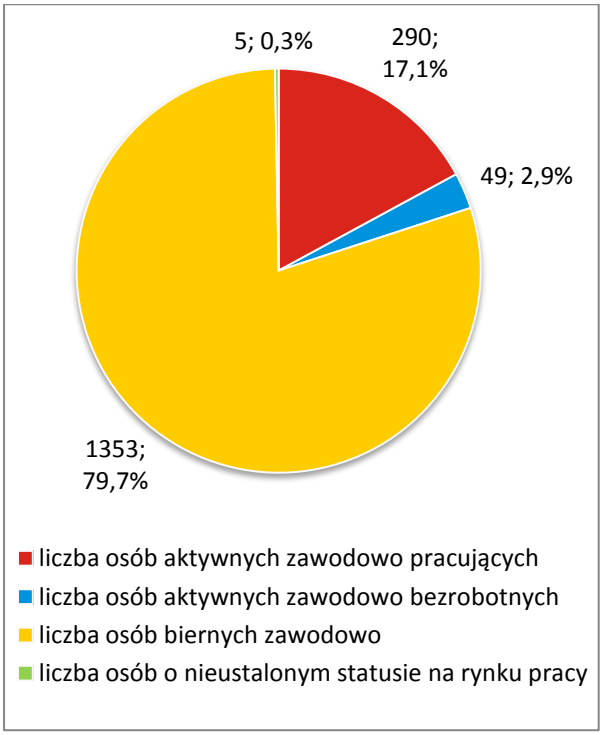

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Odolanów zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim. Według jego danych, w latach 2012-2014 liczba mieszkańców gminy, którym wydano orzeczenie o niepełnosprawności (dzieci do 16 roku życia) wyniosła 36 (14 osób z miasta i 22 osoby z obszaru wiejskiego gminy), a liczba mieszkańców gminy, którym wydano orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia) wyniosła 540 (172 osoby z miasta i 368 osób z obszaru wiejskiego gminy).

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 7. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców Gminy i Miasta Odolanów dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje 289 osób uzależnionych od alkoholu (2% populacji), 577 osób współuzależnionych (4% populacji), 722-1.010 osób pijących

szkodliwie alkohol (5-7% populacji), 577 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji) oraz 769 ofiar przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Odolanów w latach 2012-2014.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

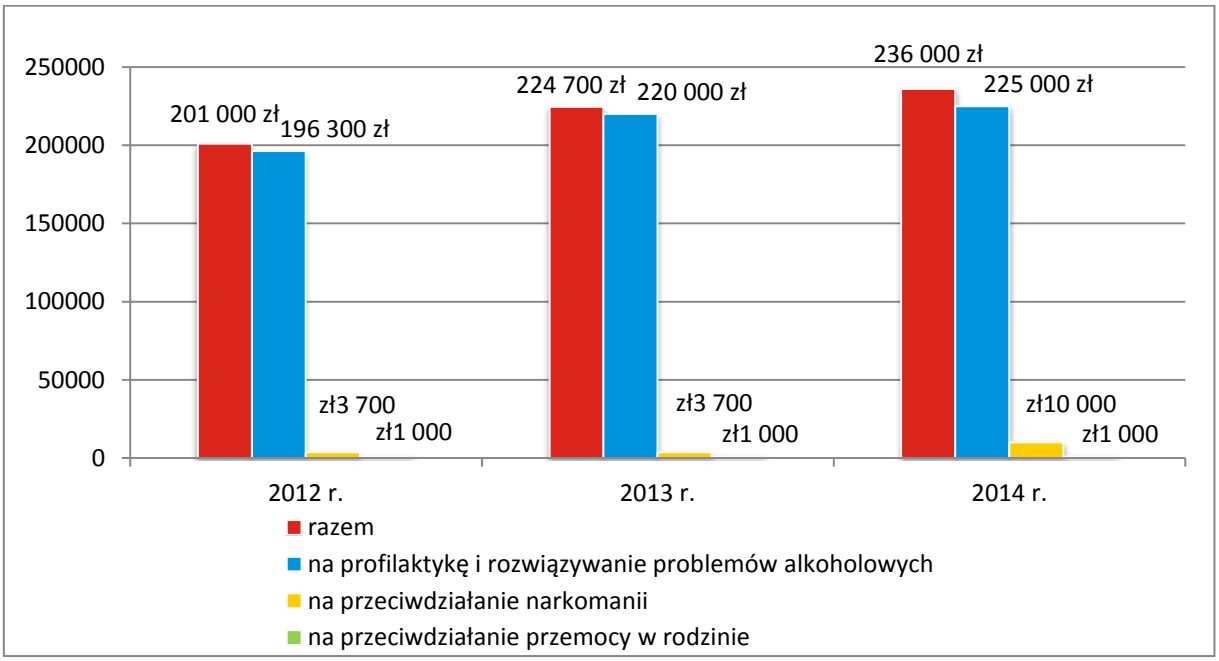

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Odolanowie.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii

i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (z 201.000 zł w 2012 r. do 236 w 2014 r.). Wpływ na miała stale rosnąca wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz wzrost w 2014 roku kwot przeznaczonych na przeciwdziałanie narkomanii.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Odolanów należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej ustawowych zadań należy m.in.: podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych oraz kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Gminy i Miasta	80	80	80
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	59	60	62
liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	133	161	164
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	8	24	18
liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA	8	13	11
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy	20	20	13
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące	24	35	30
liczba osób, w stosunku do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (liczba wniosków skierowanych do Komisji)	24	22	27
liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	14	11
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	25	18	42

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Odolanowie.

W latach 2012-2014 uchwalony przez Radę Gminy i Miasta limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był taki sam w każdym roku (80), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz liczba przeprowadzonych w nich przez GKRPA kontroli była na zbliżonym poziomie (odpowiednio 59 i 8 w 2012 r., 60 i 13 w 2013 r., 62 i 11 w 2014 r.).

W latach 2013-2014 liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych była wyższa niż w 2012 roku (133 w 2012 r., 161 w 2013 r., 164 w 2014 r.), podobnie jak liczba wydanych zezwoleń (8 w 2012 r., 24 w 2013 r., 18 w 2014 r.).

W 2014 roku, w porównaniu z latami 2013-2014, spadła liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy (po 20 w latach 2012-2013, 13 w 2014 r.), a liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące ulegała wahaniom (24 w 2012 r., 35 w 2013 r., 30 w 2014 r.).

W analizowanym okresie GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (liczba otrzymanych wniosków: 24 w 2012 r., 22 w 2013 r., 27 w 2014 r.) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec 2 osób w 2012 r., 14 w 2013 r. i 11 w 2014 r.). W 2014 roku, w porównaniu z latami 2012-2013, znacznie wzrosła liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA (25 w 2012 r., 18 w 2013 r., 42 w 2014 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: w Odolanowie – Punkt Konsultacyjny i Grupa AA „Marcin", Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Komisariat Policji, a także gminne placówki oświatowe i wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Trzeźwości w Odolanowie, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień i „Multimed" Przychodnia Specjalistyczna w Ostrowie Wielkopolskim, Milickie Centrum Medyczne Sp. z o.o. w Miliczu, Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokółce oraz Kościół.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Odolanowie	ul. Bartosza 14, 63-430 Odolanów
Punkt Konsultacyjny w Odolanowie	ul. Gimnazjalna 8c, 63-430 Odolanów
Grupa AA „Marcin" Odolanów	ul. Raszkowska 36, 63-430 Odolanów
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Gimnazjalna 8, 63-430 Odolanów
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie	ul. Gimnazjalna 8, 63-430 Odolanów
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim (Poradnia Leczenia Uzależnienia i Współuzależnienia, Oddział Dzienny Terapii Uzależnień, Grupy terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz Grupy wsparcia dla uzależnionych kobiet i osób współuzależnionych)	ul. Szkolna 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski
„Multimed" Przychodnia Specjalistyczna w Ostrowie Wielkopolskim (Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży, Oddział Dzienny Psychiatryczny)	ul. Lotnicza 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Milickie Centrum Medyczne Sp. z o.o. w Miliczu (Oddział terapii uzależnień, Oddział detoksykacji)	ul. Grzybowa 1, 56-300 Milicz
Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołówce (Oddział Psychiatryczny Ogólny, Oddział Leczenia Zespołów Abstynencyjnych, Oddział Leczenia Uzależnień)	Sokołówka 1, 62-840 Koźminek

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów.

Z danych Punktu Konsultacyjnego w Odolanowie wynika, że w latach 2013-2014 liczba osób, którym udzielono w nim wsparcia psychologicznego, była znacznie wyższa niż w 2012 roku (37 w 2012 r., 103 w 2013 r., 109 w 2014 r.). Wśród nich dominowały osoby i członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym oraz osoby doznające przemocy w rodzinie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Konsultacyjny w Odolanowie w latach 2012-2014

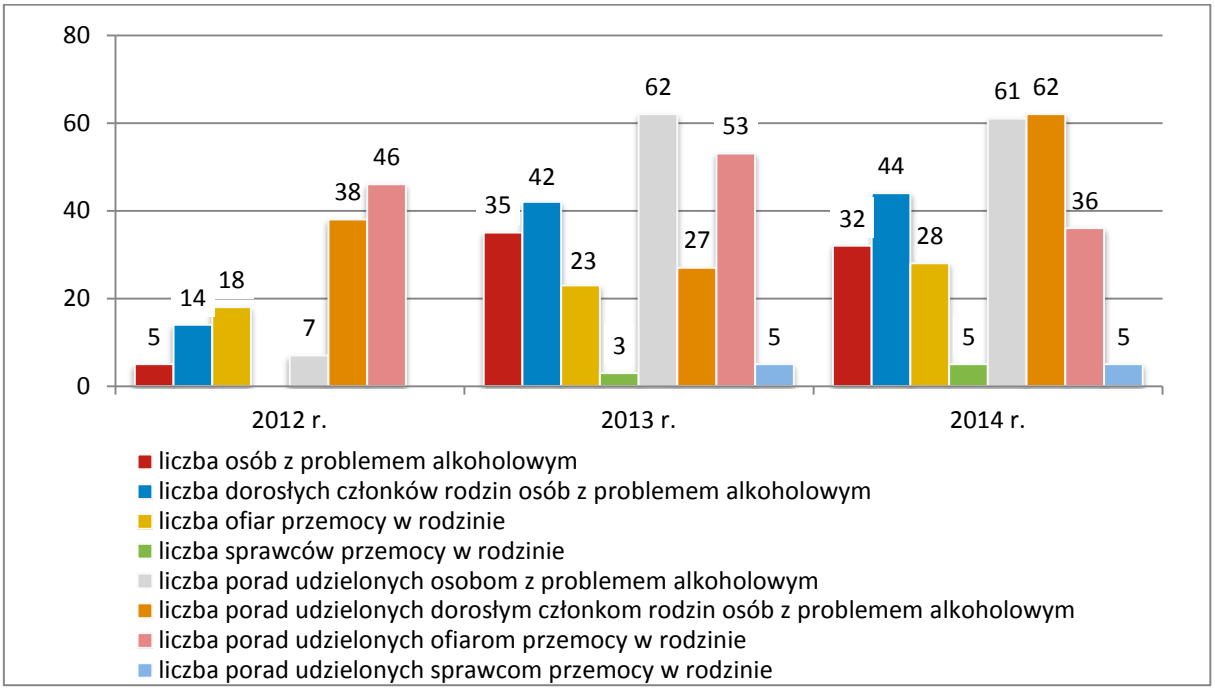

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Odolanowie.

Według danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w latach 2012-2014 liczba wszczętych na wniosek MGOPS-u, Policji, GKRPA i placówek oświatowych procedur Niebieskich Kart zwiększała się z roku na rok (10 w 2012 r., w tym po 5 na wniosek MGOPS-u i Policji i 1 na wniosek GKRPA, 7 w 2013 r., w tym 3 na wniosek Policji, 2 na wniosek MGOPS-u, po 1 na wniosek GKRPA i placówki oświatowej, 16 w 2014 r., w tym 11 na wniosek Policji i 5 na wniosek MGOPS). W 2012 roku w 11 przypadkach zamknięto procedurę Niebieskich Kart, nie przekazując żadnej sprawy do prokuratury, a w latach 2013-2014 zakończono odpowiednio 4 i 14 procedur, przekazując odpowiednio 3 i 1 sprawę do prokuratury.

Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Odolanowie wynika, że w 2014 roku, w porównaniu z latami 2012-2013, znacznie wzrosła liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu. W 2012 roku pomocą społeczną w związku z tym problemem objęto 8 rodzin liczących 27 osób, rok później 9 rodzin liczących 28 osób, a w 2014 roku już 15 rodzin liczących 42 osoby. Jednocześnie przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia w latach 2013-2014 w przypadku 1 rodziny liczącej 7 osób, a narkomania była powodem udzielenia pomocy społecznej w 2012 roku dla 1 rodziny liczącej 2 osoby.

Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Odolanowie wskazują, że w latach 2012-2014 liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców spadała z roku na rok (73 w 2012 r., 64 w 2013 r., 50 w 2014 r.), liczba zatrzymanych praw jazdy była na zbliżonym poziomie (41 w 2012 r., 47 w 2013 r., 44 w 2014 r.), a liczba nietrzeźwych kierowców, którzy spowodowali wypadek i kolizję drogową, oraz liczba osób, które otrzymały mandat i pouczenie w związku ze spożywaniem alkoholu w sklepach, zmniejszyła się w 2014 roku (odpowiednio 9 i 22 w 2012 r., 10 i 31 w 2013 r., 6 i 17 w 2014 r.). W analizowanym okresie znacząco wzrosła liczba interwencji podjętych w związku z zakłócaniem porządku w miejscach publicznych (34 w 2012 r., 149 w 2013 r., 461 w 2014 r.), a liczba interwencji domowych, w tym przeprowadzonych w związku z przemocą, ulegała wahaniom (103, w tym 88 w związku z przemocą w 2012 r., 146, w tym 127 w 2013 r., 130, w tym 89 w 2014 r.). Jednocześnie w 2012 i 2014 roku zatrzymano 3 osoby pod wpływem środków odurzających oraz przeprowadzono 1 w 2012 roku, 5 w roku następnym i 3 w 2014 roku interwencje w związku z zakłócaniem porządku pod wpływem środków odurzających.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, prelekcji i pogadanek, spektakli i konkursów profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych oraz imprez sportowych, programów dla młodzieży z grup ryzyka, skierowanych do grup rówieśniczych programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież, a także warsztatów dla rodziców, nauczycieli i wychowawców oraz zajęć w świetlicach środowiskowych i opiekuńczo-wychowawczej.

Działalność profilaktyczna podejmowana w gminie w 2014 roku obejmowała m.in.:

- realizowanie w placówkach oświatowych programu profilaktycznego: pn. „III Elementarz, czyli program 7 kroków” oraz warsztatów poświęconych przeciwdziałaniu przemocy i agresji oraz uzależnieniom,
- zorganizowanie dla uczniów szkół gminnych m.in. wyjazdu do Regionalnego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Rogoźnie oraz na Ogólnopolskie Spotkanie Profilaktyczne PaT ph. „Moda na życie bez uzależnień” w Ostrowie Wielkopolskim,

- zorganizowanie IV Gminnego Konkursu Profilaktycznego ph. „Recepta na szczęście", którego celem było propagowanie zdrowego trybu życia, kształtowanie wrażliwości na zło, jakie niosą za sobą uzależnienia, oraz wrażliwości na drugiego człowieka,
- zorganizowanie Odolanowskich Dni Trzeźwości" ph. „Dziękuję, ja się nie truję", w trakcie których m.in. przedstawiono spektakl teatralny pt. „Krzywe Lustro", przygotowany przez młodzież z sekcji teatralnej Odolanowskiego Domu Kultury,
- zorganizowanie, przy współpracy ze Świetlicami Środowiskowymi w Wierzbnie, Uciechowie, Garkach, Świecy oraz Świetlicą Opiekuńczo-Wychowawczą w Odolanowie, wypoczynku w trakcie ferii zimowych i wakacji letnich dla blisko 450 dzieci pod opieką 35 wychowawców,
- organizowanie warsztatów i szkoleń dla grup zawodowych (nauczycieli, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, asystentów rodzin, policjantów, kuratorów), dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom, głównie od narkotyków i dopalaczy, pracy z dzieckiem trudnym oraz dotkniętym Alkoholowym Zespołem Płodowym,
- organizowanie szkoleń dla rodziców na temat zagrożeń alkoholem i środkami odurzającymi, na jakie narażeni są ich dzieci oraz ludzie młodzi, a także dla kierowców, którzy brali udział w Ogólnopolskiej Kampanii ph. „Powstrzymaj Pijanego Kierowcę",
- prowadzenie Świetlic Środowiskowych w budynkach szkół w Uciechowie, Raczycach, Nabyszycach, Wierzbnie, Tarchałach Wielkich, Hucie, Świecy i Garkach oraz Świetlicy Opiekuńczo-Wychowawczej w Odolanowie,
- udział w kampanii zorganizowanej przez Kancelarię Prezydenta RP ph. „Dobry klimat dla rodziny".

W 2014 roku w programach profilaktycznych realizowanych w gminie uczestniczyło ponad 800 uczniów i ponad 70 nauczycieli lub wychowawców oraz ponad 250 rodziców, w jednorazowych prelekcjach i pogadankach – 767 osób, w spektaklach profilaktycznych – 699 osób, w festynach i innych imprezach plenerowych – 310 osób, w imprezach sportowych – 753 osoby, w konkursach profilaktycznych – 172 osoby, w programach dla młodzieży z grup ryzyka – 12 osób, w skierowanych do grup rówieśniczych programach i przedsięwzięciach profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież – 92 osoby, w warsztatach dla rodziców – 307 osób, w warsztatach dla nauczycieli

i wychowawców – 81 osób, a w zajęciach w świetlicach środowiskowych – 147 dzieci, w tym 64 dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W Gminie i Mieście Odolanów bezdomność nie urasta do rangi problemu, póki co ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie. W 2012 roku z powodu bezdomności objął on wsparciem 1 osobę, a w 2014 roku 3 rodziny liczące 8 osób.

W gminie nie ma żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby osoby te kierowane są do noclegowni i schronisk działających poza jej terenem. W powiecie ostrowskim działają: prowadzone przez Koło Ostrowskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta Schronisko i Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Ostrowie Wielkopolskim (ul. Olszynowa 53a, 63-400 Ostrów Wielkopolski) oraz prowadzone przez Zarząd Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrowie Wielkopolskim Schronisko dla Bezdomnych Kobiet Ofiar Przemocy w Ostrowie Wielkopolskim (ul. Wolności 20, 63-400 Ostrów Wielkopolski).

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komisariatu Policji w Odolanowie, w 2014 roku na terenie Gminy i Miasta Odolanów odnotowano 93 przestępstwa. Najwięcej z nich dotyczyło prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (39 czynów), kradzieży mienia (23) oraz kradzieży z włamaniem (16).

Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku

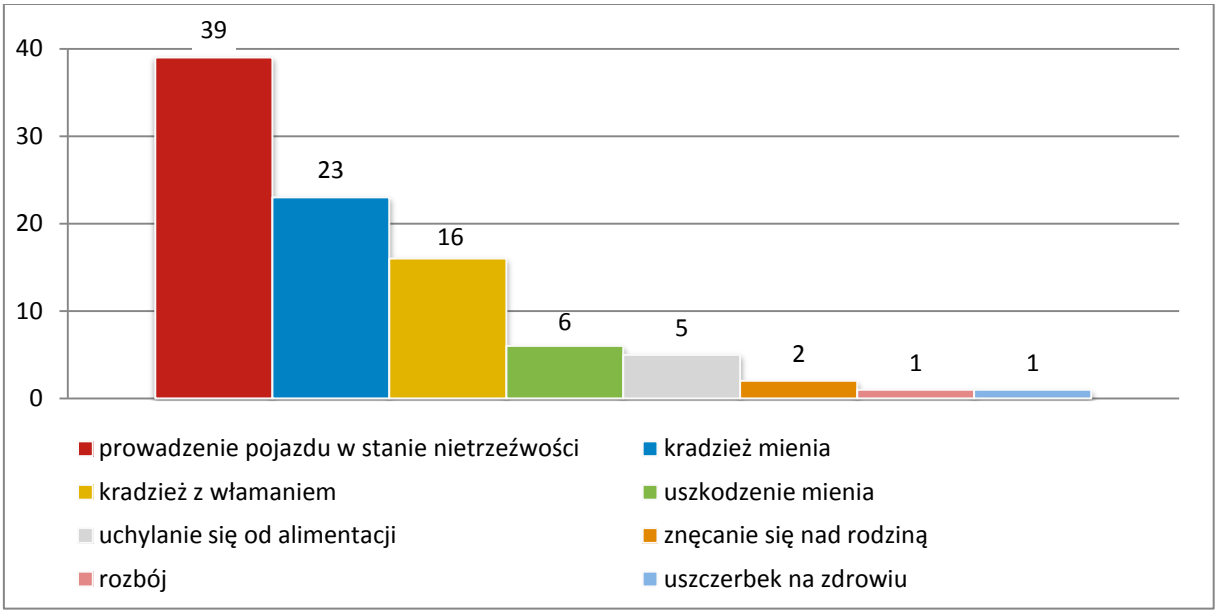

Źródło danych: Komisariat Policji w Odolanowie.

W przypadku stwierdzonych w 2014 roku przestępstw ujawniono 79 sprawców. Najmłodsi sprawcy mieli 15 i 16 lat i dopuścili się kradzieży mienia oraz kradzieży z włamaniem, a najstarsi 54 lata i popełnili przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości, uchylaniu się od płacenia alimentów oraz spowodowaniu uszczerbku na zdrowiu. Dane szczegółowe na temat ujawnionych sprawców przestępstw przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2014 roku

kategoria przestępstwa	liczba sprawców ujawnionych	wiek sprawców
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	39	23-54 lata
kradzież mienia	23	15-53 lata
kradzież z włamaniem	5	16-32 lata
uszkodzenie mienia	3	23-25 lat
uchylanie się od alimentacji	5	27-54 lata
znęcanie się nad rodziną	2	28 i 44 lata
rozbój	1	23 lata
uszczerbek na zdrowiu	1	54 lata

Źródło danych: Komisariat Policji w Odolanowie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Główną instytucją wykonującą zadania pomocy społecznej w gminie Odolanów jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy

w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2014 roku kadrę MGOPS-u stanowiło 26 osób, w tym kierownik i jego zastępca, 6 pracowników socjalnych i 6 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze. W analizowanym roku Ośrodek nie spełniał wynikającego z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 2.405 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w MGOPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Kadra MGOPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	**2**
wykształcenie wyższe	2
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	2
pracownicy socjalni	**6**
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	3
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	3
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	3
pozostali pracownicy	**18**
wykształcenie wyższe	9
wykształcenie średnie	8
wykształcenie inne	1
wolontariusze	**38**
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	**0**
staże	**0**

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Ze wsparcia udzielanego przez MGOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 7.097.257 zł w 2012 r. do 8.070.956 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. wzrost środków finansowych przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej oraz utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej, na wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, na świadczenia rodzinne, składki na ubezpieczenia zdrowotne, zasiłki i pomoc w naturze, zasiłki stałe, dożywianie dzieci oraz na pomoc materialną dla uczniów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
domy pomocy społecznej	250.000	265.574	285.000
rodziny zastępcze	10.000	60.000	110.000
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	90.279	49.157	115.405
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4.509.200	4.556.868	4.813.651
składki na ubezpieczenia zdrowotne	39.099	49.147	58.107
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	338.717	340.542	460.223
dodatki mieszkaniowe	18.000	16.070	18.685

zasiłki stałe	169.418	223.380	324.100
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.213.944	1.041.044	1.144.883
specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	0	0	11.000
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	38.400	38.400	30.000
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	420.200	468.322	550.212
pomoc materialna dla uczniów	0	123.386	149.690
ogółem	**7.097.257**	**7.231.890**	**8.070.956**
w tym w budżecie MGOPS-u	**7.097.257**	**7.108.504**	**7.921.266**

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, zmniejszała się z roku na rok (z 1.085 w 2012 r. do 1.040 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 2.210 w 2012 r. do 1.971 w 2014 r.).

Uwagę zwracał duży odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (559 w 2012 r., 454 w 2013 r., 433 w 2014 r.) oraz znaczny odsetek dzieci i młodzieży, które były objęte wsparciem (636 w 2012 r., 571 w 2013 r., 543 w 2014 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie, wyniósł odpowiednio 51,5% i 58,6% w 2012 roku, 41,9% i 52,7% w 2013 roku oraz 41,6 i 52,2% w 2014 roku, przy czym z roku na rok zmniejszał się.

W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, także spadał. W 2012 roku wyniósł on 15,4%, rok później 14%, a w 2014 roku 13,7%.

W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała wahaniom (1.214 w 2012 r., 1.319 w 2013 r., 1.271 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, zmniejszała się z roku na rok (z 1.649 w 2012 r. do 1.332 w 2014 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 25. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia

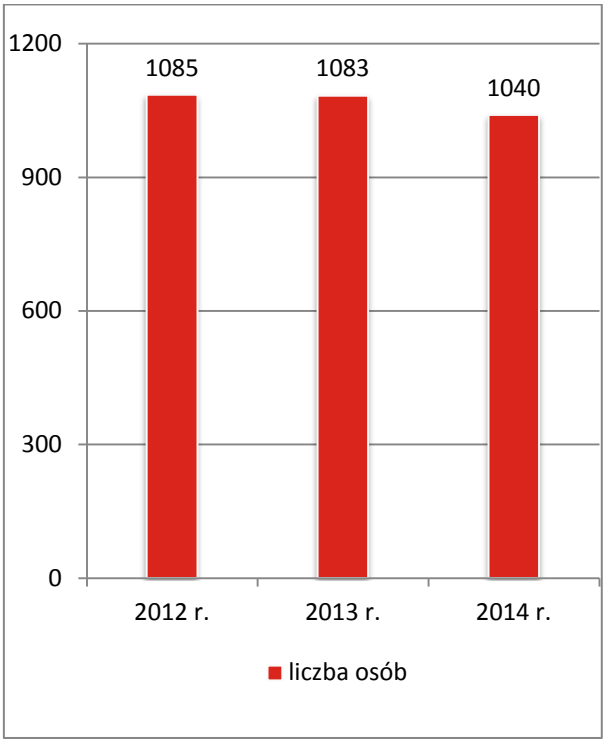

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie

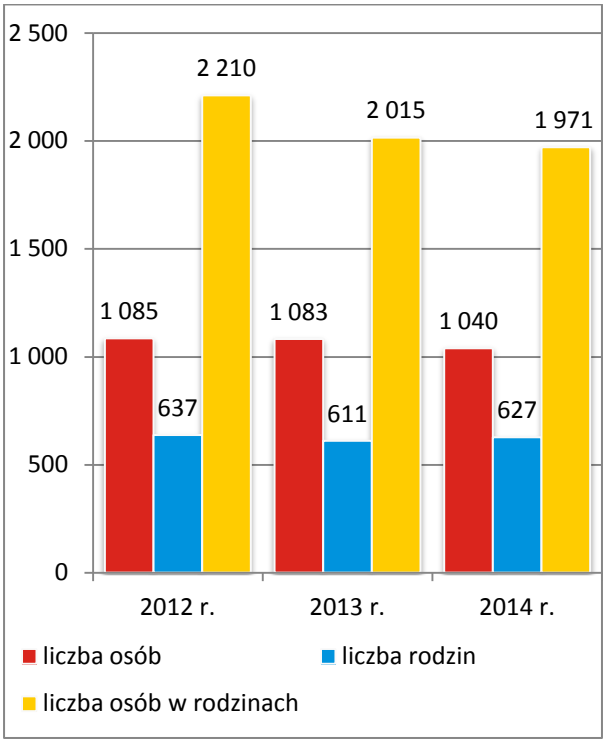

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne

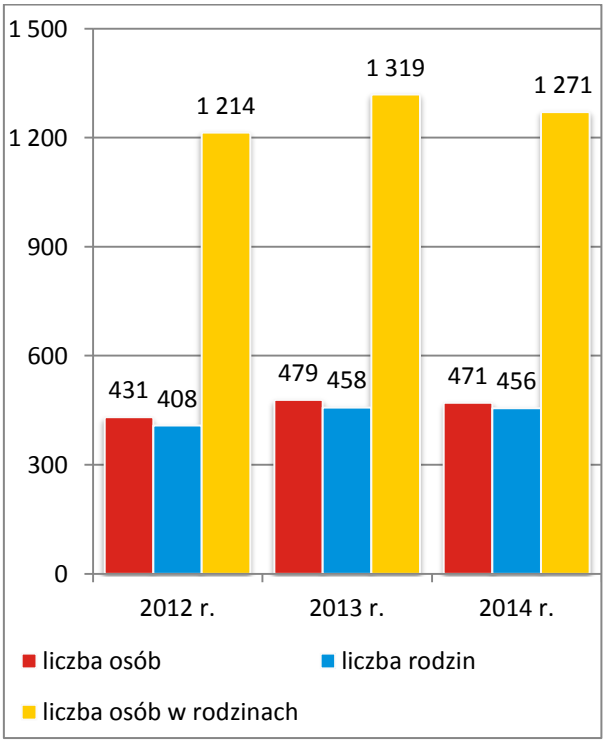

Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne

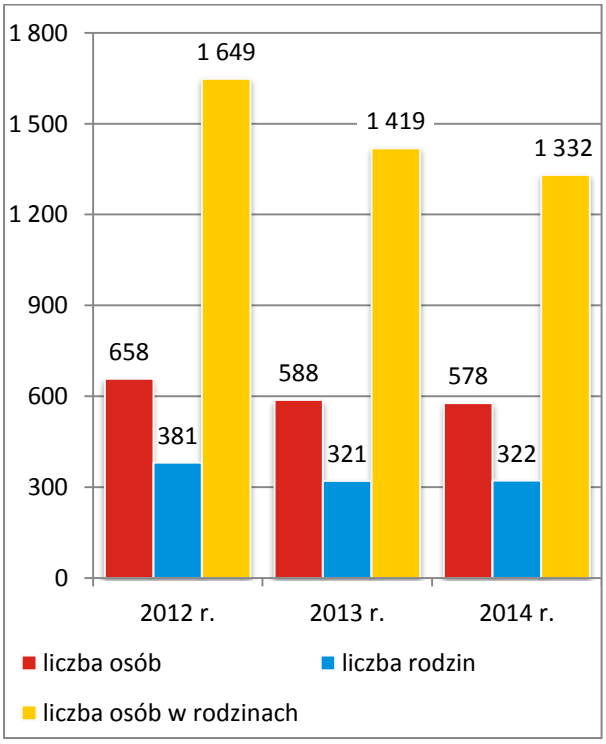

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

W analizowanym okresie liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, była na zbliżonym poziomie (637 w 2012 r., 611 w 2013 r., 627 w 2014 r.), natomiast z rok na rok zmniejszała się liczba osób przebywających w tych rodzinach (2.210 w 2012 r., 2.015 w 2013 r., 1.971 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MGOPS-u w latach 2012-2014 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem. Liczne grono stanowiły również rodziny zmagające się z bezrobociem, wymagające ochrony macierzyństwa, doświadczające długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także niepełnosprawności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)

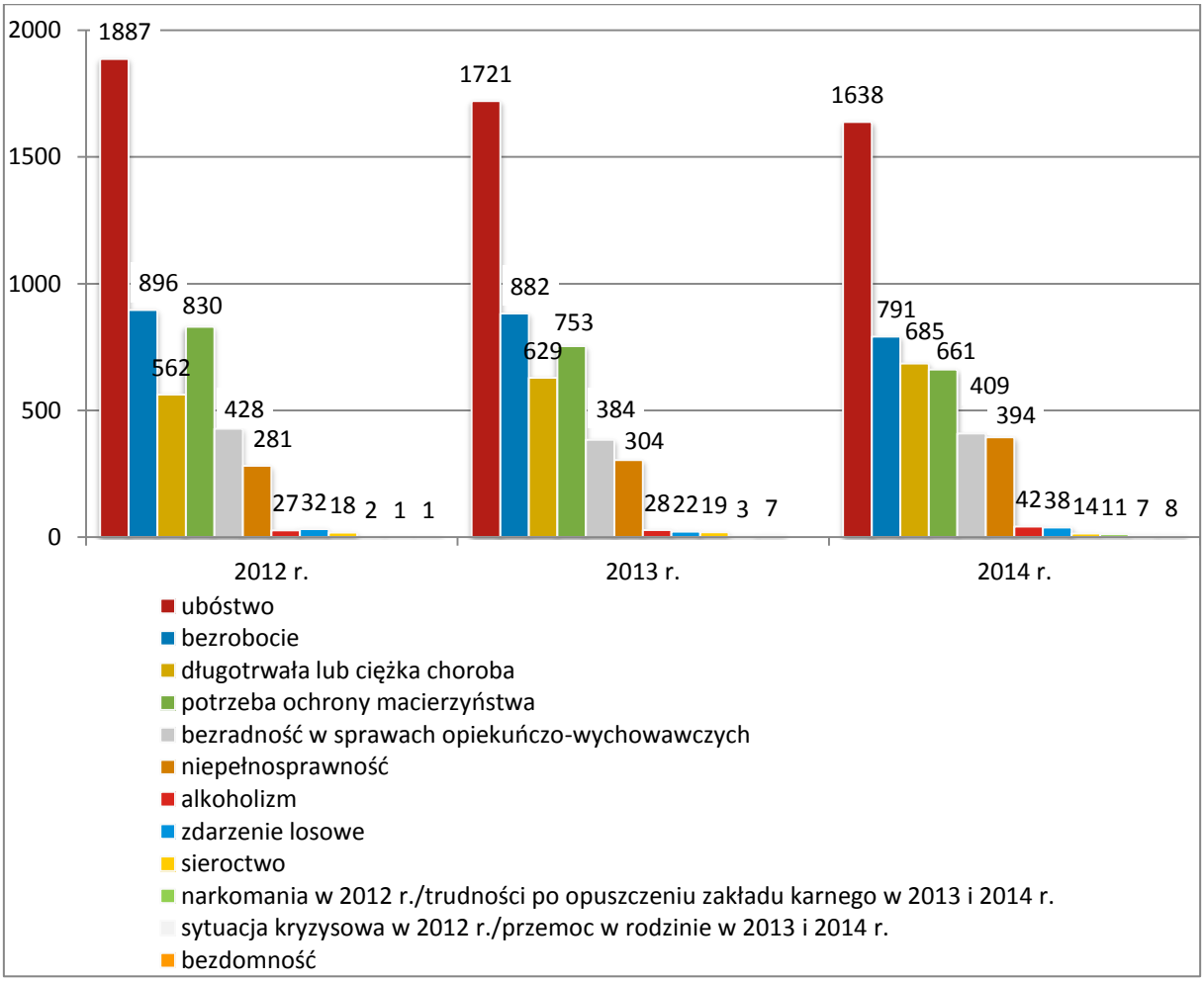

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

W latach 2012-2014 z roku na rok zmniejszała się liczba beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych ubóstwem (z 1.887 w 2012 r. do 1.638 w 2014 r.), bezrobociem (z 896 w 2012 r. do 791 w 2014 r.), a także wymagających ochrony macierzyństwa (z 830 w 2012 r. do 661 w 2014 r.). Jednocześnie systematycznie rosła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MGOPS-u z powodu długotrwałej lub ciężkiej chorobą (z 562 w 2012 r. do 685 w 2014 r.), niepełnosprawności (z 281 w 2012 r. do 394 w 2014 r.) i alkoholizmu (z 27 w 2012 r. do 42 w 2014 r.), a w 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się, a w kolejnym roku wzrosła liczba odbiorców pomocy społecznej zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (428 w 2012 r., 384 w 2013 r., 409 w 2014 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez MGOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2012-2014

formy świadczeń			liczba osób			liczba świadczeń		
			2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężne		zasiłek stały	49	55	62	449	505	625
		zasiłek okresowy	72	81	81	234	255	278
		zasiłek celowy	400	438	427	X	X	X
	w tym:	zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	125	168	136	363	283	357
niepieniężne		posiłek	643	588	556	88.657	77.200	76.492
	w tym:	posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	643	588	556	88.657	77.200	76.492
		schronienie	0	0	0	0	0	0
		ubranie	0	0	0	0	0	0
		sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
		odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	13	16	13	150	149	134

usługi	usługi opiekuńcze	16	13	22	7.385	10.007	8.282
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0	1	0	X	X	X
	praca socjalna	6*	105*	138*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0	0	0	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	0* (0)	20* (2)	22* (2)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	10.000	60.000	110.000	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w latach 2013-2014 była wyższa niż w 2012 roku (400 w 2012 r., 438 w 2013 r. i 427 w 2014 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania"). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach

2012-2014 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszała się z roku na rok (z 643 w 2012 r. do 556 w 2014 r.).

Warto dodać, iż w grudniu 2013 roku Rada Gminy i Miasta Odolanów podjęła uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego oraz ustalenia warunków odpłatności za pomoc w postaci dożywiania udzieloną osobom i rodzinom, których dochód przekracza kryterium dochodowe w ramach wieloletniego programu osłonowego pn. „Pomoc gminy w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020. Program jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Z roku na rok zwiększa się w gminie liczba osób starszych, samotnych i schorowanych wymagających całodobowej opieki w miejscu zamieszkania lub umieszczenia w placówce zapewniającej całodobową opiekę. W latach 2012-2014 MGOPS pokrywał koszt pobytu w domach pomocy społecznej za odpowiednio 13, 16 i 13 osób.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2013-2014 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była znacznie wyższa niż w 2012 roku (6 w 2012 r., 105 w 2013 r., 138 w 2014 r.).

W analizowanym okresie MGOPS zajmował się także udzielaniem usług opiekuńczych osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności wymagały pomocy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb. W 2012 roku usługami opiekunki domowej objętych było 16 osób, rok później 13 osób, a w 2014 roku ich liczba wzrosła do 22.

W latach 2012-2014 Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając od 2013 roku 2 asystentów rodziny, którzy mieli pod opieką 20 rodzin w 2013 roku i 22 rodziny w 2014 roku. Ośrodek partycypował także w kosztach utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Odpłatność z tego tytułu wyniosła w 2012 roku 10.000 zł, rok później – 60.000 zł, a w 2014 roku – 110.000 zł.

W analizowanym okresie MGOPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną

Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W latach 2012-2014 w ramach Zespołu wszczęto na wniosek MGOPS-u, Policji, GKRPA i placówek oświatowych odpowiednio 10, 7 i 16 procedur „Niebieskie Karty".

W omawianym okresie Ośrodek, współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, był organizatorem prac społecznie użytecznych. W 2012 roku z tej formy wsparcia skorzystało 15 osób, a w latach 2013-2014 po 10 osób. Kwota wydatkowana na ten cel z budżetu gminy wyniosła: 26.008 zł w 2012 roku, 18.920 zł w 2013 roku i 19.200 zł w 2014 roku.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się MGOPS, który wydaje Karty Dużej Rodziny.

W latach 2013-2014 w gminie wypłacano również stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych w 2014 roku była wyższa niż rok wcześniej (307 w 2013 r., 561 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 123.386 zł w 2013 roku i 149.690 zł w 2014 roku.

W latach 2012-2013 Ośrodek kontynuował realizację rozpoczętego w 2009 roku projektu systemowego pn. „Aktywność nasza szansą". W jego ramach podejmowano na rzecz uczestników wiele działań aktywizacyjnych, m.in. organizowano różnorodne szkolenia, zawierano kontrakty socjalne, świadczono pracę socjalną i środowiskową, a proces aktywizacji wspierano zasiłkami celowymi (odbyły się m.in.: warsztaty rozwoju osobowości oparte o Myers-Briggs Type Indicator, warsztaty kreowania własnego wizerunku, kursy informatyczne, kursy decoupage, kursy „Przedstawiciel handlowy z obsługą kasy fiskalnej", terapia psychologiczna i terapia EEG Neurofeedback). Ogółem w projekcie wzięło udział 90 mieszkanek gminy, w tym 18 osób w 2012 roku, 16 osób rok później i 12 osób w 2014 roku.

Ponadto w 2014 roku, we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, realizowano w gminie projekt systemowy pn. „Twoja szansa". Jego celem była aktywizacja zawodowa i integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń spadała z roku na rok (z 33.826 w 2012 r. do 29.720 w 2014 r.), podobnie jak liczba rodzin je pobierających (z 1.107 w 2012 r. do 1.011 w 2014 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zwiększała się liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 4.100 w 2012 r. do 4.437 w 2014 r.), a liczba przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych spadała z roku na rok (z 921 w 2012 r. do 399 w 2014 r.). Spadek ten był spowodowany zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych; od 1 lipca 2013 roku wygasły wszystkie decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych i wprowadzono nowe warunki otrzymania świadczeń, które spełniało znacznie mniej osób.

W 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost liczby wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych (z 12 do 46). Był on spowodowany tym, że w 2013 roku świadczenie te wypłacano tylko od lipca do grudnia, natomiast w kolejnym roku przez 12 miesięcy.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	28.628	26.940	24.701
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	4.100	4.283	4.437
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	921	701	399
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	170	0
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	12	46
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	177	143	137
ogółem			
liczba świadczeń	33.826	32.249	29.720
liczba rodzin	1.107	1.031	1.011

zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	X	X	150

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W analizowanym roku MGOPS przyznał 150 takich zasiłków na kwotę 78.400 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) Ośrodek opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość zwiększały się z roku na rok (968 na kwotę 98.976 zł w 2012 r., 1.388 na kwotę 99.066 zł w 2013 r., 1.412 na kwotę 138.417 zł w 2014 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2012-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (47 w 2012 r., 50 w 2013 r., 51 w 2014 r.), a liczba wypłaconych świadczeń zwiększała się z roku na rok (817 w 2012 r., 1.006 w 2013 r., 1.016 w 2014 r.). W analizowanym okresie liczba dłużników alimentacyjnych w gminie systematycznie zmniejszała się (z 55 w 2012 r. do 21 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	47	50	51
liczba dłużników alimentacyjnych	55	25	21
liczba wypłaconych świadczeń	817	1.006	1.016
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	289.992	375.060	386.008

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Odolanów, poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, funkcjonują: Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość" w Odolanowie, w strukturach którego działają Środowiskowy Dom Samopomocy, Odolanowski Dom Pomocy Społecznej, Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych, Pokój Interwencji Kryzysowej oraz Świetlica abstynencka, a także Warsztaty Terapii Zajęciowej w Odolanowie, Centrum Integracji Społecznej w Odolanowie, Dom Ochronny Poczętego Życia Zgromadzenia Zakonnego Sióstr Jezusa Miłosiernego w Odolanowie, Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Odolanowie oraz Świetlice Środowiskowe w Uciechowie, Raczycach, Nabyszycach, Wierzbnie, Tarchałach Wielkich, Hucie, Świecy i w Garkach. W gminie mieszkają również rodziny sprawujące pieczę zastępczą.

Na szczególną uwagę wśród ww. placówek zasługuje otwarte w 2000 roku Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość" w Odolanowie. Jest ono nowatorską instytucją pomocy społecznej opierającą się na wzorcach duńskich. Placówka realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej, świadcząc kompleksową pomoc osobom niepełnosprawnym, starszym, niedołężnym oraz borykającym się z problemami patologii rodzinnej.

Podstawowe cele Centrum obejmują: przysposabianie do funkcjonowania w społeczeństwie, rozumiane jako nauka podtrzymywania i rozwijania umiejętności niezbędnych w samodzielnym życiu, oraz wsparcie w rozwiązywaniu spraw, które niesie ze sobą codzienne życie i pełnienie różnych ról społecznych, rehabilitację i integrację dzieci oraz osób niepełnosprawnych, poradnictwo dla pracowników socjalnych, osób bezrobotnych, podopiecznych, rodzin patologicznych, grup społecznych, ochronę zdrowia psychicznego, organizację i prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, Odolanowskiego Domu Pomocy Społecznej, Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych, Pokoju Interwencji Kryzysowej oraz Świetlicy abstynenckiej, realizację programów aktywizacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, bezdomności, bezrobocia i niepełnosprawności, realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz programu mającego na celu ochronę życia osób i rodzin, szkolenie nieetatowej kadry stowarzyszeń pełniących funkcje wychowawcze,

prowadzenie otwartego poradnictwa oraz aktywizację społeczności lokalnej i podnoszenie świadomości oraz wrażliwości na integrację społeczną.

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie instytucji wsparcia.

Tabela 16. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość" w Odolanowie, ul. Raszkowska 36, 63-430 Odolanów. Podmiot prowadzący: Gmina i Miasta Odolanów.	**Zakres oferowanych usług:** realizowanie zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej, w tym poprzez prowadzenie Odolanowskiego Domu Pomocy Społecznej dla 15 osób w podeszłym wieku, Środowiskowego Domu Samopomocy typu A i B dla osób niepełnosprawnych, Pokoju Interwencji Kryzysowej dla 3 osób, Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych oraz Świetlicy abstynenckiej. **Kategoria klienta:** osoby w podeszłym wieku, osoby niepełnosprawne intelektualnie i z chorobami psychicznymi, osoby w sytuacji kryzysowej w rodzinie.
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Odolanowie, ul. Słoneczna 1, 63-430 Odolanów. Podmiot prowadzący: Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie", ul. Górnośląska 6, 62-800 Kalisz 4, skrytka pocztowa 54.	**Zakres oferowanych usług:** rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia, w miarę indywidualnych możliwości, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Zajęcia prowadzone są w 5 pracowniach, po 5 osób w każdej pracowni. **Kategoria klienta:** osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej.
Dom Ochronny Poczętego Życia Zgromadzenia Zakonnego Sióstr Jezusa Miłosiernego w Odolanowie, ul. Strzelecka 3, 63-430 Odolanów. Podmiot prowadzący: Zgromadzenie Zakonne Sióstr Jezusa Miłosiernego.	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka nad samotnymi matkami z dziećmi. Pobyt trwa od pół roku do 3 lat. Podopieczne Domu w ramach swoich obowiązków zajmują się sprzątaniem, gotowaniem, odprowadzaniem dzieci do przedszkola i szkoły. **Kategoria klienta:** samotne matki z dziećmi.
Centrum Integracji Społecznej w Odolanowie, ul. Bartosza 14, 63-430 Odolanów. Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Trzeźwości w Odolanowie.	**Zakres oferowanych usług:** reintegracja zawodowa i społeczna poprzez prowadzenie programów edukacyjnych obejmujących, m.in. nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia. **Kategoria klienta:** osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym 40 osób z Gminy i Miasta Odolanów i 10 osób z Gminy Ostrów Wielkopolski.

Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Odolanowie, Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów. Podmiot prowadzący: Gmina i Miasta Odolanów.	**Zakres oferowanych usług:** wsparcie dzienne dzieci i młodzieży, w tym opieka i wychowanie, pomoc w nauce, organizowanie czasu wolnego, w tym zabaw i zajęć sportowych, rozwijanie zainteresowań. Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Odolanowie realizuje także program socjoterapeutyczny. **Kategoria klienta:** dzieci i młodzież, w tym z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dotkniętych problemem alkoholowym.
Świetlice Środowiskowe w Uciechowie, Raczycach, Nabyszycach, Wierzbnie, Tarchałach Wielkich, Hucie, Świecy i Garkach, 63-430 Odolanów. Podmiot prowadzący: Gmina i Miasta Odolanów.	
Rodziny zastępcze. Podmiot prowadzący: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Al. Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres usług:** całodobowa opieka. Na terenie gminy jest 10 rodzin zastępczych, w tym 2 rodziny spokrewnione z dzieckiem i 8 rodzin niezawodowych. **Kategoria klienta:** dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Mieszkańcy gminy mają także możliwość korzystania z oferty instytucji działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Al. Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług**: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. **Kategoria klienta:** mieszkańcy powiatu.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Al Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług**: wsparcie dzienne osób od 18 roku życia, mające na celu ich utrzymanie w środowisku zamieszkania oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych im do możliwie najbardziej samodzielnego życie. **Kategoria klienta**: osoby dorosłe przewlekle psychicznie chore i niepełnosprawne intelektualnie.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonej Umysłowo w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Komuny Paryskiej 14, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług**: realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia psychicznego polegająca na: udzielaniu wsparcia w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, zaspakajaniu niezbędnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi, podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia, kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza tolerancji, zrozumienia, życzliwości, a także przeciwdziałaniu dyskryminacji. **kategoria klienta**: dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Królowej Jadwigi 1, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** pomoc psychologiczno-pedagogiczna i logopedyczna i w formie poradnictwa zawodowego dzieciom i młodzieży w wieku 0-19 lat w zakresie optymalnego rozwoju oraz rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych. Kategoria klienta: dzieci i młodzież oraz ich rodzice, nauczyciele.
Specjalny Ośrodek Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Gimnazjalna 13, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** przygotowanie wychowanków w miarę ich możliwości do samodzielnego udziału w życiu społecznym, w integracji ze środowiskiem oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży jak najlepszych warunków do osiągnięcia celów dydaktyczno-wychowawczych i rewalidacyjnych. **Kategoria klienta:** dziewczęta i chłopcy z upośledzeniem umysłowym.
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Szkolna 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** terapia i leczenie uzależnień w ramach Poradni Leczenia Uzależnienia i Współuzależnienia, Oddziału Dziennego Terapii Uzależnień, grup terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz grup wsparcia dla uzależnionych kobiet i osób współuzależnionych. **Kategoria klienta:** osoby uzależnione i ich rodziny.
Centrum Medyczne Multimed w Ostrowie Wielkopolskim, Tadeusz Jucyk Spółka Jawna, Przychodnia Trauma, ul. Lotnicza 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** terapia i leczenie uzależnień oraz zaburzeń psychicznych w ramach Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Oddziału Dziennego Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Poradni Zdrowia Psychicznego oraz Oddziału Dziennego Psychiatrycznego. **Kategoria klienta**: osoby uzależnione i ich rodziny oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Dom Pomocy Społecznej w Psarach, Psary, ul. Kaliska 3, 63-405 Sieroszewice.	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających zgodnie ze standardem określonym dla tego typu domu. **Kategoria klienta**: osoby przewlekle psychicznie chore.

Dom Pomocy Społecznej im. s. M. Benodyny – Koterbianki w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Partyzancka 8, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających zgodnie ze standardem określonym dla tego typu domu. **Kategoria klienta**: osoby przewlekle somatycznie chore.
Warsztat Terapii Zajęciowej „Tęcza" w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Odolanowska 19, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**zakres oferowanych usług:** rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia, w miarę indywidualnych możliwości, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. **kategoria klienta**: osoby niepełnosprawne ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.
Warsztat Terapii Zajęciowej Przygodzice zs. w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Wiejska 1, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia, w miarę indywidualnych możliwości, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. **kategoria klienta**: osoby niepełnosprawne ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.
Schronisko i Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Olszynowa 53a, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**Zakres oferowanych usług:** schronienie, nocleg, posiłek, pomoc socjalna. **Kategoria klienta**: osoby bezdomne.
Schronisko dla Bezdomnych Kobiet Ofiar Przemocy –Zespół Interwencji Kryzysowej PCK w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Wolności 20, 63-400 Ostrów Wielkopolski.	**zakres oferowanych usług:** schronienie, nocleg, posiłek, pomoc socjalna. **kategoria klienta:** bezdomne kobiety, ofiary przemocy.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W Gminie i Mieście Odolanów funkcjonuje 40 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada „Program Współpracy Gminy i Miasta Odolanów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie", w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach:

- zlecanie realizacji zadań publicznych w formie powierzania lub wspierania ich wykonania wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie lub dofinansowanie ich realizacji,
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym,
- opiniowanie i konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy projektów aktów normatywnych gminy w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- prowadzenie internetowej bazy danych o organizacjach pozarządowych działających na terenie gminy,
- promowanie wolontariatu,
- udzielanie informacji w zakresie tworzenia i funkcjonowania stowarzyszeń i fundacji,
- współpraca i udzielanie pomocy w pozyskiwaniu środków na działalność z innych źródeł niż budżet gminy poprzez: opiniowanie wniosków o dotacje, promowanie ciekawych programów umożliwiających pozyskanie środków finansowych z innych źródeł oraz informowanie o aktualnych konkursach,
- współudział gminy w organizacji szkoleń i konsultacji w celu zwiększenia profesjonalizmu działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy,
- udostępnianie organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy lokalu na spotkania, szkolenia i konferencje,
- promowanie przekazywania 1% podatku dochodowego na rzecz organizacji pożytku publicznego działających na terenie gminy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 18. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	**Stowarzyszenie Miłośników Przyrody, Kultury, Aktywnego Wypoczynku, Pomocy Niepełnosprawnym „Razem Raźniej”,** Al. Jana Pawła II 1, 63-430 Odolanów.	Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.
2.	**Stowarzyszenie Trzeźwości w Odolanowie – Centrum Integracji Społecznej,** ul. Bartosza 14, 63-430 Odolanów.	Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans, ochrona i promocja zdrowia, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.
3.	**Stowarzyszenie „Dolina Baryczy”,** ul. Cofalskiego 33,63-430 Odolanów.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, w tym kreowanie i upowszechnianie Regionu Doliny Baryczy, działalność na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego i reprezentowanie interesów producentów, przetwórców i dystrybutorów produktów rolnictwa ekologicznego, tradycyjnego i lokalnego, działalność na rzecz rozwoju wsi, działalność oświatowa i edukacyjna, kulturalna, sportowa, ekologiczna, w zakresie turystyki i rekreacji oraz ochrony przyrody kultury, dziedzictwa narodowego, folkloru i zabytków, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznych.
4.	**Fundacja Centrum Terapii „Tęcza”,** ul. Bartosza 14,63-430 Odolanów.	Prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży.
5.	**Fundacja „Dzieło Miłosierdzia Bożego Port”,** ul. Strzelecka 3, 63-430 Odolanów.	Działalność charytatywna z uwzględnieniem chrześcijańskich wartości moralnych
6.	**Fundacja im. Św. Rity na rzecz Europejskiego Centrum – Muzeum Haftu na Ziemi Garkowskiej,** Garki 16b, 63-430 Odolanów.	Działalność w obszarach kultury, nauki, ekologii, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.
7.	**Stowarzyszenie Aktywni Wielkopolanie,** Gorzyce Małe 6, 63-430 Odolanów.	Propagowanie postaw patriotycznych społeczeństwa, a zwłaszcza młodzieży, oraz szacunku i pamięci do tradycji walk niepodległościowych i chwały oręża polskiego, integracji europejskiej, rozwoju gospodarczego, kulturalnego, sportowego.

8.	**Stowarzyszenie Edukacja i Rozwój Gorzyc Małych i Okolic,** Gorzyce Małe 6, 63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz Gorzyc Małych i okolic.
9.	**Odolanowskie Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjne „Jagiellończyk”,** ul. Krotoszyńska 121, 63-430 Odolanów.	Działalność w obszarach kultury, nauki, sztuki, oświaty i wychowania.
	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Odolanowie, ul. Krotoszyńska 121, 63-430 Odolanów.	Uniwersytet działa przy Odolanowskim Stowarzyszeniu Kulturalno-Edukacyjne „Jagiellończyk”. Prowadzi on 9 sekcji: lektoraty języka angielskiego i niemieckiego, informatykę, sekcje: literacko-teatralno-filmową, muzyczną, plastyczną, gimnastyki ogólnej, gier logicznych i językowych, turystyki rowerowej i historyczną. UTW organizuje również otwarte wykłady naukowe, w których mogą uczestniczyć wszyscy mieszkańcy gminy, oraz wyjazdy kulturalne do teatru, kina, muzeów, na koncerty i wycieczki turystyczne. Studenci organizują także własne spotkania integracyjne.
10.	**Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Centrum w Odolanowie,** ul. Raszkowska 36, 63-430 Odolanów.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
11.	**Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Wielkopolski Oddział Regionalny, Oddział Miejski w Odolanowie,** Pl. Kościuszki 4, 63-430 Odolanów.	Troska o jakość warunków życia dziecka, jego wszechstronny rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość i godność, równość szans życiowych, łagodzenie skutków ubóstwa rodzin wychowujących dzieci i zapobieganie ich marginalizacji.
12.	**Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Odolanowie**, 63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziałanie ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, reprezentowanie ich interesów na forum Parlamentu i Komisji Trójstronnej, współdziałanie z samorządem terytorialnym w rozwiązywaniu problemów lokalnych społeczności seniorów, prowadzenie działalności kulturalnej i artystycznej, organizowanie zajęć sportowych, rekreacyjnych i rehabilitacyjnych. dostosowanych do potrzeb i zainteresowań odbiorców.
13.	**Stowarzyszenie Święty Marcin – Patron Ziemi Odolanowskiej,** ul. Bartosza 7, 63-430 Odolanów.	Pomoc społeczna, działalność na rzecz dzieci z rodzin ubogich, przyznawanie stypendiów.
14.	**Spółdzielnia Socjalna „Marten”,** ul. Bartosza 14, 63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
15.	**Spółdzielnia Socjalna „Kwant Duo”,** ul. Kaliska 78, 63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

16.	**Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Kwant" w Odolanowie,** ul. Bartosza 14,63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
17.	**Spółdzielnia Socjalna „Bartosz",** ul. Bartosza 14,63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
18.	**Odolanowskie Towarzystwo Kulturalne,** ul. Bartosza 7,63-430 Odolanów.	Działalność w obszarach kultury, nauki, ekologii, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.
19.	**Stowarzyszenie Sportów Walki Center-Team,** ul. Dworcowa 2, lok. 3, 63-430 Odolanów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
20.	**Uczniowski Klub Sportowy „Kubusie",** Plac Kościuszki 4,63-430 Odolanów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
21.	**Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Odolanovia",** ul. Bartosza 14, 63-430 Odolanów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
22.	**Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Odolanowie,** ul. Rynek 1, 63-430 Odolanów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
23.	**Ludowy Zespół Sportowy „Tarchalanka" w Tarchałach Wielkich,** Tarchały Wielkie, ul. Leśna, 63-430 Odolanów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
24.	**Stowarzyszenie Miłośników Samochodów Terenowych i Offroad Dziurawiec,** ul. Kaliska 45, 63-430 Odolanów.	Rozwijanie kultury i wiedzy motoryzacyjnej o samochodach terenowych, o ochronie przyrody i wykorzystaniu zasobów naturalnych, organizowanie i popularyzowanie sportów offroad.
25.	**Stowarzyszenie „Razem Dla Tarchał Wielkich i Okolicy",** Tarchały Wielkie, ul. Strażacka 5, 63-430 Odolanów.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
26.	**Stowarzyszenie „Nasz Uciechów",** Uciechów, ul. Sulmierzycka 8, 63-430 Odolanów.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
27.	**Stowarzyszenie Rozwoju Wierzbna i Gminy Odolanów,** Wierzbno, ul. Kościelna 19, 63-430 Odolanów.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
28.	**Ludowy Klub Sportowy „Czarni" w Wierzbnie,** Wierzbno, 63-430 Odolanów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
29.	**Klub Sportowy „Fuks Garki",** Garki, 63-430 Odolanów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
30.	**Ludowy Klub Sportowy „Gorzyce Małe",** Gorzyce Małe, 63-430 Odolanów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu
31.	**Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Boników,** Boników, ul. Długa 4, 63-430 Odolanów.	Działalność na rzecz rozwoju wsi Boników.

32.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Odolanowie,** ul. 1 Maja, 63-430 Odolanów.	▪ prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami, ▪ udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, ▪ informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, ▪ rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej, ▪ wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej, ▪ podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska.
33.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Hucie,** Huta 47a,63-430 Odolanów.	
34.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Tarchałach Wielkich,** ul. Strażacka 3, Tarchały Wielkie, 63-430 Odolanów.	
35.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Tarchałach Małych,** Tarchały Małe, 63-430 Odolanów.	
36.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Uciechowie,** Uciechów, ul. Odolanowska 25, 63-430 Odolanów.	
37.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbnie,** Wierzbno 111, 63-430 Odolanów.	
38.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Raczycach,** Raczyce, ul. Wiejska 14, 63-430 Odolanów.	
39.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Nabyszycach,** Nabyszyce 103, 63-430 Odolanów.	
40.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Gliśnicy,** Gliśnica, ul. Odolanowska 34a, 63-430 Odolanów.	

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Odolanów oraz www.bazy.ngo.pl

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Gminy i Miasta, Zastępcy Burmistrza Gminy i Miasta, Sekretarza Gminy i Miasta, Skarbnika Gminy i Miasta, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy i Miasta, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także

przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 100 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Warunki życia w gminie

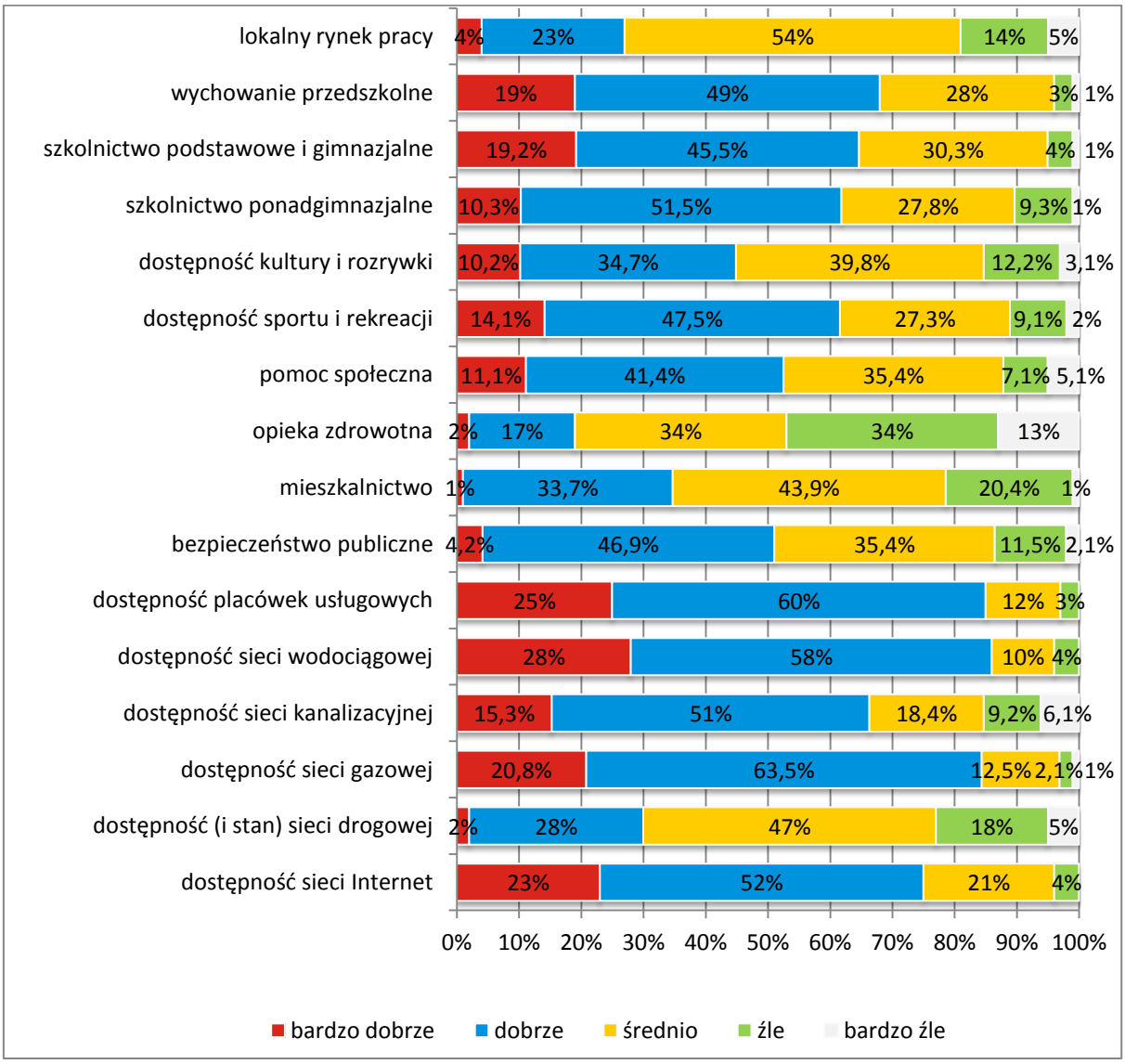

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 86% ocen dobrych i bardzo dobrych) i gazowej (w sumie 84,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych (łącznie 85% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz sieci Internet (w sumie 75 ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostęp do opieki zdrowotnej (łącznie 47% ocen złych i bardzo złych), dostępność (i stan) sieci drogowej (w sumie 23% ocen złych i bardzo złych), sytuację mieszkaniową (łącznie 32,4% ocen złych i bardzo złych) oraz lokalny rynek pracy (w sumie 19% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

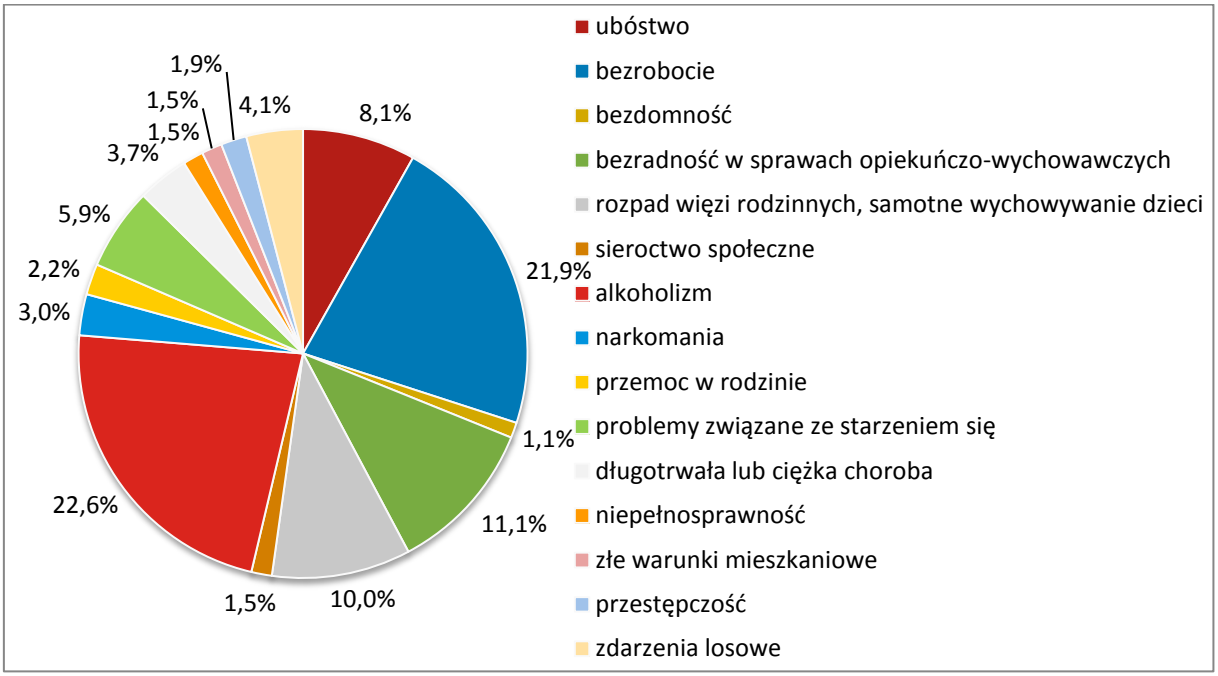

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (22,6%) i bezrobocie (21,9%), a następnie bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (11,1%), rozpad rodziny i samotne wychowywanie dzieci (10%) oraz ubóstwo (8,1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

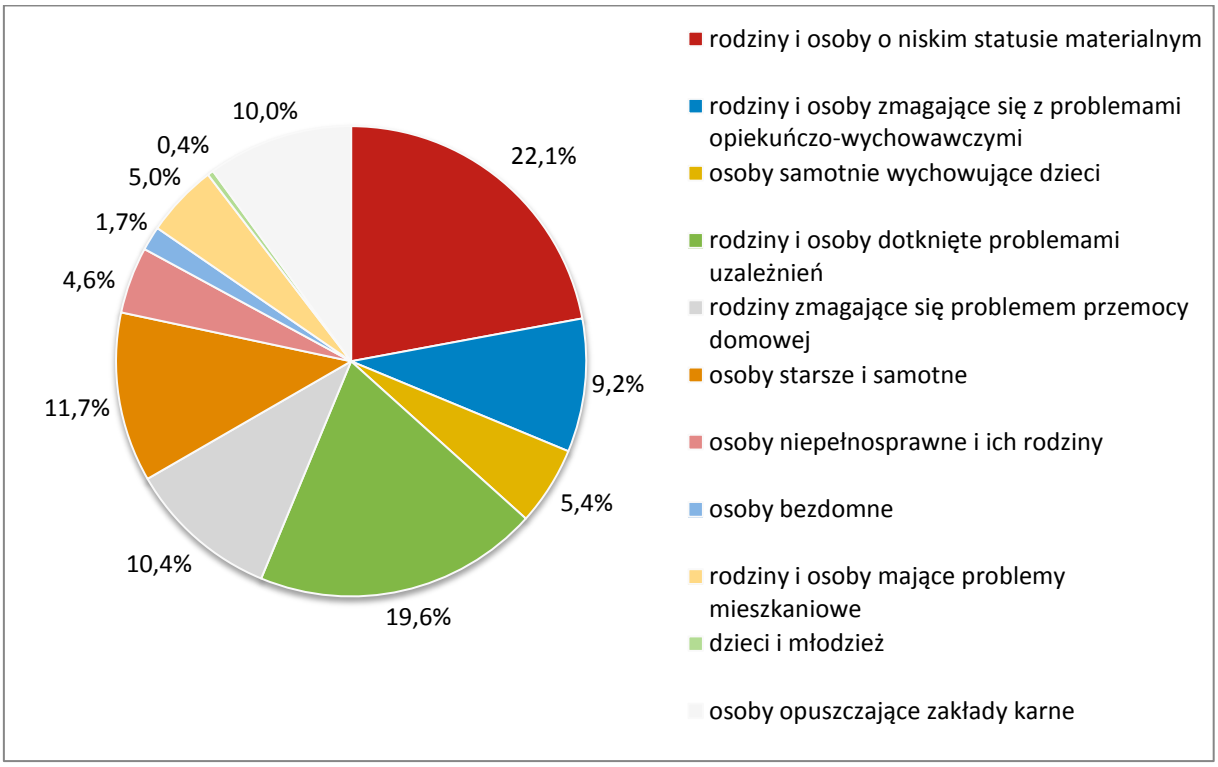

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (22,1%) oraz dotknięte problemami uzależnień (19,6%), a także osoby starsze i samotne (11,7%), rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej (10,4%), osoby opuszczający zakłady karne (10%) oraz rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (9,2%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 33. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

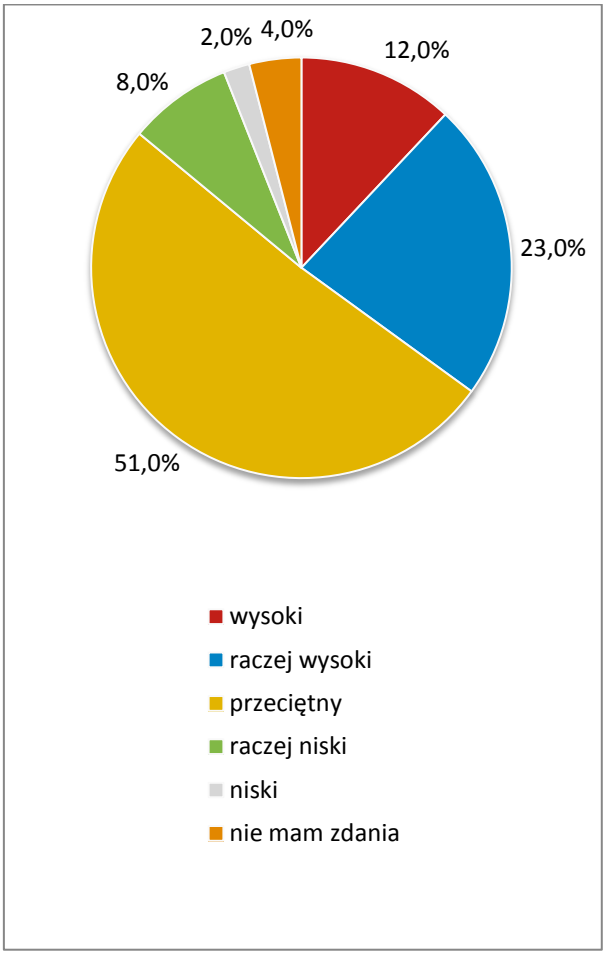

Wykres 34. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

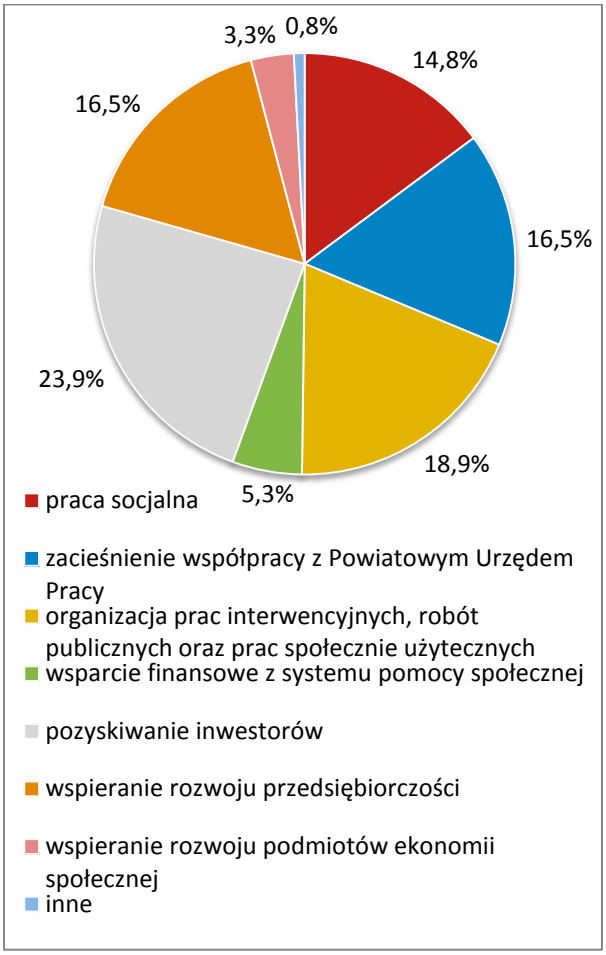

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii ponad połowy ankietowanych (51%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny, a zdaniem łącznie 35% badanych jest on raczej wysoki lub wysoki.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: pozyskiwanie inwestorów (23,9%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (18,9%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 16,5%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (14,8%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 35. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

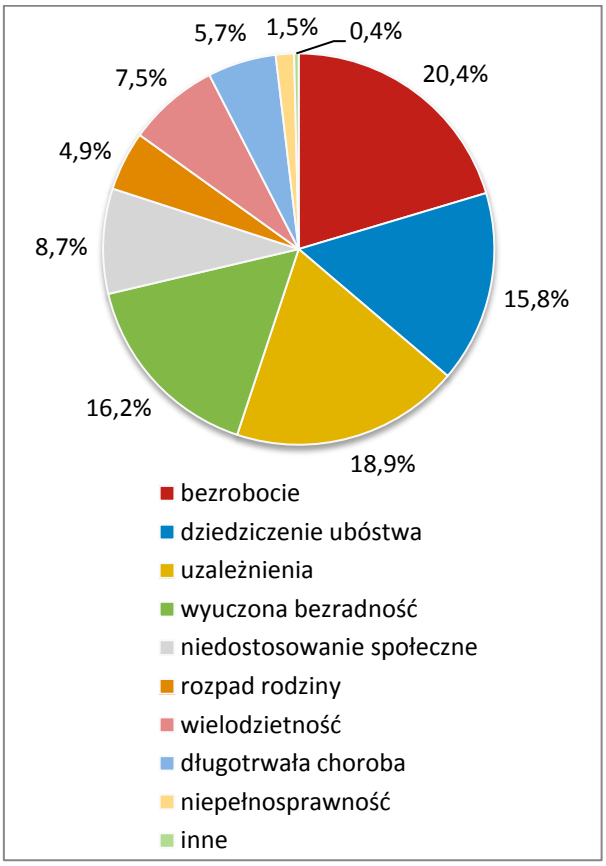

Wykres 36. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

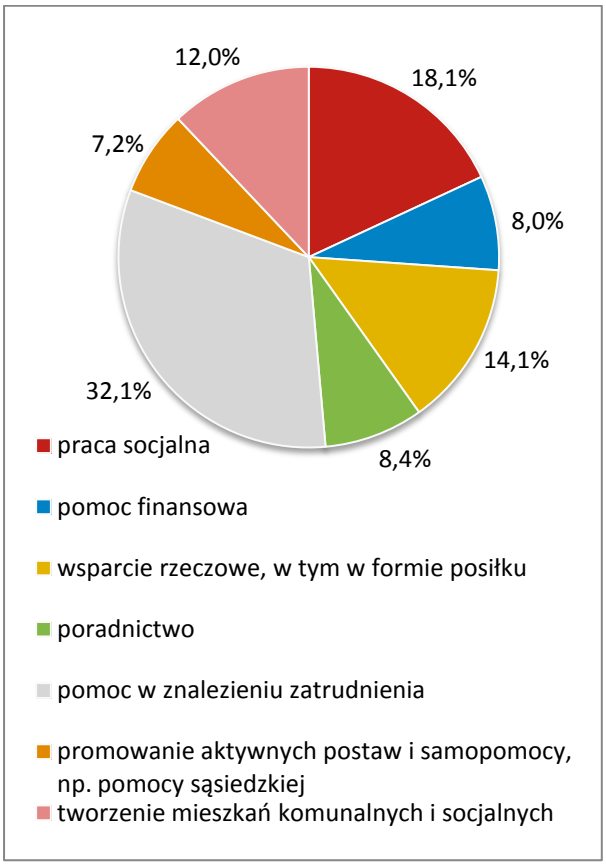

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (20,4%) i uzależnienia (18,9%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także wyuczoną bezradność (16,2%) oraz dziedziczenie ubóstwa (15,8%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,1%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (18,1%), udzielania wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (14,1%), oraz tworzenia mieszkań komunalnych i socjalnych (12%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 37. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

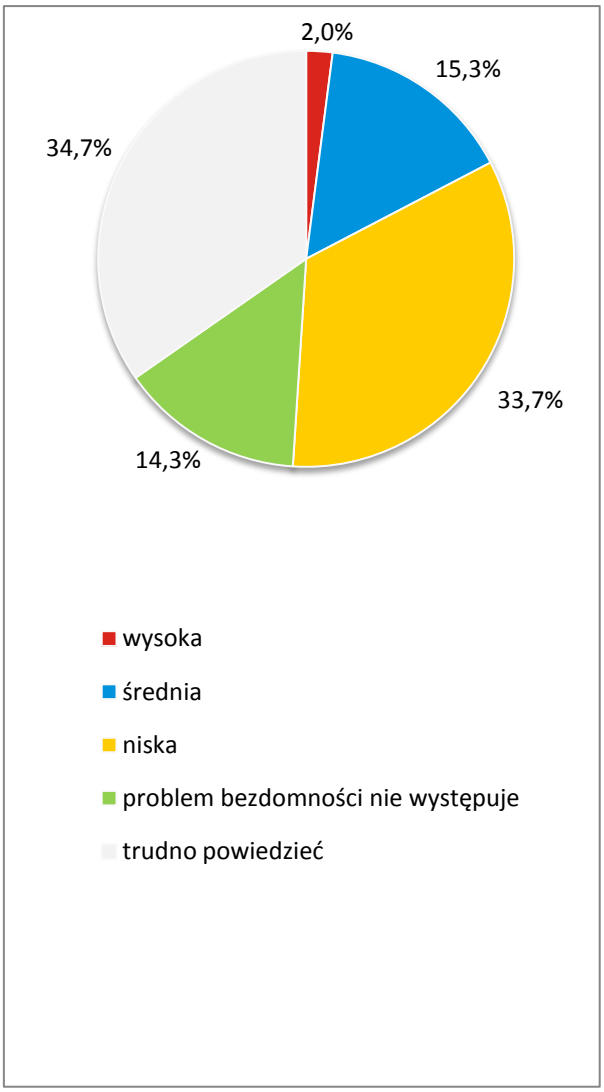

Wykres 38. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

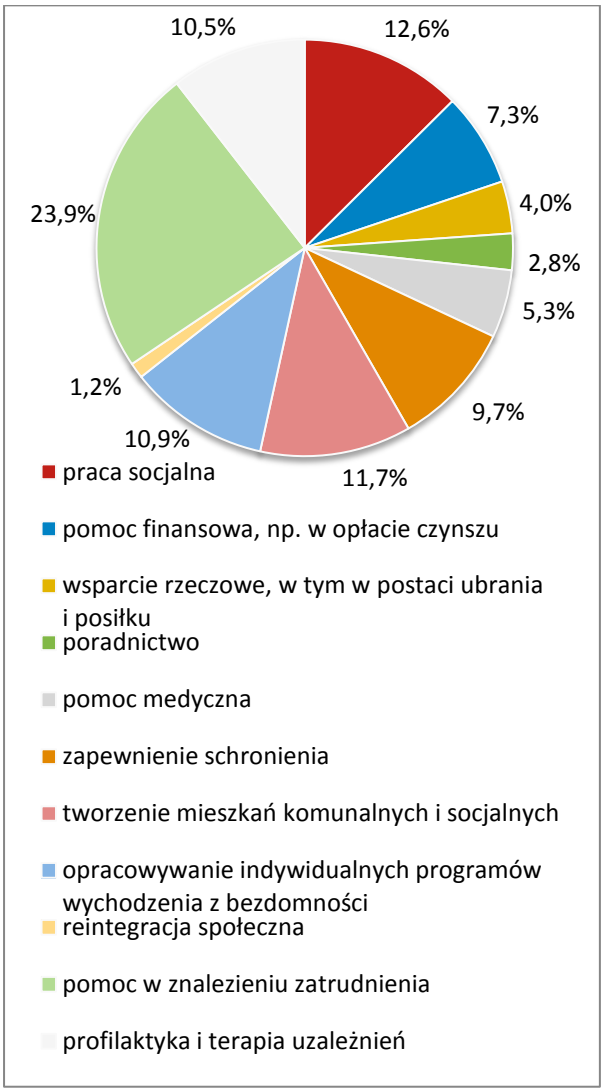

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (34,7%) nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największą grupę (33,7%) stanowili ci, którzy stwierdzili, że skala tego zjawiska w gminie jest niska. Jednocześnie 15,3% badanych uznało skalę bezdomności za średnią, a 14,3% odpowiedziało, że bezdomność w gminie nie występuje.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (23,9%), a także prowadzenie pracy socjalnej (12,6%), tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (11,7%), opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (10,9%), prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (10,5%) oraz zapewnienie schronienia (9,7%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 39. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

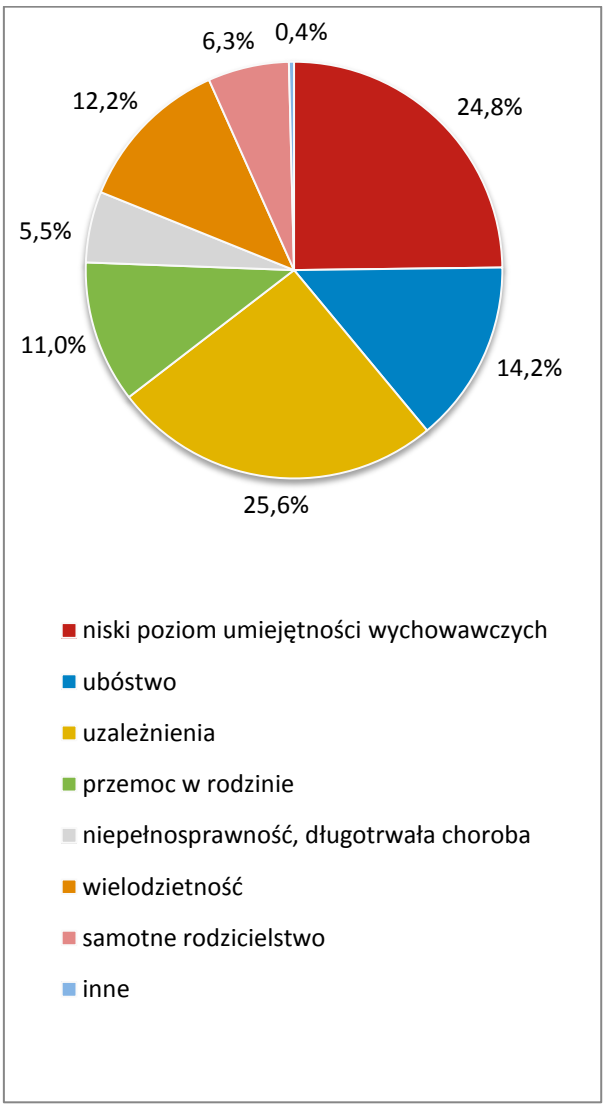

Wykres 40. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

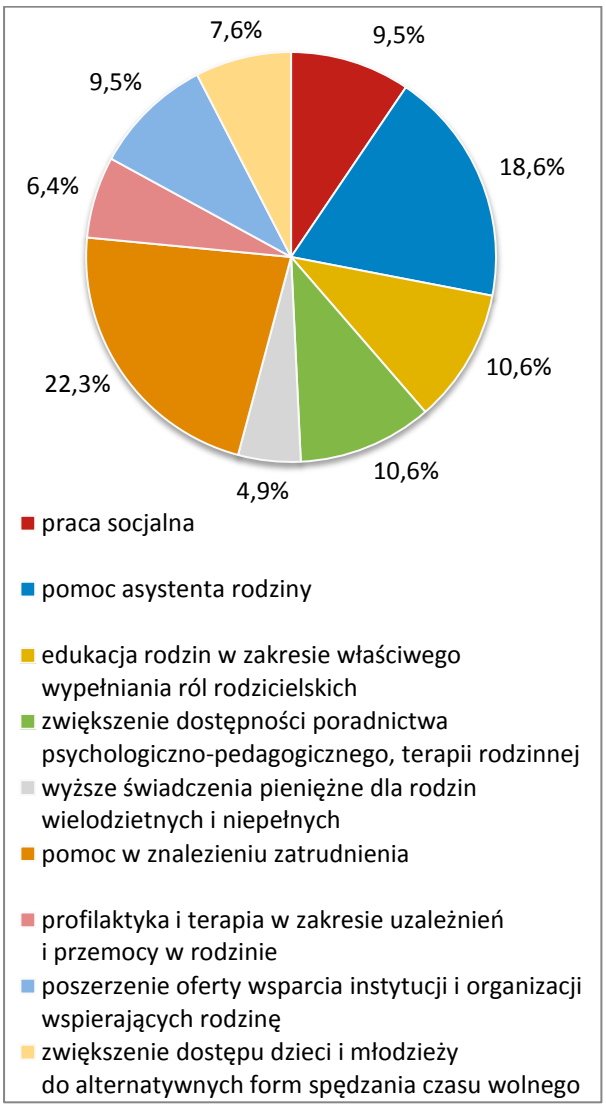

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (25,6%) i niski poziom umiejętności wychowawczych (24,8%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również: ubóstwo (14,2%), wielodzietność (12,2%) oraz przemoc w rodzinie (11%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,3%), a także zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (18,6%) oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich ORAZ zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (po 10,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 41. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

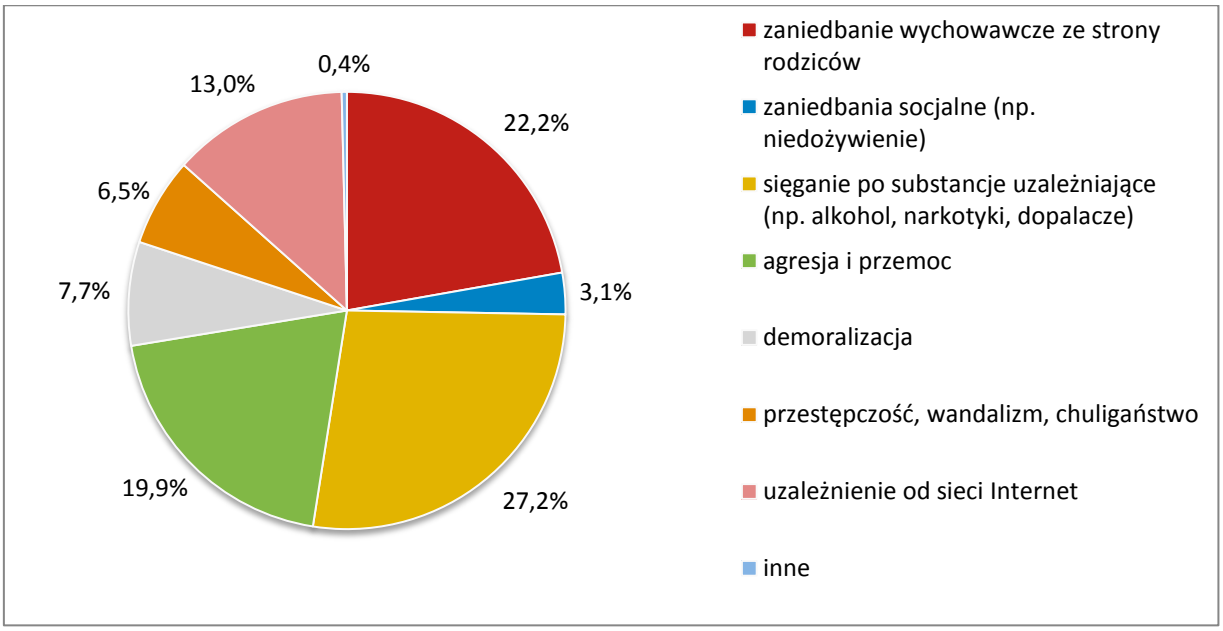

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (27,2%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (22,2%), agresja i przemoc (19,9%) a także uzależnienie od sieci Internet (13%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 42. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

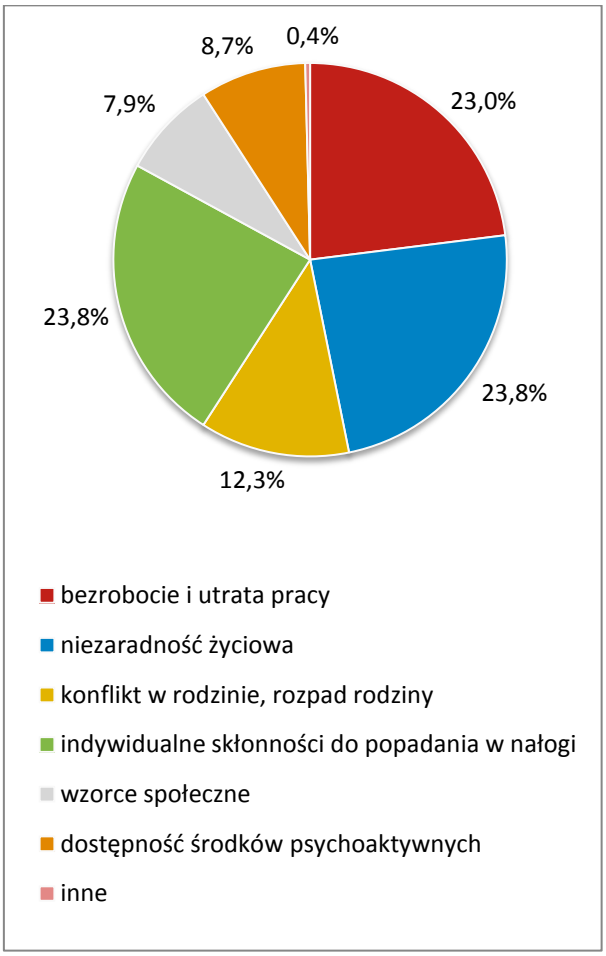

Wykres 43. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

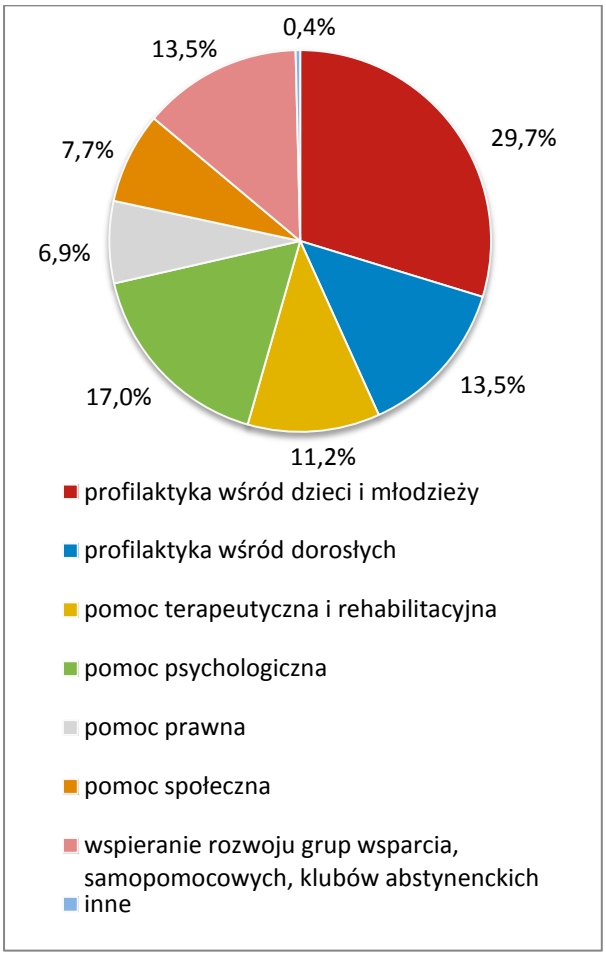

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową, indywidualne skłonności do popadania w nałogi (po 23,8%) oraz bezrobocie i utratę pracy (23%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (29,7%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (17%), a także

prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych, wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (po 13,5%) oraz zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (11,2%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 44. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

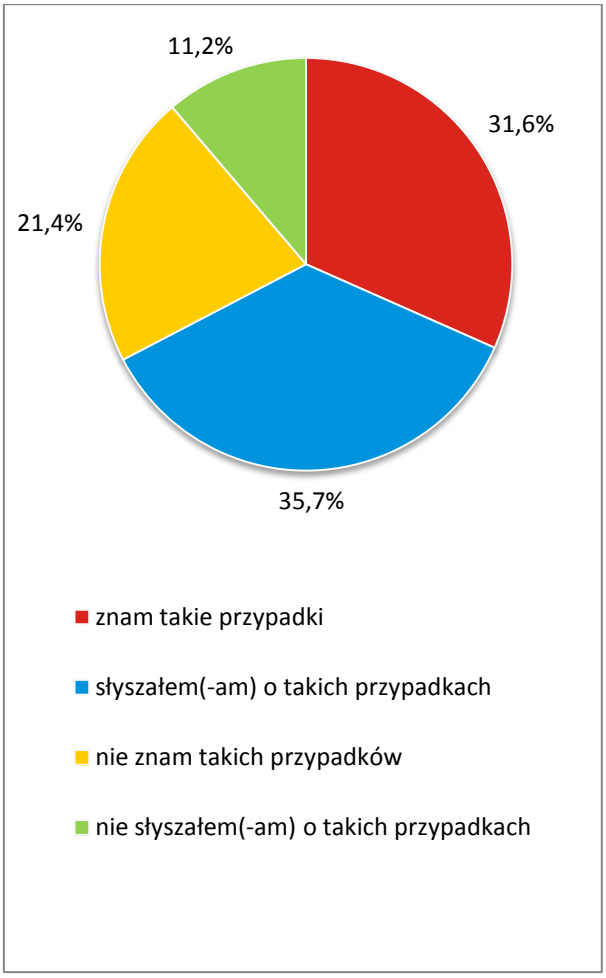

Wykres 45. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

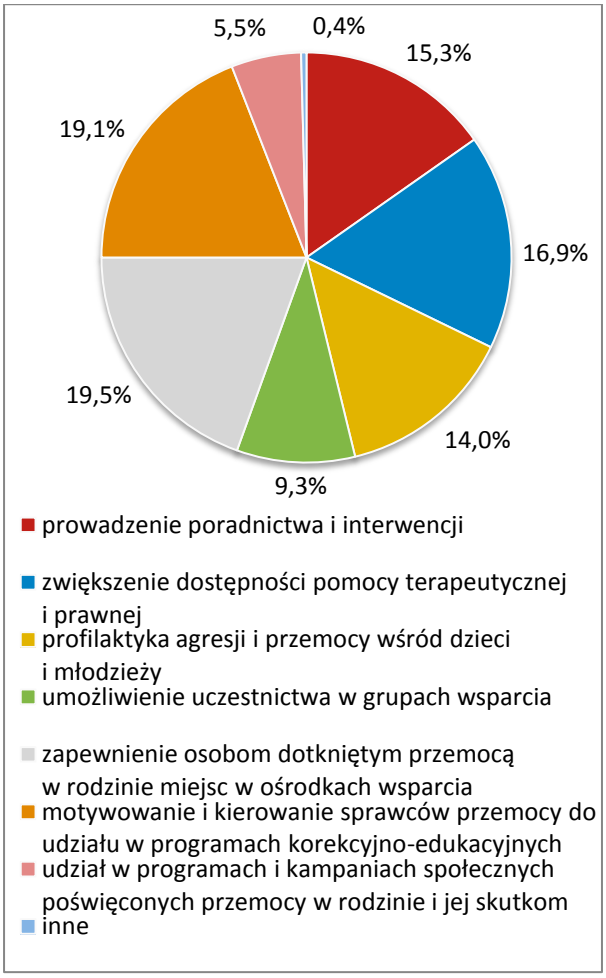

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 67,1%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź je zna. Odmiennego zdania było w sumie 32,6% badanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia (19,5%), motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (19,1%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,9%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (15,3%) oraz prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (14%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 46. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

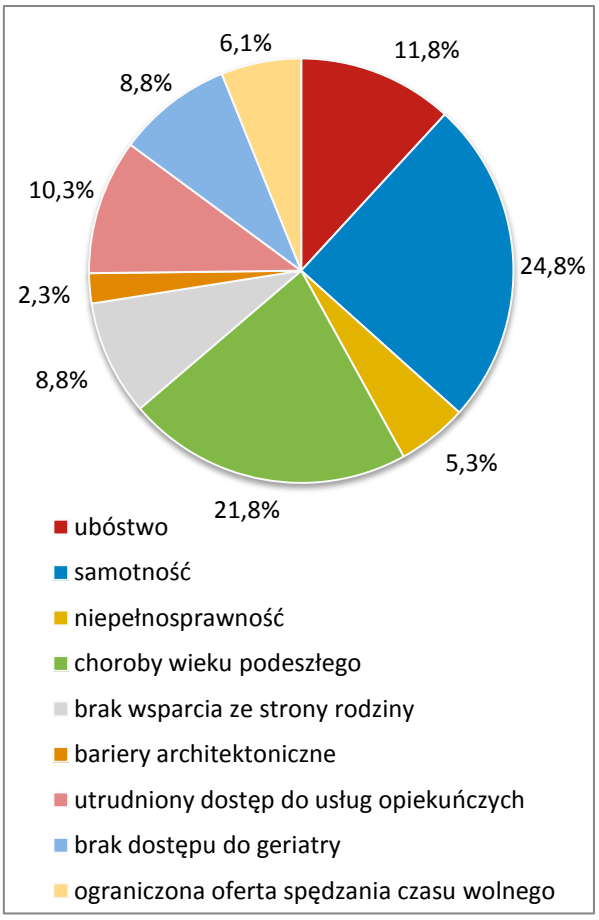

Wykres 47. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

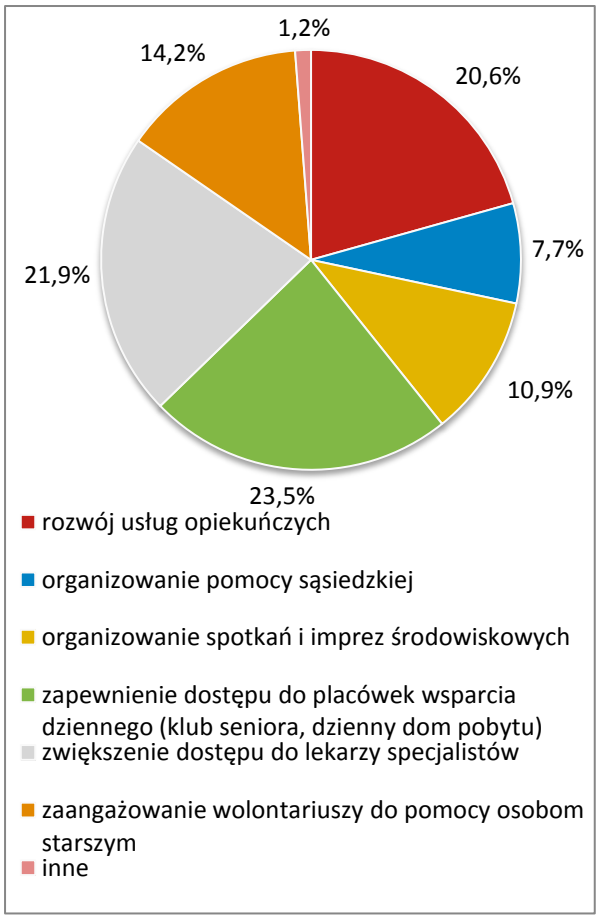

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (24,8%) i choroby wieku podeszłego (21,8%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 23,5%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (21,9%) oraz rozwijanie usług opiekuńczych (20,6%), a także zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (14,2%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszych ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 48. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

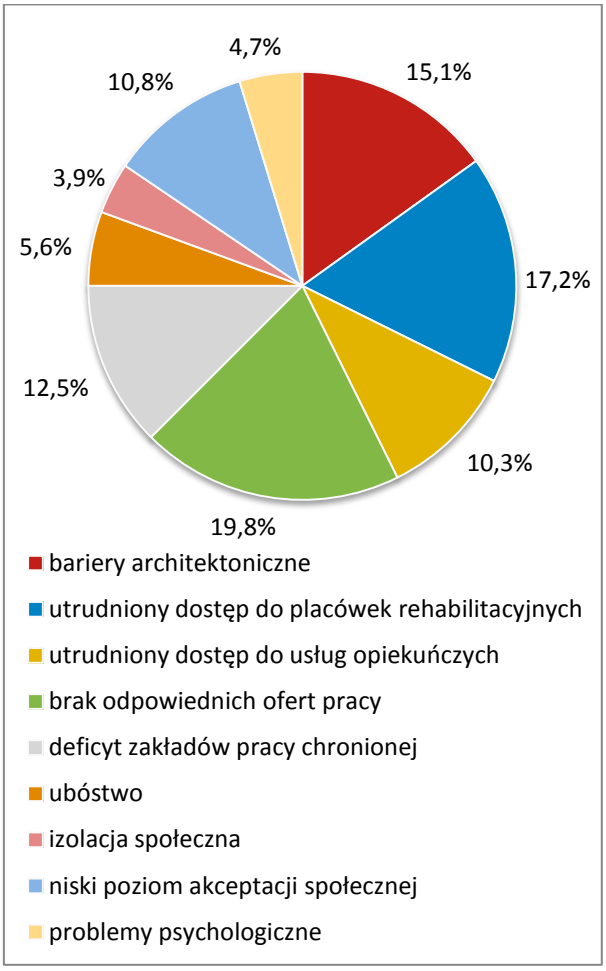

Wykres 49. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

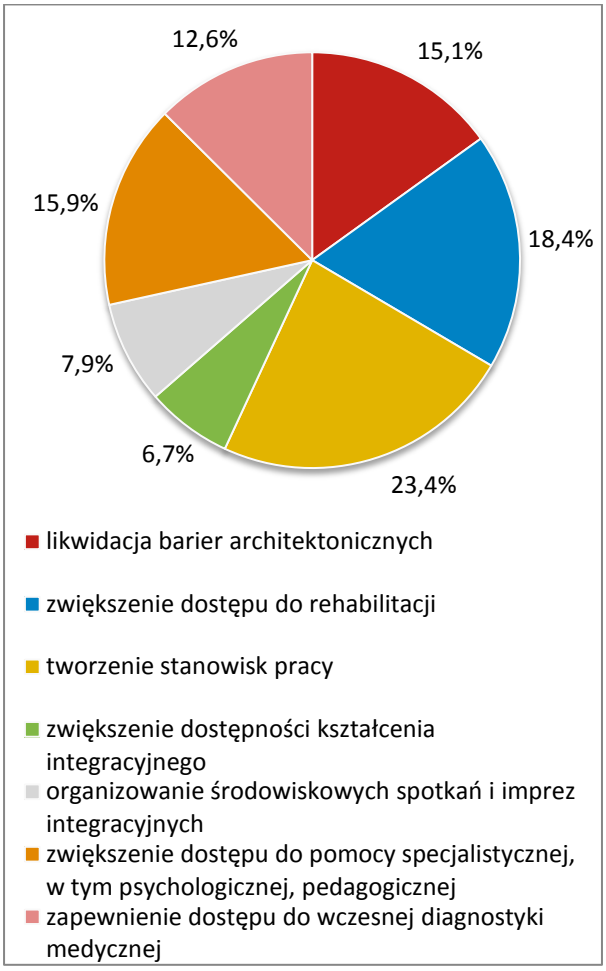

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: brak odpowiednich ofert pracy (19,8%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (17,2%), bariery architektoniczne (15,1%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (12,5%).

W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (23,4%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (18,4%) oraz pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (15,9%), likwidowaniu barier architektonicznych (15,1%) oraz zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (12,6%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 50. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

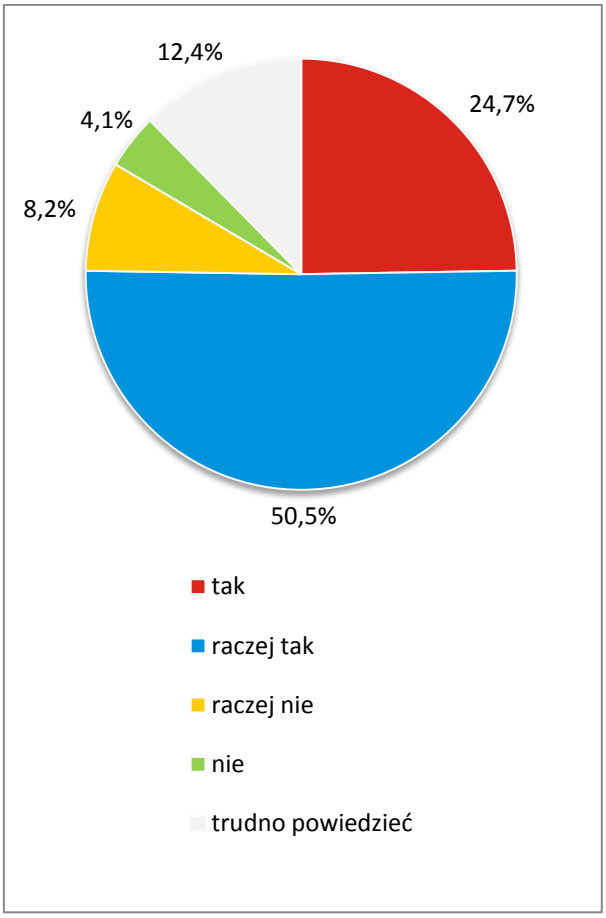

Wykres 51. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

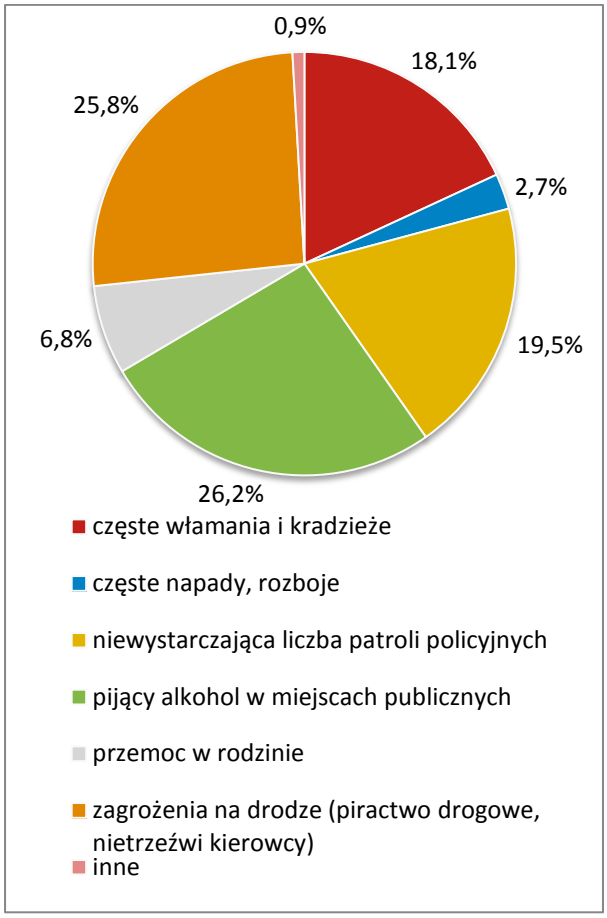

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 52. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

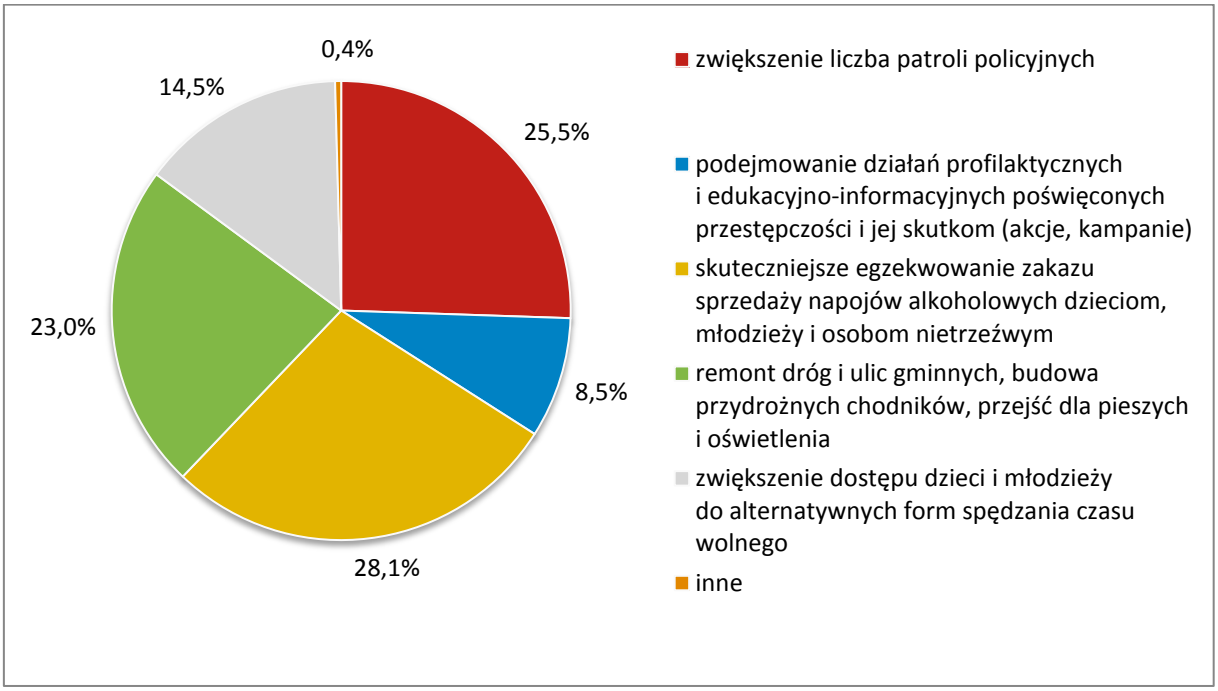

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad 75% badanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było 12,3% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (26,2%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 25,8%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (19,5%) oraz częste włamania i kradzieże (18,1%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (28,1%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (25,5%), remont dróg i ulic gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (23%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (14,5%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
▪ relatywnie niska liczba bezrobotnych w gminie ▪ dużo małych i średnich przedsiębiorstw w gminie, o zróżnicowanym profilu produkcyjno-usługowym ▪ wydobywanie na terenie gminy gazu ziemnego (Tarchały Wielkie, Garki) i jego przeróbka (Odolanów); istnienie jedynej w Europie instalacji do odzyskiwania helu ▪ powstawanie nowych zakładów pracy ▪ wzrost dochodów własnych gminy ▪ podejmowanie, w ramach funkcjonującego w gminie Centrum Integracji Społecznej i przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, skutecznych działań na rzecz osób bezrobotnych ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach	▪ mała liczba dobrze płatnych miejsc pracy, w tym dla osób z wykształceniem wyższym ▪ wysoki poziom bezrobocia wśród osób o niskich kwalifikacjach, młodzieży i kobiet ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ brak mieszkań o średnim standardzie do wynajęcia ▪ brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy ▪ niedostateczny dostęp do informacji o wyznaczonych terenach inwestycyjnych ▪ duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i słaba jakoś gleb ▪ niewystarczająco rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna w gminie

pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ występowanie na terenie gminy atrakcyjnych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych (4 obszary Natura 2000) ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym kilku spółdzielni socjalnych ▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminie; niewielka liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w gminie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych	oraz mała liczba gospodarstw agroturystycznych ▪ niedostateczny poziom pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ niewystarczająca zakres działań promujących gminę ▪ brak wewnętrznej komunikacji pomiędzy miejscowościami gminy
Szanse	**Zagrożenia**
▪ duży potencjał inwestorów w regionie; kontynuowanie działań służących ich pozyskaniu do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy, oferowanie terenów pod inwestycje ▪ dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji ▪ dalszy rozwój przedsiębiorczości ▪ dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ dostępność europejskich rynków pracy ▪ dalsza promocja gminy mająca na celu przyciągnięcie inwestorów i turystów ▪ opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	▪ wzrost bezrobocia, występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia oraz postępujące ubożenie mieszkańców ▪ niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych; brak chęci i motywacji do zmiany swojej sytuacji ▪ niska opłacalność produkcji rolnej ▪ ograniczenia wynikające z istnienia wielu form ochrony przyrody ▪ konkurencja ze strony innych gmin w przyciąganiu inwestorów i pozyskiwaniu wykwalifikowanych pracowników ▪ fala imigrantów z Ukrainy (obecnie 300 osób w gminie) ▪ odpływ z gminy ludzi młodych, wykształconych

▪ poprawa komunikacji w gminie ▪ kontynuowanie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej ▪ rozwój turystyki i rekreacji dzięki walorom przyrodniczo-krajobrazowym oraz dostępnym w gminie szlakom rowerowym, konnym, pieszym i kajakowym ▪ rozwój energetyki odnawialnej ▪ baza surowców energetycznych i budowlanych (gaz ziemny, pasek, żwir) ▪ różnorodna struktura branżowa przemysłu oparta o bazę surowcową ▪ stworzenie nowych kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych adekwatnych do potrzeb rynku ▪ rosnący poziom wykształcenia i coraz wyższe kwalifikacje zawodowe młodego pokolenia mieszkańców gminy ▪ niewielkie zagrożenie bezdomnością oraz mała liczba osób bezdomnych wymagających schronienia ▪ w razie potrzeby dostęp do schronisk i noclegowni w Ostrowie Wielkopolskim	

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobre warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ dobra dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ organizowanie w placówkach oświatowych zajęć pozalekcyjnych oraz realizowanie programów profilaktycznych	▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego i prawnego ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak w gminie opieki nad dziećmi do lat 3. oraz niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej na obszarze wiejskim gminy

▪ funkcjonowanie Odolanowskiego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej w Odolanowie i jej dwóch filii w Raczycach i Tarchałach Wielkich ▪ organizowanie w gminie wielu imprez kulturalnych (np.; Dni Odolanowa) i sportowo-rekreacyjnych (piłka halowa, piłka nożna, szachy, warcaby) ▪ dobry dostęp do Internetu w gminie ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży i podejmowanie z nimi współpracy (np. kluby i zespoły sportowe)	▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ wysokie wydatki na bieżące funkcjonowanie placówek oświatowych ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ wymagające doinwestowania tereny rekreacyjne ▪ niski poziom koordynacji działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ nieodpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie, w szczególności specjalistycznej ▪ brak chodników i ciągów pieszo-rowerowych
Szanse	**Zagrożenia**
▪ zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego ▪ utworzenie żłobka, zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej na obszarze wiejskim gminy ▪ rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w gminie w celu zwiększenia dostępności oferty spędzania czasu wolnego ▪ zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych i opiekuńczych w gminie ▪ zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych ▪ rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży	▪ dalszy spadek liczby dzieci i młodzieży; możliwość pogłębienia się niżu demograficznego ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, w tym zmagających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz uzależnieniami ▪ spadek dochodów i ubożenie rodzin ▪ występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny; np. uzależnień ▪ rozpad więzi rodzinnych i rozluźnienie więzi społecznych ▪ ukrywanie przez rodziny problemów w obawie przed stygmatyzacją ▪ dalszy odpływ ludzi młodych, aktywnych ▪ niezbyt duży potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ aktywna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego, grupy AA „Marcin”, Punktu Interwencji Kryzysowej, Świetlicy abstynenckiej ▪ podejmowanie działań w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ▪ podnoszenie kwalifikacji przez kadrę wspierającą rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie współpracy z organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	▪ niewystarczająca działalność profilaktyczna i informacyjno-edukacyjna i szkoleniowa w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ zbyt mała liczba grup wsparcia w gminie, w tym brak grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ▪ brak współpracy z organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w rodzinie

Szanse	Zagrożenia
▪ rosnąca liczba osób wyleczonych z uzależnień ▪ niezwiększająca się liczba osób i rodzin wymagających z powodu przemocy w rodzinie interwencji, umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w Ostrowie Wielkopolskim, Miliczu i Sokołówce placówek leczenia uzależnień ▪ bardziej efektywne wykorzystanie potencjału istniejących kadr do pracy z osobami dotkniętymi problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnienie potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych ▪ łatwy dostęp do używek ▪ bezsilność i bezradność w społeczeństwie ▪ społeczne przyzwolenie na nadużywanie alkoholu ▪ brak egzekwowania prawa; zbyt mała liczba patroli policyjnych ▪ mały potencjał organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych form pomocy ▪ organizowanie w gminie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ funkcjonowanie w gminie podmiotów działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym Klubu Seniora, Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość”	▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym, w tym usługi opiekuńcze ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ utrudniony dostęp osób starszych do lekarzy specjalistów, w tym opieki geriatrycznej ▪ ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych

(Domu Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych), Warsztatów Terapii Zajęciowej, Uniwersytetu III Wieku, chórów przyparafialnych, organizacji pozarządowych, m.in. Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Odolanowskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Edukacyjnego „Jagiellończyk ▪ odpowiadająca potrzebom seniorów infrastruktura techniczna w gminie ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ obecność w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu	▪ ograniczone możliwości kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby starsze ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie ▪ nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ brak wewnętrznej komunikacji pomiędzy miejscowościami gminy ograniczający osobom starszym i niepełnosprawnym możliwość przemieszczania się
Szanse	**Zagrożenia**
▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej, funkcjonowanie DPS-ów w Odolanowie, Ostrowie Wielkopolskim i w Psarach ▪ funkcjonowanie w Ostrowie Wielkopolskim Środowiskowego Domu Samopomocy, Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonej Umysłowo, Specjalnego Ośrodka Wychowawczego i Warsztatów Terapii Zajęciowej ▪ rosnąca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych	▪ zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie ▪ niezadowalający poziom życia seniorów ▪ niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i społecznej coraz większej liczbie starszych mieszkańców gminy ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ mały potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych

▪ likwidacja barier komunikacyjnych i architektonicznych ▪ duży potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ rozwój wolontariatu	

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobrze wykwalifikowana, stale podnosząca kwalifikacje, kadra zatrudniona w MGOPS-ie ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ dostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ dobra współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawiciela kościołów i związków wyznaniowych ▪ funkcjonowanie wolontariatu w gminie ▪ aktywność społeczna mieszkańców gminy; udział w zespołach tanecznych i muzycznych oraz w organizacjach pozarządowych, w tym w klubach sportowych	▪ nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ wysokie wydatki gminy na pomoc społeczną ▪ niedostateczny poziom pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej

Szanse	Zagrożenia
▪ dostępność szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry MGOPS-u ▪ zmniejszająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych, na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ▪ świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy; prospołeczna polityka samorządu gminy ▪ rozwijanie i wspieranie w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej ▪ włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe ▪ wzrost aktywności społeczności lokalnej ▪ rozwijanie wolontariatu	▪ przeciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierna biurokracja ▪ popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie przez nich syndromu wypalenia zawodowego ▪ niskie wynagrodzenia w pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; przerzucanie na gminy przez ustawodawcę coraz większej liczby zadań przy braku odpowiedniego zabezpieczenia finansowego ▪ niska aktywność osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie ▪ rozwój patologii społecznych i wykluczenia społecznego ▪ wciąż niekorzystny wizerunek pomocy społecznej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w Gminie i Mieście Odolanów pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- występujące, mimo spadku w ostatnich latach bezrobocia, zjawisko ubożenia mieszkańców gminy, co wymaga kontynuowania działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, w tym pozostających bez pracy, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia w ramach funkcjonującego w gminie Centrum Integracji Społecznej oraz przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (m.in. kursy, szkolenia, poradnictwo zawodowe, prace interwencyjne i społecznie użyteczne, roboty

publiczne, staże), realizowania projektów i programów z zakresu aktywnej integracji, kontynuowania działań na rzecz tworzenia w gminie nowych miejsc pracy (m.in. poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwijanie średniej i małej przedsiębiorczości oraz przemysłu, wspieranie już istniejących podmiotów gospodarczych), lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów przyrodniczo-krajobrazowych, wspierania rolnictwa, zatrudnienia i zmian w rolnictwie oraz powiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych;

- utrzymująca się liczba rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które wymagają udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, dalsze wspieranie ze strony asystenta rodziny, zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3., zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej na obszarze wiejskim gminy oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym modernizowanie i poszerzanie oferty placówek wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych miejsc spotkań;
- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu utworzenie w gminie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; w razie potrzeby zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz motywowania i kierowania sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- niekorzystne, mimo rosnącej liczby mieszkańców gminy, zmiany demograficzne – malejący w ogóle ludności udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności. Zmiany te powodują m.in. potrzebę rozwijania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zwiększenia dostępu do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, oraz wzbogacania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych,

w tym rozwijania w gminie placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych;

- nieodpowiednia dostępność opieki zdrowotnej, tak podstawowej, jak i specjalistycznej, co wskazuje m.in. na konieczność wspierania działań na rzecz zwiększenia w gminie liczby placówek ochrony zdrowia oraz kontynuowania działalności prozdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych, oraz kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez doskonalenie oraz poszerzenie służb społecznych, pozyskiwane środków finansowych z funduszy zewnętrznych, wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami oraz rozwijanie idei wolontariatu, m.in. w ramach działającego w gminie Centrum Wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym pracy, pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

2. **Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych:** usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
3. **Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
4. **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu Gminy i Miasta Odolanów w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 jest ***stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej.*** Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	**Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju**
Cele operacyjne:	1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia. 2. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. 2. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 3. Udzielanie przez MGOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego. 4. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych i przekazywanie im zebranych rzeczy (np. żywności, odzieży, środków czystości).

	5. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku i czasu wolnego. 6. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 7. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości; tworzenie warunków do rozwoju usług i handlu oraz przemysłu. 8. Wspieranie w gminie rolnictwa, zatrudnienia i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności, w tym rolnictwa ekologicznego i gospodarstw wiejskich prowadzących kwatery agroturystyczne lub inne formy turystyki wiejskiej, a także edukowanie i informowanie rolników o możliwościach podniesienia kwalifikacji i pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych. 9. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, w tym agroturystyki przy wykorzystaniu walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy. 10. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie w tym funkcjonujących na jej terenie spółdzielni socjalnych. 11. Kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz realizowanie programów i projektów z zakresu aktywnej integracji osób bezrobotnych. 12. Kontynuowanie współpracy z funkcjonującym w gminie Centrum Integracji Społecznej. 13. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w tym w postaci gorącego posiłku, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, tworzenie mieszkań chronionych, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami funkcjonującymi poza gminą, np. ze Schroniskiem i Noclegownią dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta oraz Schroniskiem dla Bezdomnych Kobiet Ofiar Przemocy – Zespołem Interwencji Kryzysowej Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrowie Wielkopolskim. 14. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

	15. Uruchamianie w szkołach ponadgimnazjalnych funkcjonujących w gminie nowych kierunków kształcenia dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy. 16. Powiększenie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie. 17. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, promocją i działalnością na rzecz rozwoju gminy oraz udzielaniem wsparcia zagrożonym wykluczeniem społecznych i wykluczonym społecznie, a także z Kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w tym z rodzinami zmagającymi się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników MGOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji, w tym w ramach funkcjonującego w gminie Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość". 5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 6. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia dostępności opieki przedszkolnej na obszarze wiejskim gminy oraz zapewnienia opieki na dziećmi do lat 3. 7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku. 8. Poszerzanie i modernizowanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, tworzenie nowych miejsc spotkań i wypoczynku, ciągów pieszo-rowerowych, placów zabaw. 9. Modernizowanie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, oraz świetlic środowiskowych, osiedlowych i wiejskich. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.

	11. Propagowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży. 12. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w tym resortowych – osłonowych); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 13. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w gminie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. z Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień oraz „Multimed" Przychodnią Specjalistyczną w Ostrowie Wielkopolskim, Milickim Centrum Medycznym Sp. z o.o. w Miliczu oraz z Wojewódzkim Zakładem Opieki Psychiatrycznej w Sokołówce. 2. Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do utrzymania abstynencji lub podjęcia leczenia odwykowego oraz informowanie ich o możliwości uzyskania wsparcia w tym zakresie. 3. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, m.in. w ramach funkcjonujących w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość". 4. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 5. Organizowanie i wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz promowanie wśród nich zdrowego stylu życia. 6. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dzieci i młodzieży, w tym działających w ramach Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość" w Odolanowie Świetlicy Abstynenckiej, a także świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, świetlic środowiskowych, osiedlowych i wiejskich. 7. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie – funkcjonującej na jej terenie grupy AA „Marcin" oraz działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 8. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

	9. Zintensyfikowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 10. Informowanie ofiar przemocy w rodzinie o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy, w razie konieczności zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia, w tym w Pokoju Interwencji Kryzysowej w Odolanowie, oraz uświadamianie sprawcom przemocy w rodzinie skutków jej stosowania, a także motywowanie i kierowanie ich do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim. 11. Zacieśnianie współpracy z Policją i wymiarem sprawiedliwości w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie. 12. Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, w tym ze Stowarzyszeniem Trzeźwości w Odolanowie.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Gminy i Miasta, Rada Gminy i Miasta, Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość, w tym Świetlica Abstynencka i Punkt Interwencji Kryzysowej w Odolanowie, gminne placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminny zakład opieki zdrowotnej, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Odolanowie, świetlice środowiskowe, świetlice osiedlowe i wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, Centrum Integracji Społecznej w Odolanowie, schroniska i noclegownie poza gminą, w tym Schronisko i Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta oraz Schronisko dla Bezdomnych Kobiet Ofiar Przemocy – Zespół Interwencji Kryzysowej Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrowie Wielkopolskim, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień oraz „Multimed" Przychodnia Specjalistyczna w Ostrowie Wielkopolskim, Milickie Centrum Medyczne Sp. z o.o. w Miliczu i Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołówce, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, w tym grupa AA „Marcin", instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym

	Spółdzielnie Socjalne „Marten", „Kwant Duo", „Kwant" i „Bartosz" w Odolanowie, organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, promocją i działalnością na rzecz rozwoju gminy, wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji (m.in. kluby i zespoły sportowe), udzielaniem pomocy rodzinom i dzieciom, osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i wykluczonym społecznie, dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, jednostki ochotniczej straży pożarnej, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej i zawodowej w gminie, ▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ niższy odsetek rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie dla rodziców, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ poprawa dostępności opieki przedszkolnej oraz zapewnienie opieki na dziećmi do lat 3., ▪ zwiększenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2.	**Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych**
Cele operacyjne:	1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług. 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Rozwijanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych; m.in. w ramach funkcjonujących w gminie Klubu Seniora, Uniwersytetu III Wieku, Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość", chórów przyparafialnych, Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Odolanowskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Edukacyjnego „Jagiellończyk. 5. Kontynuowanie działalności, a w razie możliwości zwiększenie dostępności usług oferowanych w ramach Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość" przez Odolanowski Dom Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Wypożyczalnię Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych. 6. Prowadzenie wśród osób starszych i niepełnosprawnych działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności usług medycznych. 7. Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych. 8. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, w tym z Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Odolanowie oraz Odolanowskim Stowarzyszeniem Kulturalno-Edukacyjnym „Jagiellończyk". 9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy, zakładami pracy chronionej oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, ułatwieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.

	10. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych na terenie gminy poprzez zacieśnianie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi w tym zakresie, np. z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Odolanowie i Ostrowie Wielkopolskim. 11. Zwiększenie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie oraz rozwijanie zróżnicowanych form edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 12. Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym szerszego dostępu do informacji o dostępnych formach wsparcia oraz możliwościach z nich skorzystania. 13. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej, domami pomocy społecznej i ośrodkami wsparcia, w tym z Domami Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim i Psarach, Środowiskowym Domem Samopomocy i Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonej Umysłowo w Ostrowie Wielkopolskim, placówkami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Odolanowie oraz Odolanowskim Stowarzyszeniem Kulturalno-Edukacyjnym „Jagiellończyk", a także z Kościołem. 14. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Gminy i Miasta, Rada Gminy i Miasta, Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość, w tym Odolanowski Dom Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych, gminny zakład opieki zdrowotnej, gminne placówki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Odolanowie i Ostrowie Wielkopolskim, ośrodki wsparcia i domy pomocy społecznej spoza gminy, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonej Umysłowo w Ostrowie Wielkopolskim, Domy Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim i Psarach, instytucje rządowe, pracodawcy, w tym zakłady pracy chronionej, organizacje pozarządowe, np. Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Odolanowie i Odolanowskie Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjnego „Jagiellończyk" (w tym Uniwersytet III Wieku w Odolanowie), a także kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ lepszy dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	**Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego**
Cele operacyjne:	1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Promowanie zdrowia oraz prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej, w tym wśród dzieci i młodzieży. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym opieki geriatrycznej, m.in. poprzez wspieranie działań na rzecz zwiększenia w gminie liczby placówek ochrony zdrowia. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych. 6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego. 7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze ochrony zdrowia.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.

	4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic miejskich i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Gminy i Miasta, Rada Gminy i Miasta, Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminny zakład ochrony zdrowia, gminne placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Odolanowie, świetlice środowiskowe, osiedlowe i wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ skuteczniejsza pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	**Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego**
Cele operacyjne:	1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę MGOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej. 3. W razie możliwości poszerzenie kadry MGOPS-u o kolejne osoby wykonujące usługi opiekuńcze oraz o kolejnych specjalistów. 4. Zwiększenie liczby asystentów rodziny. 5. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników MGOPS-u poprzez zapewnienie im dostępu do warsztatów profilaktycznych dotyczących tego zjawiska. 6. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 7. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach i warunkach uzyskania oraz dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez utworzenie strony internetowej MGOPS-u oraz upowszechnianie w inny sposób informacji w tym zakresie. 8. Budowanie pozytywnego wizerunku sektora pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy. 9. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 5. Rozwijanie idei wolontariatu w ramach działającego w gminie Centrum Wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Gminy i Miasta, Rada Gminy i Miasta, Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy, Centrum Wolontariatu.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ szerszy sektor pozarządowy oraz rozmaitość form i lepsza efektywność współpracy z organizacjami do niego należącymi.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy i Miasta Odolanów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2016-2020 będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 19. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
7,5 mln zł	9 mln zł	9,5 mln zł	10 mln zł	10,5 mln

* środki finansowe przewidziane na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (wartość szacunkowa)

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy i Miasta.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana co trzy lata w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz Gminy i Miasta może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Centrum Integracji Społecznej,
- liczba osób objętych gorącym posiłkiem,

- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba mieszkań chronionych oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad, w tym liczba osób objętych wsparciem w ramach Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość",
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Punktu Konsultacyjnego,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość", w tym liczba osób korzystających ze Świetlicy Abstynenckiej oraz Pokoju Interwencji Kryzysowej,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,

- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób korzystających z Klubu Seniora,
- liczba osób biorących udział w zajęciach Uniwersytetu III Wieku,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość", w tym liczba osób objętych opieką w Odolanowskim Domu Pomocy Społecznej i Środowiskowym Domu Samopomocy oraz liczba osób korzystających z Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, w tym liczba osób korzystających w Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej poza gminą,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba pracowników MGOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych, pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz specjalistów,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba pracowników MGOPS-u, którzy brali udział w warsztatach dotyczących wypalenia zawodowego,
- liczba opracowywanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014 22
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015 30
Tabela 3. Placówki kulturalne i świetlice wiejskie w gminie w 2014 roku 34
Tabela 4. Obiekty i urządzenia sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku 35
Tabela 5. Organizacje sportowe w gminie w 2014 roku 37
Tabela 6. Zakłady opieki zdrowotnej i prywatne praktyki lekarskie w gminie w 2014 roku.... 40
Tabela 7. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych .. 45
Tabela 8. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014 47
Tabela 9. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie..... 49
Tabela 10. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2014 roku 55
Tabela 11. Kadra MGOPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku 56
Tabela 12. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014..... 57
Tabela 13. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2012-2014..... 61
Tabela 14. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014 65
Tabela 15. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014 66
Tabela 16. Instytucje wsparcia w gminie..... 68
Tabela 17. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy..... 69
Tabela 18. Organizacje pozarządowe w gminie 73
Tabela 19. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*..... 116

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014 18
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014 19
Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji 19
Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014 21
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014..... 21
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku 23
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014..... 25
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku 25
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014* 26
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014 26
Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)..... 27
Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia 28
Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku..... 43
Wykres 19. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku 43
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku..... 44
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku 44
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014 46
Wykres 23. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Konsultacyjny w Odolanowie w latach 2012-2014..... 50
Wykres 24. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku 54
Wykres 25. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia 59
Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie .. 59

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne 59
Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne 59
Wykres 29. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach) 60
Wykres 30. Warunki życia w gminie 77
Wykres 31. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy 78
Wykres 32. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie 79
Wykres 33. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? 80
Wykres 34. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? 80
Wykres 35. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? 81
Wykres 36. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa? 81
Wykres 37. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie? 82
Wykres 38. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności? 82
Wykres 39. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie 83
Wykres 40. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie? 83
Wykres 41. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy? 84
Wykres 42. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy 85
Wykres 43. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? 85
Wykres 44. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie 86
Wykres 45. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie? 86
Wykres 46. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy 87
Wykres 47. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie? 87

Wykres 48. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....88
Wykres 49. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym? 88
Wykres 50. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? 89
Wykres 51. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie....89
Wykres 52. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?....90

Uzasadnienie

Projekt uchwały został opracowany na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12. 03. 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2016., poz., 930 ze zm.) celem zdiagnozowania i zaktualizowania potrzeb społecznych w gminie i mieście Odolanów. Zawiera on szereg danych i opracowań w szerszym ujęciu problemów społecznych obejmujących również aspekty demograficzne, edukacyjne, kulturalne, kwestie bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych problemów społecznych. Dokument określa misję, wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych. Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej, przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym, przenosząc cele i kierunki działań na poziom lokalny, racjonalizując lokalną politykę społeczną.

Przyjęta strategia umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne i jest materiałem wyjściowym do opracowywania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.